

„Mindenhonnan írt nekem. Nemcsak Balassagyarmatról, de ahova csak szolgálni hívták, mindig küldött néhány sort. Ha külföldre ment, akkor beszámoló érkezett.”

Levelek Túrmezei Erzsébettől ► 5. oldal

„Tíz év távlatából most már világos számomra, hogy vihart okozó levelünknek volt egy aktuálpolitikai, egy mélypolitikai és egyházipolitikai kontextusa is, és ennek mi akkor egyáltalában nem voltunk tudatában.”

Órálás, hitvallás, tanítás – Tízéves az Evangelikus Belmissziói Baráti Egyesület ► 8–9. oldal

„Az ördög olyan, mint az oroszlán, de láncon van. Ha nem közelítünk hozzá, nincs veszély.”

Győzelem a mindennapi élet búnei felett ► 11. oldal

I-Konok ► 3. oldal

Tízéves a Hét Hárs ► 3. oldal

Imára hangoló ► 4. oldal

Hősök, királyok, szentek... ► 6. oldal

Akik elérte keltik a régi zenét ► 6. oldal

Egy csapatban Jézussal ► 15. oldal

FOTO: EOK (REVÜLÓP)

Luther-konferencia – 2012

► **Ötödször adott otthont Luther-konferenciának január 27–28-án a révfülöpi Ordass Lajos Evangelikus Oktatási Központ. Pénteken este hatvanan gyűltek össze a rendezvényre: lelkesek, gyülekezeti csoportok, egyéni érdeklődők.**

A közös vacsora után elsőként *Ittész János* nyugalmazott püspök tartott előadást *Mit jelent lutheri módon gondolkodni a 21. századi magyar valóságban?* címmel. Nem válaszokat kívánt megfogalmazni, hanem kérdéseket tett fel, és együtt gondolkodásra hívott. Kifejezte azt a meggyőződését, hogy lutheri módon akkor gondolkodunk a magyar valóságról, ha minden kérdésünkben a tulajdonképpeni kérdést, az Isten-kérdést látjuk.

Dr. Fabiny Tibor egyetemi tanár az 51. zsolttár lutheri magyarázatáról szövege referátumában. A hallgatóság szemléltetéséért táblázaton kísérhette figyelemmel a zsolttár különböző fordításai közötti különbségeket. Az első oszlopban a *Vulgata* latin szövege volt látható, amelyet *Luther* is alapul vett, a többi hat különböző magyar fordításokat tartalmazott.

Weltler Sándor nyugalmazott lelkész előadásban számolt be vállalkozásáról: 2015-ig – magánkiadásban – megjelenteti *Luther Zsolozsmáskönyvének* tizenkét kötetét; köz-

lük három már kézbe is vehető. Az imádság jelentőségéről szólva az előadó kifejtette, hogy az igazi imádság mindig „vihart okozó csendben” születik. Ez az a csend, amelyben a Szentlélek szólal meg az imádkozó szívében. Az első nap programja a *Luther Zsolozsmáskönyve* szerint tartott vesperával zárult.

A szombat reggeli *laudes* után *Isó Dorottya* vesprémi lelkész állt a hallgatóság elé *A pedagógus Luther* című előadásával. Bár *Luther* nem volt pedagógus, egész életében tanított – mutatott rá az előadó –, és pedagógiai munkája mérföldkövé lett a nevelés történetében. A lelkész ötödször a tanítás teológiai alapjait mutatta be *Luther* munkásságában. A teremtési rendekről és arról szólt, hogy a középkori felfogással szemben *Luther* szerint nemcsak a papi rendnek van hivatása, hanem mindenkinek. Ezért szükséges a gyermekek hívó, istenfő, igaz kereszténnyé való nevelése, ezért kell minden fiú- és leánygyermeknek iskolába járnia.

Véghegyi Antal lelkész *A prédikáló Luther* című előadásában először áttekintette *Luther* 1519-ben elmondott sermőit (téma-*predikációit*). A homlíakra (textus alapján mondott *predikációk*) terve részletesen ismertette a Mt 15,21–28 alapján elhangzott, az úgynevezett *Házi posztillákban* ránk maradt igehirdetést, valamint *Luther* 1546-ban, a vízkereszt ünnepe utáni utolsó vasárnapon, néhány nap-

pal halála előtt elmondott, utolsó templomi *predikációját*.

A 2012. évi Luther-konferencia sorrendben utolsó előadását *ifj. dr. Hafenscher Károly* lelkész tartotta *Az istentisztelet teológiája Luther életművében – Egy elfeledett könyv* címmel. (*Rövidített szövege lapunk 10. oldalán olvasható. A többi előadás szerkesztett változatát jövő heti számunkban tevézzük közölni.* – *V. A.*)

Ebéd után úrvacsorai istentisztelet ért véget a konferencia. A liturgiát és az igehirdetés szolgálatát *Ittész János* végezte. A felolvasott igék *Pál* apostol megtérésének január 25-i ünnepére utaltak. Mt 19,27–30 alapján tartott igehirdetésben a nyugalmazott püspök rámutatott: *Pál* emléknapiján nem *Pált* ünnepeljük, hanem az evangéliumot, *Isten* hatalmát, amely *Sault Pállá* tette, és megtanította „kártnak és szemétnék” ítélni mindazt, ami korábban *Krisztustól* elválasztotta.

Ittész János a 19–20. századi teológia legnagyobb bűnének mondta, hogy igyekezett elhitetni az egyház népevel: áldozathozatal nélkül is lehet kereszténynek lenni. Rámutatott: ha *Krisztus* követése itt a földön elkerülhetetlen veszteségekkel jár is, a nyereség mégis mindenért kárpótol. Ez a *Krisztust* követők közös reménysége. Ez azonban nem tehet elbizakodottá. Hiszen *Jézus* is erre int: „sok elsőből lesz utolsó”. Ezért „aki úgy érzi, hogy áll: vigyázzon, hogy el ne essék!”

■ V. A.

SEMPER REFORMANDA

„Alighogy *Isten* kegyelméből német nyelven közzétettük az evangéliumot, mindjárt mindenki a legjobb mesternek tudja magát, és a Szentlelket egyedül a magáénak mondja, mint ha az evangéliumot azért *predikálták*

volna, hogy eszességünket és értelmünket ezen fitogtassuk, és a magunk dicsőségét keressük általa, így ezek a korinthusiak méltán állhatnak példaképpen a mi időnk emberei előtt, akiknek szintén nem válna kárára egy efféle levél.

De mindezeknek így kell lenniük, ez az evangélium sorsa, hogy – amint *Szent Pál* mondja – a megszállott szentek és a zöldfülű *Okostónik* viszályt és háborgást szítsanak, a megpecsételték pedig nyilvánvalókká legyenek általa.

Ezért feddi és kárhoztatja *Szent Pál* nagy szigorúsággal az efféle szegyenletes bölcselkedést, és bolondá teszi az orrukig is alig látó szenteket, mert egyszerűen azt mondja róluk, hogy semmit sem tudnak *Krisztusról*, a Lélekről és *Isten* ajándékairól, amelyek *Krisztusban* adtak nekünk, és még bőséggel volna mit tanulniuk.”

► *Luther Márton*:

Előszó *Szent Pálnak* a korinthusiakhoz írt első leveléhez (*Szita Szilvia fordítása*)

Hídemberek

Sajtóhír: A Skót Egyház 2011–2012. évre megválasztott moderátora, *David Arnott* január 21–30. között tíz napot töltött Magyarországon. Elsődleges célja a Skót és a Magyarországi Református Egyház közötti testvéri kapcsolatok megerősítése, illetve az utóbbi években elindult közös kezdeményezések ösztönzése volt. *David Arnott* ellátogatott Kárpátaljára, részt vett a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület és a Budapesti Református Skót Misszió által közösen szervezett *Jane Haining*-megemlékezésen, és a magyarországi politikai helyzetről is tájékozódott.

■ LAKATOS JUDIT

Széchenyi István az egyik legnagyobb álmódó, akit ismerek. Parkokat, sétautakat, korcsolyapályát, kaszinót, löverseny pályát álmódott ott, ahol nem volt semmi, csak por, sár és tökéletes közöny. Hidat álmódott a Dunára, hol addig nem volt más, csak ladikok meg a zajló jég. 1832-ben megszervezte a Budapesti Hídegyesületet, amely éveken át gyűjtötte a tőkét és kereste a szakembereket, hogy az állandó híd valóság legyen. 1839-ben végre megindult a munka, s tíz év múlva el is készült a Lánchíd, amelynek a jelentősége jóval túlment azon, hogy egész évben lehetővé tette a közlekedést Pest és Buda között.

A híd tervezését *Széchenyi* egy skót mérnökre, *Adam Clarkre* bízta, ő pedig skót munkásokat hozott a kivitelezéshez. Így egy kisebb skót kolónia alakult Pesten. De akkortájt más céllal is jártak Magyarországon skótok. S itt egy kicsit messzebbre kell visszamennünk az időben...

A skót református egyház az 1830-as években ébredési időket élt át, annak köszönhetően, hogy egy olyan missziós célt tudott maga elé tűzni, amely az egész egyházat megmozgatta: a zsidók közötti evangélizáció ügyét.

1839-ben négy misszionárius indult útnak Palesztinába. Athénból a Közel-Keleten dúló pestisjárvány miatt nem tudtak hajóval továbbutazni Alexandria felé, ezért tevéhaton voltak kénytelenek folytatni az útjukat. Palesztina pusztájában azonban *dr. Alexander Black* leesett a tevéből, eltörte a lábát, és haza kellett utaznia. A legrövidebb utat választva a Balkánról a Dunán hajóval folytatta az utat egyik társával, aki vállalta, hogy elkíséri.

A kalandos utazás újabb fordulatot vett, de most *dr. Alexander Keith* betegedett meg, éppen amikor Pesten éjszakáztak. Így kénytelenek voltak útjukat megszakítani, „hogy megrendeljük a koporsót” *dr. Keithnek*.

A két skót misszionáriusnak Pesten magas rangú pártfogója akadt az evangélikus, mélyen hívó *Mária Dorottya* főhercegnő személyében, aki történetesen annak a *József nádornak* volt a felesége, akinek az emlékére 1848 áprilisában még törvénybe is iktatták a magyar reformerek. (Ő alapította például a Pesti Szépművészeti Társaságot, és sokat tett nemcsak a város, hanem az egész ország fejlődéséért.)

Mária Dorottya 1819 óta élt Magyarországon, s fájdalomosan nélkülözötte a württembergi keresztény gyülekezeteket a katolikus birodalomban, ezért a skót misszionáriusokat kérte, maradjanak ott, s a magyarországi zsidók körében kezdjenek szolgálatot. Ezzel ő maga is lelki közösségre találhatott körükben.

”A két skót misszionáriusnak Pesten magas rangú pártfogója akadt az evangélikus, mélyen hívó *Mária Dorottya* főhercegnő személyében.

1841-ben – immár a skót református egyház megbízásával – megérkezett három misszionárius Magyarországra, s *John Duncan* vezetésével angol nyelvű protestáns gyülekezetet szerveztek a katolikus Habsburg Birodalom kellős közepén. A gyülekezet magvát a *Széchenyi István* megbízásából hidat építő skót munkások és családjaik alkották.

A Skót Misszió munkatársai Magyarországon siralmas állapotokat találtak. „Mikor megérkeztünk, csaknem az egyetemes kábultság halotti leplelvel letakarva találtuk őket. (...) A protestáns lelkészek nagy tömege, ha nem neológ, akkor gondtalan, néma eb, amely nem tud ugatni.” Áldozatkész munkájukkal azonban a vallási megújulás elindítói lettek. Iskolát szerveztek zsidó gyerekek számára, traktátusokat osztogattak, s számos egyesületet alakítottak, amelyek elkötelezettek voltak a misszió ügye iránt.

A skót iskola egyik első igazgatója a holland *Adrian van Andel* lett, aki missziós indítatásait a metodista egyházban kapta, s annak laikus prédikátora is volt. A Skót Misszió kerületi kapcsolatba a magyar protestánsok az Evangéliumi Aliansz mozgalommal is, amely máig imaalkalmakat szervez az év első teljes hetében.

Széchenyi István nemcsak az angolszász technika, civilizáció terjedéséhez, a modern Magyarország születéséhez járult hozzá, de – tudtán kívül – a lelki újjászületéséhez is. Skót munkatársai, miközben hidat építettek két város között, egy hittel megélt keresztény élethez is hidat építettek a magyarok számára, s híd-dá váltak a *Krisztus* ügyét komolyan vevő felekezetek között is.

A szerző újságíró, a Protestáns Újságírók Szövetségének elnökségi tagja

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Istenünk, a te végtelen szeretetednek a jele az, hogy napon-ta megkeresed az elveszettet. Köszönjük, hogy folyamatosan úton vagy felénk, kutatod a találkozás lehetőségét velünk. A mai napon a halott ígében, az úrvacsora és a gyülekezet közösségében is felfedezhetjük azt, ami elveszett az életünkben.

[Lektor:] Imádkozunk azért, hogy közösségünknek mindennap adjon erőt az, hogy azokban, akik betérnek hozzánk, felfedezzük a Jézus-arcot, és így befogadó, őszinte gyülekezetté váljunk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, találd meg bennünket!*

[Lektor:] Imádkozunk azért, hogy személyes életünkben is megtapasztalható legyen nap mint nap a megtalálás és a rátalálás öröme, felszabadultsága, és ez vezessen bennünket arra a bizonyosságra, hogy életünknek van célja és irányítója. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, találd meg bennünket!*

[Lektor:] Imádkozunk mindazokért, akik magányosak, és reménytelennek látják az életüket. Mindazokért, akiket a kilátástalanság és a társatlanság felemész. Állíts bennünket melléjük, hogy támaszukká és a jó hír hordozóivá váljunk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, találd meg bennünket!*

[Lektor:] Imádkozunk mindazokért, akiket üldöznek vallásuk, politikai nézeteik vagy nemzeti hovatartozásuk miatt. Imádkozunk üldözöikért. Kérünk, értesd meg mindannyiunkkal, hogy elveszettek vagyunk nélküled. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, találd meg bennünket!*

[Lektor:] Imádkozunk az anyákért és apákért, a családokért, ahová elrejtjed, Urunk, a szeretet, a gyengédség, a bizalom magvait, de imádkozunk az elhagyott gyermekekért is, akik már korán átéltek az elveszettség érzését. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, találd meg bennünket!*

[Lelkész:] Urunk, köszönjük, hogy megtaláltál bennünket Jézus Krisztus által. Hallgasd meg, Urunk, imádságunkat, és kérünk, add meg, hogy reménységgel és vigasztalással töltsön el bennünket az, hogy tanítványaid lehettünk.

[Gyülekezet:] *Amen.*

HIRDETÉS

Felvételi hirdetés

A Deák Téri Evangelikus Gimnázium felvételt hirdet nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a 2012/2013-as tanévre olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztyén – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani.

A jelentkezési lapokat és mellékleteit 2012. február 15-ig kérjük eljuttatni az iskolába, lehetőleg személyesen (1052 Budapest, Sütő utca 1.). A jelentkezéssel kapcsolatos információkért keressék fel az iskola honlapját (www.deg.sulinet.hu).

HETVENED VASÁRNAP (SEPTUAGESIMA) – MT 13,44–46

A VASÁRNAP IGÉJE

Megunthatatlanul csodálom az *Újtestamentumot*, különösen is az evangéliumok szinte már aszketikus szűkszavúságát. Ez a visszafogottság csak akkor enyhül, amikor Jézus szenvedéstörténetéhez érünk. De az evangélisták ekkor is jóformán csak tényeket sorolnak egymás után. Nemigen vesződnek hangulatot keltő jelzőkkel, kommentálással.

A szűkszavúság azonban nem a mondanivaló szegénységét leplezi, hanem a szóval alig mondhatót rejti. Ehhez néha kétszavas mondat is elég (Jn 13,14). Furcsa ez a mi szózáradatban fuldokló világunk számára.

Eljátszhatnánk azzal a gondolattal, hogy mi lenne az evangéliumokból, ha egy mai értelemben vett regényíró venné őket kezelésbe. Hogyan dobná fantáziája vágató lovi közé a gyepőt, hogy kitöltse és ezzel élvezhetővé tegye a szikár leírást. Csakhogy az evangéliumokat nem szórakoztatásra szánták. Ahogy az evangélium maga sem időt elűtő, unatkozó vagy az élet komolyságát oldani akaró élvezőkké akar degradálni, hanem Krisztus-hitre biztat. Krisztus követésére bátorító emberekké kíván formálni bennünket.

Hetvened vasárnapjának kettős példázata is ilyen természetű. Nem hagy időt, nem enged teret a fantáziának. Nem kezd mesébe, hogyan fordítja ki a korabeli parasztember faekéje a kincset a földből. Nem ta-

A lelkesíktatásról szóló cikkünk első felét a Szentlélekért való könyörgésnél hagytuk abba. Miután énekelve elimádkozta a gyülekezet: „Jövel, Szentlélek Úristen!”, az esperes kézrátétellel, prózában folytatja az imádságot. Először a gyülekezettel együtt imádkozza a *Miatyánkot*, majd folytatatosan mondja az iktató imádságot.

Ez az imádság is egyértelműen jelzi, hogy a beiktatás nem egyszerűen emberi döntésen alapuló egyházi esemény, hanem Krisztus közöttünk végzett munkájának folytatása. Őt, az egyház Urát – aki prófétákat, pásztorokat és tanítókat rendel egyháza építésére – kérjük arra, hogy szánja meg népét, és maga küldje el szolgálatra a beiktatandó testvérünket. Az imádság szíve közepe így hangzik: „...áraszd ki rá Szentléleket, hogy lelkesí szolgálatában téged kövessen, mindenkor igazat szóljon szeretetben, és valamennyi szolgálattal együtt arra törekedjék, hogy a te néped eljusson a hit egységére tebenned...”

Az esperes Krisztusra tekintve, a gyülekezettel együtt őbenne reménykedve iktatja ezután hivatalába a gyülekezet meghívólevele, a lelkes elhatározása és kézdása alapján.

Az ezt követő biztatás szól a beiktatott lelkesnek, majd a gyülekezetenek. Az előírt szöveg minden szava fontos. „Gondjaidra bízom ezt a gyülekezetet, hogy pásztorold az Úr Jézus Krisztus népét, ne kényszeredtetten, hanem örömmel, ne haszonlesésből, hanem odaadóan, ne uralkodjál a reád bízottakon, hanem légy a gyülekezet példaképe, és amikor megjelenik a Főpásztor, elnyered az örök élet koronáját. – A gyüleke-

légatja, hogy a bérlő furfangja-e, hogy a gazda tulajdonát megvásárolva legalizálja a kincs tulajdonjogát. A kereskedő esetében nem pazarol szót arra, hogy a gyöngyök közötti válogatás gondosságát, szakszerűségét ecsetelje.

A rátalálás örömről szól mindkét példázat. Ezzel együtt arról is, hogy mindkét ember értékelése szerint megéri, hogy mindenüktől megválva jussanak a kincshez. Hiszen az nem csupán megéri az árát, hanem többet is ér annál vagy a keresés fáradságánál és költségénél.

Nemcsak a pénzüknel maradtak, hanem nyertek – ez a példázat csattanója.

Jézus példázatait olvasva, hallva csak a csattanónál szabad megállnunk. Így a véletlen rábukkanás és a tudatos keresés közötti különbség firtatásának a félútján sem tanácsos rostokolnunk. Hiszen minden a csattanóért hangzik el. Az utolsó sor nem teszi fölöslegessé az előzőket, hanem betetőzi őket.

De ne felejtjük: a példázat a mennyek országáról, azaz Isten irgalmas hatalmáról, vagyis Jézus Krisztusról szól. Ahogy a többiekben sem a figyelmes magvetésről, a gondos szőlészetről vagy a szociális, társadalmi érzékenységről van szó, hanem Jézus Krisztus példátlan személyéről és munkájáról – csak ennek következményeként a Jézus Krisztus irgalmas hatalma alatt élők magatartásáról, a keresztyének életéről.

Hetvened vasárnapjának evangéliuma már a passió, a keresztes és a feltámadás felé nyit: Isten Jézus Krisztusban mindenét, amivel csak bír, odaadja az emberért, függetlenül at-

tól, hogy valaki mikor, hol és hogyan csodálkozik rá erre a példátlan uralomra. Örömmel teszi.

Jézus nem kényszerűségből lett emberré, hanem örömmel. Nem a körülmények kényszerítő szorítása indítja Jeruzsálembe. Nem Pilátus rosszkedvű, pozícióját féltő megalkuvása, nem a kivégzőosztag fegyveres ereje, nem a hisztériás „Feszítsd meg!” kiáltások vihara viszi a keresztre. Van hatalma letenni az életét azokért, akik – ha majd eljön az ideje – királyi trónként éneklük meg a gyalázat fáját, és nem költői túlzással vallják: „Keresztedről jött az öröm a világba!” Örömet elrejtetheti, de nem olthatja ki se a gecsemánéi győtrődés, se a keresztes rettenetes magánya. Jézus megszenvedte, amikor az Atya akaratába simulva ajánlotta mindenét Atyja kezébe. Nem kérdezte, hogy megéri-e. Tudta, hogy megéri.

Az sem szegte kedvét, amikor az emmausi úton két embernek kilométereken át kellett bizonygatnia, hogy megérté, ami nagypénteken történt. Valahányszor csak megtöri közöttünk a kenyeret, és szétosztja közöttünk önmagát, a kincset, és közben népe szájából és szívéből hallja: „Halálat hirdetjük, Urunk, amíg el nem jössz!” – fülünk számára most még nem hallhatóan megszólal a krisztusi rezonanzórium: „Megérte!”

Jézus Krisztus azonban mindenestül be akarja vonni az odaadás és rátalálás örömebe minden emberét, egész népét, az anyaszentegyházat. Így a kettős példázat Isten minden képzelet meghaladó irgalmas hatalmával együtt a Krisztusra találás örömeiben áldozatot vállaló népéről is beszél. Jó-zsef nem nyüglődött, hogy a Betlehe-

meg tartó út fáradsága, a szálláskeresés keserves tapasztalatai után a menekítés gondja, majd a hazatelepülés rizikója is a nyakába szakadt. István vértanú a kövek alól nem a „Megérte-e?” siralmát kiáltja az ég felé, hanem látja a megnyílt eget, a megdicsőült Urat az Atya jobbán. Ebben a látásban ott rejtőzik a „megérte” öröme is. Ez az áldozatos öröm elérte annak a férfinak a fülét, talán egy kicsit a szívét is, aki ott még csak nézője volt a mindent odaadó öröme. De amikor Isten órája ütött, maga is rátalált erre a kincsre, és mindenét odaadta ezért a kincserért.

Szűkszavú az *Újtestamentum*, szűkszavú ez a kettős példázat is. Mégsem szorul kiszínezésre, regényesítésre. Jézus azért mondta el, hogy magáról valljon, hogy népe megértse ezt a vallomást, és örömmel adja Jézus Krisztus kezére testét-lelkét, minden adottságát és reménységét. „Elhoztam minden kincsemet, mit ingyen adtál nekem.”

Várjuk együtt azt a napot, amikor színről színre látjuk a kincs nagyságát a megdicsőültben, és az angyalokkal a földön küzdő anyaszentegyház gyötrelmeitől és kéltsegeitől megszabadult üdvözültek mennyei seregében valljuk: „Megérte!”

■ FEHÉR KÁROLY

Imádkozunk! „Kegyelmedből küldted el / Hozzánk szent Fiadat, / Hogy hirdesse minékünk / Örök országodat. // Atyám, a te kegyelmed / Meggazdagít engem. / Ami vagyok, s amim van, / Mindent tőled nyertem. // Egyet kérek főképpen, / Hogy szent országodat / Hadd keressem először, / Mint legfőbb javamat.” (EÉ 67,3-5-6)

Lelkesíktatás

2. rész

► **A Régi-új liturgikus sarok – többek közt – éppen azt hivatott bemutatni, mennyire egy töről fakad az ügyetlen módon „réginek” és „újnak” beskatulyázott liturgia. A lelkesíktatás megújult rendjéről szóló írás első felét két hete vehették kézbe olvasóink. Már abból is világosan kirajzolódott, hogy a lényeg nem változott. Csiszolódnak szövegek, finomul a dramaturgia, gazdagabbá válik a variációk lehetősége, de a tartalom ugyanaz.**

zetnek pedig gondjaiba és szeretetébe ajánlom N. N. lelkesít, a mi testvérünket az Úrban: tiszteljétek és becsüljétek őt az egyház Urától rendelt előjárótként, hallgassatok szavára az Úrért, és a béke Istene megőriz titeket feddhetetlenül az Úr Jézus Krisztus eljövetele.”

A lelkesítársak összetartozásának szép jele az a szokás, hogy a beiktatás után egyenként megáldják a szolgálatba induló, új hivatalába lépett társukat. Rovatunk egyik korábbi írásában már jeleztük, milyen fontos tisztázni, hogy ez valóban áldás, nem pedig programadás, személyes üdvözlés és végképp nem az Istennek szánt feladatmeghatározás, mit is tegyen szolgájával. Lelkesít, gyülekezet és egyházi vezetők az áldás közösségében vannak ebben az órában is.

Az istentisztelet igei része ezután a beiktatott lelkesít prédikációjával folytatódik. Ez nem bemutatkozó szó, nem is valamiféle programbeszéd. Annak helye a választó közgyűlés előtt volt. Ez igehirdetés. Az élő evangélium megszólalása. Annak megjelenése, hogy Isten Szentlelké-

vel az ige és a szentségek által teremt és tartja fenn egyházát. Nem könnyű, mégis kötelessége a lelkesítnek erre az alkalomra úgy alapigét választani, hogy az ne a saját gondolatainak ugródeszkája legyen. Ellenkezőleg: saját gondolatait, terveit, induló szolgálatát teljességgel vesse alá az ige szavának.

Az áldás közösségét élhetik át az ünnepi istentisztelet folytatásaként az úrvacsorában is. Biztatom, bátorítom a lelkesítet és a gyülekezeteket, éljenek ezzel a lehetőséggel. Sajnos még mindig sok olyan esetről hallunk, amikor a beiktatás ünnepét úrvacsoraszó nélkül tartják. S ami a legszomorúbb: az indok az, hogy akkor túl hosszú lenne...

Hát mi a fontos? Az emberi üdvözlések protokoll szerinti végeláthatatlan sora – vagy az, hogy testközben legyünk e meghatározó órában is a feltámadott Úrral? Fontos a testvéri szó, de még fontosabb a látható és – ahogy Luther fogalmaz – „rágható” ige. Erre ne sajnáljuk az időt. Köszönteni az ünnep utáni szeretetvendégségen is lehet. De Krisztust magunkhoz venni elsősorban itt van lehetőségünk. A ránk

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

váro nagy útra kell is az igazi, magas tápértékű eledel...

S ha már itt tartunk: érdemes néhány szót váltanunk a folytatásról, az annak keretében soron következő köszöntésekről. Német barátaim szokták viccesen mondani, hogy az evangélikus egyházban a harmadik szentség a „Grüßwort”, az üdvözlő szó az egyházi ünnepeken. S ha ez természetesen költői túlzás is, valóban érezzük az aránytévésztéseket. Negyedóra igehirdetés: negyedórát engedjük szóhoz jutni Istent. De vegyük magát a teljes istentiszteletet, mint amely minden részében Isten szava hozzánk. Ez egészséges esetben egy óra. Azután jönnek a közgyűlési köszöntők másfél-két órán keresztül? Meg kell tanulnunk a helyes arányokat. Mindennek megvan a helye és az ideje.

Szükséges, hogy érezzük azt a közeget, amelyben az új lelkesít és nyája élni fog: egyház, település, barátok. De ne boruljon fel az egyensúly: legyen arányban az isteni ige és az emberi gratuláció. Nem kell részletesen taglálni, melyik a fontosabb, melyik a hangsúlyosabb.

Kívánom minden lelkesítnek és gyülekezetnek, hogy a lelkesíktatás ne csupán látványos „felhajtás”, evangélikus demonstráció legyen, hanem jó kisugárzású gyülekezet, pásztor és áldás adó ünneppé váljék. ■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (1F.)

I-Konok

Zenés kiállításmegnyitó Békásmegyeren

► Az oltár fölött három óriás méretű festmény. Egy triptichon. A középső címe: *Áldás*. Fekete-fehér alkotás. A két szín, a letisztult formák önkéntelenül is ellentétpárokat idéznek: a kezdetet és a véget, a jót és a rosszat. Nézhetem úgy is, hogy semmi sem csak fehér vagy csak fekete, de úgy is, hogy előbb-utóbb minden letisztul, győz a tisztaság. Nézhettem és merenghettem, de magamban megfogalmazott kérdéseimre (még) nem érkezett válasz. A művészt, *Konok Tamást* az elmúlt szombaton betegsége gátolta a válaszadásban. Szólt azonban helyette, róla, de önmagáról is a költő kortárs, *Juhász Ferenc*.

„Milyen különös és látomás-szép, hogy az ebben a szakrális térben függő Konok Tamás-képek Giottót, a festőt juttatják eszembe: az 1290-es években Assissiben, a San Francesco felső templomában készült, *Szent Ferenc élete* jelzésű hatalmas freskóját vagy az 1310 körül Rómában készített *Navicella*, az egyház hajója mozaikját vagy a padovai Scrovegni-kápolna gigászi freskőgyűjtését Jézus életéről! Pedig Konok Tamás festményei nem

figurálisak, nem Isten-ember alakúak, de csöndek a csöndben, meztelen függenek a végtelenben, síkok, mezők, terek, üres vagy töltött halmazok, vonalak, függések, önjelentésű táblák, térkimetszések, időhallgatások, egyenesek, laposak, csönd szirmai abban a természet-dübörgésben, ami emberfülünknek nem hallható. Legyen áldás e nagy festő működésén. Ünnepi áldozat és világtudat-remény” – hangzottak *Juhász Ferenc* megnyi-

tó szavai (*képünkön*). Hozzátenni pedig bármit is felesleges.

Konok Tamás festményei a békásmegyeri gyülekezet orgonistáját, *Péteri Dórá*t is meghílették, aki öt grafikus orgonadarabot adott elő. Mint elmondta, a festmények amolyan grafikus kották, zenei időben kivéve, hogy aztán a jelenlévőknek a hangzás és a látvány tökéletes összhangot nyújtson.

Az est második részében az alig egy éve alakult Ferencvárosi Kántorátus és Collegium Musicum – *Festa, Bach, Schütz* és *Buxtehude* zenéjén keresztül – a Biblia jeruzsálemi Simeonját, valamint a gyermek Jézus templombeli bemutatását idézte.

Lukács megírta, *Constanzo Festa* megzenésítette, a kántorátus pedig elkezdte: „*Mostan bocsátod el, Uram, a te szolgádat, a te beszéded szerint, békességben...*” (Lk 2,29–36)

A „szolgák” ismét jó szolgálatot tettek.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

Evangelikusok és informatikusok

Amint az *Evangélikus Élet* múlt heti száma is hírt adott róla, az idei tanévben a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban rendezték január 27-én a *Neumann János informatikai versenyt*. Tizenegy csapat érkezett az ország különböző pontjairól, az evangélikus oktatási intézmények diákjait a verseny megbízott elnöke, *Csordás János*, az intézmény informatika-történelem szakos tanára és *dr. Dobos Krisztina* igazgatóhelyettes köszöntötte.

A versenyzőknek először „becsapós állítások” között kellett megtalálniuk a helyeseket, ami nem volt könnyű, a második részben kakukktojások megkeresése volt a feladat. Az indoklás sem volt túl egyszerű – ezek még a zsűritagokat is elgondolkodtatták – , ámde a versenyzőknek lehetőségük volt pontot rabolni...

Egy következő feladványban Táni néni levelet kapott dédunokájától, ami nem éppen az informatika nyelvén íródott. A versenyzők feladata volt „kiszótározni” a levelet, s ezzel újabb pontokat gyűjthettek.

A verseny felénél még semmi nem dőlt el a közel azonos pontszámok miatt. Az informatikusok életrajzával nehezítették a csapatok, de aki mert, az nyert. Négy kiemelkedő informatikus életéről szólt a felolvasott szöveg – akik a legkevesebb információból megfejtették, hogy kiről is van szó, sok ponthoz juthattak.

A következő percek hozták a legtöbb izgalmat. A csapatoknak közösen kellett kitölteniük egy többoldalas tesztet, amelynek a megoldásához nem csak informatikai ismereteikre volt szükség. Matematikai, illetve a házigazda iskolával kapcsolatos kérdésekkel is találkozhattak, és az idő hiánya is nehezítette a helyzetüket. „Most mutasd meg!” – a résztvevők ezt meg is tették.

Utolsó feladatként a versenyzőknek közösen kellett *activityt* játszaniuk, ami vidám percekhez vezetett mindenkinek. A csapatok képviselőinek egy percük volt elmutogatni a fogalmakat, ami elsőre talán nem tűnik ne-

hez feladatnak, de gondoljunk csak bele: hogyan mutogatnánk el azt, hogy „elektronikus aláírás”, „levelezőlista” vagy „multimédiás lejátszó”?! A megfontolt informatikusjelöltek körülményes bántak nehezen megszerelt pontjaikkal, és kevesen éltek a ponttráblás lehetőségével.

FOTÓ: VALCSÁK LÁSZLÓ

A zsűri összesítette a pontokat, közben a versenyzők feszülten várták az eredményt. Végül megszületett. A díjakat az iskola igazgatója, *dr. Roncz Béla* adta át.

A Neumann-kupát az Aszódi Evangélikus Gimnázium csapata (*Bereczki Norman, Nagy Dávid, Benke Bence, Fodor Ádám*) vihette haza (*képünkön*). A második helyet a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium versenyzői (*Tóth Bence, Holló Noémi, Juhász Gellért, Bolbach Máté*) szereztek meg. Megosztott harmadik díjat vehetett át a kőszegi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium (*Kovács Andor, Horváth Ádám, Beke András, Tóth Olivér*), illetve az orosházi Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium csapata (*Béres Bence, Gyapja Krisztina, Rékács Alexandra, Szabó Zoltán*).

A győztesek a vándorkupát a következő versenyig birtokolhatják, majd tovább kell adniuk a jövő év nyerteseinek.

Az evangélikus iskolák tanulói tudásukat gyarapítva és élményekkel gazdagon térhetnek haza a volt fasori diákról elnevezett megmérettetésről.

■ VARGA ZITA,
KOZMA NIKOLETT tanuló
(Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium)

A SZERZŐ FELVÉTELE

► A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközösség számára a békásmegyeri templom és gyülekezeti ház felépülése után lehetővé vált a gyülekezeti élet új, a kor kihívásaihoz igazodó, tágasabb formáinak megteremtése. Nyilvánvaló lett, hogy szükséges egy periodika létrehozása, amely a közösségi identitás egyik fontos jele és alakítója lehet, és amely a gyülekezet szellemiségét és céljait sokak számára megismerhetővé teszi annak határain kívül is.

Nem csupán helyi információkat közlő, regionális gyülekezeti lap megjelenítése volt a célunk, s az sem állt szándékunkban, hogy a hitéleti alkalmakat vagy a közösségi és kulturális tevékenységet reklámozzuk. A lap legfontosabb küldetése, hogy a békásmegyeri közösség működésének értelmét adó, azt sajátosan jellemző gondolatokat, véleményeket maradandóvá tegye, az ott élők személyes hitét vagy éppen kétségeit megmutassa, és ezzel biztos szellemi háttérrel teremtsen az eleven közösségi lét számára. Semmilyen egyházi-teológiai, társadalmi-történelmi, kulturális vagy bölcséleti témát

nem zárunk ki tehát a lapból, ha közérdeklődésre tarthat számot.

Az újságot 2002 húsvétján indítottuk el. Évente négyszer, a nagy ünnepekhez kapcsolódva (húsvét, pünkösd, reformáció és karácsony) jelenik meg. A lap első két számát még csak ötven példányban adtuk ki, ma már több száz példányban nyomtatjuk. A lapkiadás számunkra nem üzleti vállalkozás, hanem szellemi-kulturális missziónk része, ezért igyekszünk pályázatokkal megteremteni a kiadás anyagi fedezetét.

A lap a második esztendőől tematikus számokkal jelentkezik: minden lapszám fő vázát egy-egy témára (egyház-templom, eucharisztia, öregesség, Júdás, pokol, utópia, ősz-szüret, nő, idő, cigányság, szenvedés stb.) felhívó írások jelentik, amelyek között teológiai-biblikus, tudományos vagy társadalmi megközelítésűek egyaránt találhatók. Ezt az anyagot egészítik ki egyéb cikkek: interjúk a gyülekezet tagjaival és barátaival, rendszeres beszámolókról a békásmegyeri templomtárlatokról, emlékezések évfordulókról és halottainkra. Több évfolyamban vallási vagy evan-

gélikus vonatkozású néprajzi, művészeti vagy kultúrtörténeti sorozatot jelentettünk meg. Minden számot a fő tematikához kapcsolódó gazdag vers- és képanyag illusztrál.

A *Hét Hárs* legutóbbi, reformációkarácsonyi dupla száma a törvénnyel foglalkozik, ötletét a 2011 nyarán elfogadott egyházi törvény adta. Nem véletlen hát, hogy *Koczor Tamás* biblikus, *Jánostól Jézusig* című írása és

Tízéves a Hét Hárs

Gellért Kis Gábor kultúrtörténeti feloldozást adó tanulmánya mellett az írások többsége valamilyen módon ehhez kapcsolódik: *Horváth Attila* tanulmánya és *Csepregi Zoltán* cikke a vallásszabadság és az egyházjog, illetve a vallásügyi törvények történetét mutatja be.

Donáth László vezércikke (*Törvény – és evangélium*) politikai kontextusban vizsgálja a törvény alá rekesztettség és a keresztény ember szabadságának feszültségét, a különböző felekezetek magatartását.

Mártonffy Marcell Szegény ökumene című súlyos írása talán az egyetlen a 2011. évi C. törvény megszületése és (lapzárta utáni) megsemmisítése között eltelt fél esztendőben, amely egyrészt e törvény, másrészt a benne cinkossá lett történelmi egyházak teológiai kritikáját adja. Mártonffy írása, akárcsak az egész szám, a hatvanéves *Iványi Gábor*t is köszönti, az e törvényben egyházi státusától megfosztott Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség elnökét. A Donáth László által készített interjúban egyháza sorsa mellett több ezer nyomorban élő, hajléktalan és cigány ember

gondját is magára vevő felelős vezetőként arról az ördögi dilemmáról is gondolkodik, amelybe a tizennégyek közül kirekesztettek kerültek az új egyházi törvény következtében.

Agárdi Péter, Majtényi László és *Ludassy Mária* írása az egész társadalmat érintő, ugyancsak az elmúlt évben született köz- és felsőoktatási, illetve népszámlálási törvénnyel foglalkozik.

A versenyt *József Attila* műveiből válogattuk, ezekhez kapcsolódik *Valachi Anna* irodalomtörténész írása „a kozmikus törvények iránytűjéhez igazodva eszmélkedő” költőről.

A *Hét Hárs* e számában emlékeznünk a békásmegyeri gyülekezetek sok szállal kapcsolódó, 2011 nyarán meghalt két jeles barátunkra is. *Papp Oszkár* festőművész rendszeresen megajándékozta a lapot írásaival és grafikáival, s *Pamer Nóra* régész-művészettörténész kultúrtörténeti és művészeti sorozataival is évről évre találkozhattak az olvasók. Méltó volt hát, hogy ne csak róluk, hanem tőlük is közöljünk írást: elkezdtük megjeleníteni *Pamer Nóra* életében már meg nem jelent könyvecskéjének fejezetét is, egyfajta subjektív útikalauzt budapesti helyekről és műemlékekről.

■ A *Hét Hárs* szerkesztői

Imára hangoló

► Az elmúlt hét igazán téliesre fordult szombatján a forró trópusokat idéző látvány fogadta a nők világimanapjának előkészítő ülésére érkezett asszonyokat a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) székházában. A kápolna padlójára kirakott gyümölcsök, növények, szárított fűszerek, a színes kendők mind a délkelet-ázsiai országot, Malajziát idézték. Idén március 2-án, a hónap első péntekjén ugyanis éppen ők, az Egyenlítő mentén élő maláj asszonyok szólítják meg bátorító üzenetükkel a keresztény világot.

Gondolataik, írásaik természetesen már hónapok óta elérhetőek voltak német, angol vagy francia nyelven, január 28. óta azonban már magyarul is hozzáférhetőek. Az előkészítő kon-

megízlelje a maláj konyha néhány jellegzetességét, kezdve a sárga rizstől a zöldséges fasírttól át a desszertként szolgáló kókuszos-rizses *wajikig*.

A felkészülésből természetesen nem hiányozhatott a maláj asszonyok által választott két igeszakasz tanulmányozása sem. A hamis bíró példázatát (Lk 18,1–8) P. Tóthné Szakács Zita, a MEÖT női bizottságának elnöke magyarázta, az ószövetségi textust, Habakuk próféta szavait pedig e sorok írója segítette értelmezni.

Az elhangzott beszámoló, előadások szombat óta letölthetőek az Ökumenikus Tanács honlapjáról (www.meot.hu). Ezt az oldalt kell a gyülekezeteknek használniuk, mert idén már nem jelent meg CD-n az istentisztelet kép- és hanganyag.

A plakátok, imapani füzetek postázását sem tudja vállalni többé az ökumenikus nőbizottság, így azokat az eszpereseken és női missziós körökön keresztül igyekszünk eljuttatni azokhoz a gyülekezetekhez, amelyek az evangélikus női misszionál igényelték.

A digitális technikára való áttállás azonban ne szegje kedvét a testvéreknek! Az imapan kiváló alkalom arra, hogy a különböző felekezetek tagjai ismét együtt lehessenek, közös célért imádkozhassanak. Dr. Bóna Zoltán, a MEÖT leköszönt főtitkára sem véletlenül emelte ki köszöntőjében az alkalom elején, hogy számára a női világimanap jelentősége mindig is vetekedett a januári egyetemes imahétével. Hóseás próféta mondata pedig – amelyre zárszóként Kovács Gézáné, az ökumenikus női bizottság baptista képviselője hivatkozott – figyelmeztető intés felénk a mai nehéz gazdasági helyzetben: „Ahelyett, hogy szívből kiáltanának hozzám, csak jajgatnak...” (Hós 7,14)

■ B. PINTÉR MÁRTA

FOTÓ: KISS TAMÁS

ferencia napjára meg is érkezett a nyomdából a lefordított istentiszteleti liturgia.

Átvitt értelemben is szükség volt azonban a „magyarosításra”. Bár van igazság abban, hogy az asszonyok örömei és gondjai ugyanazok szerte a világon, mégsem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy az eltérő földrajzi adottságok és társadalmi viszonyok miatt a nők más-más módon kell, hogy megélik küzdelmeiket, másként fogalmazzák meg érzéseiket.

Az idei világimanapi előkészítő is arra szolgált, hogy mi, magyarok is „ráhangolódhassunk” maláj testvéreink gondolkodására, arra a képességre, ahogyan hitüket kifejezik, nem kevésbé pedig arra, hogy megismerjük mindennapjaikat. Így került sor tehát a nap folyamán az úgynevezett ország-bemutatóra diákepek segítségével.

Színesítette az alkalmat az az ételkóstoló, amellyel a szombathelyi református nőszövetség tagjai kínálták az egybegyűlteket. Az ebédszünetben mindenkinek módja nyílt arra, hogy

Várnak rád...

A leprások világnapjának magyarországi ünnepe a fasori evangélikus templomban

► A leprások világnapjáról a földkerekség több mint száz országában emlékeznek meg évről évre. Az alkalomnak kötött időpontja van: mindig január utolsó vasárnapja. Idén január 29-én a fasori evangélikus gyülekezet temploma adott otthont a magyarországi rendezvénynek. Hazánkban 1974 óta tartjuk számon ezt a napot. E legelső alkalommal alakult meg a magyarországi Lepramisszió, amely 2000 óta – a volt szocialista országok közül egyedülként! – a nemzetközi szervezet teljes jogú tagja.

A házigazdák nevében Aradi András fasori evangélikus lelkész, a Déli Egyházkerület missziói lelkésze fogadta az ünnepségre érkezett, különböző felekezetekhez tartozó vendégeket. Köszöntőjében emlékeztetett arra, hogy az esemény „két ökumenikus összefogás közé” ékelődik be: nemrég fejeződött be az egyetemes imahét, és készülünk a nők márciusi világimanapjára. Ez az este hajló délután azonban figyelmeztet, hogy a könnyörgésen túl más feladata is van Isten népének, mégpedig az, hogy a „cselekvő szeretet” valóban megnyilvánuljon a hívő emberek tetteiben.

A gondolatsort a nyitódóalkalmatban folytatta Eszes Tamás cinkota-csömöri baptista lelkipásztor. Igéhvédésének alapjául azt az Elizeus próféta korában történt csodás eseményt választotta, amikor négy „poklos” (leprás) ember elszántságának köszönhetően szabadult meg a nép az éhínségtől (2Kir 7,3–9). Kilátástalan helyzetekre mindig van megoldási terve az Ūristennek – vallotta hittel a lelkipásztor –, csakhogy ezek végrehajtásához az Ūr munkatársakat keres. Szavaira rímelt az egyúttal többször fellépő Csömöri baptista kórus első énekének kezdő sora: „Jézus szolgálókat hív még ma.”

A lepramissziós világnap ünnepi közgyűléssel folytatódott, amelyet Kapi Zoltán pusztavám-móri evangélikus lelkész, a magyarországi Lepramisszió elnöke vezetett. Itt hangzott el Riskóné Fazekas Márta igazgató jelentése a 2011-es esztendő tevékenységeiről. Akkor, amikor minden más szervezet anyagi nehézségekkel küzd, a magyar Lepramisszió növekedésről számolhat be. A tervezett bevételek-

hez képest tizenhárom százalékkal több pénzáradomány érkezett a betegek gyógyítására. Az elmúlt esztendőben 661 új adakozót sikerült megnyerni a jó ügynek, köztük néhány kisebb vállalatot, kft.-t is. Így 2011-ben a Lepramisszió mintegy nyolcmillió forintnak megfelelő összeget utalha-

FOTÓ: KISS TAMÁS

tott át az általa támogatott leprakórházaknak.

Az adakozók között idén már olyanok is megjelentek, akik nem rendszeresen templomba járó emberek. Őket a világi lapok hasábjain közzétett fizetett hirdetéssel szólították meg a Lepramisszió munkatársai. A reklámokra fordított összeg bőségesen megtérült, hiszen a felhívás lehetőséget adott arra, hogy „az a sok ember, akiben lelki nemesség lakik”, e módon kimutathassa azt.

A Lepramisszió kuratóriumi tagjainak írott korábbi levelében az igazgatóról így emlékezett meg hálásan: „Számomra különösen nagy jelentőségű, hogy ráadásul mindezt nem hazai rászorulóknak, hanem indiai, kínai, bengáli és nepáli embereknek kértük, és adták a kicentizett megélhetésű magyar emberek.”

A közgyűlést követően megrendítő képek tárultak a résztvevők elé. Az igazgatónő novemberben a kínai Jünnan tartományban járt, ennek déli részén fekszik az a leprakórház is, amelyet a magyar szervezet támogat. A beszámolóját kísérő képek zöme azonban nem a fővárosban, Kunmingban készült, hanem a déli tartomány fölé magasodó hegyekben, ahol a *miao* népcsoport tagjai élnek, pontosabban: ahová száműzve lettek. Közülük a legnyomorúságosabb körülmények közt élnek ugyanis azok, akiket leprabetegezésük miatt a törzsük kiközösített.

A tablettáknak köszönhetően legtöbbjük már meggyógyult – gyermekeik, unokáik is születtek –, de rájuk és utódaikra is ott maradt örökre a bélyeg: leprások! Kirekesztettségük miatt nem tudnak elhelyezkedni, a kevés munkalehetőségből egy sem az övék. A kopár hegyoldal köves talajának keserűségéből megművelés is alig-alig kínál megélhetést. A jövő reménytelen, kilátástalan a számukra, hiszen gyermekeik nem járhatnak iskolába. Szabályos „leprafalvak” alakultak így ki.

A Lepramisszió hat esztendeje szolgál Kínának ebben a tartományában. Ezalatt már jó néhány családon tudott segíteni, életminőségükön javítani. Egy olyan asszony képe is feltűnt a vetítővásznon, akinek arcvonásait már örökre eltorzította a betegség, de kezeit – korrekációs műtét segítségével – rendbe tudták hozni, dolgozhat. Az idősebb gyermekek ösztöndíjat kaphatnak, így bentlakásos iskolákban tanulhatnak – értesülhettek az egybegyűlteket a reménytelő fejleményekről.

Az igazgatónő vetített képes előadását s egyben a világnapi alkalmat a *han, ji, bai, hani, csuang, dai, miao*, illetve *hui* népcsoportra kért áldással zárta.

Ne feledjük, Urunk az áldások közvetítését ránk, „kicentizett megélhetésű” magyarokra is bízta! Így még érthetőbbé válik a leprások 2012. évi világnapjára készített plakát felszólítása: *Téged vár! Segíts!*

■ B. P. M.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND

www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu

Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

HIRDETÉS

Megemlékezés Túrmezei Erzsébetről

A Magyarországi Evangélikus Egyház tisztelettel meghívja Túrmezei Erzsébet (Tamási, 1912. február 14. – Budapest, 2000. május 22.) költő, műfordító, a Felső-Egyleti Diakonisszaegyesület főnökszónya születésének századik évfordulója alkalmából Tamásiban február 12-én tartandó ünnepségére.

Az ünnep programja

9.30: Istentisztelet az evangélikus templomban. Igét hirdet Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke.

11.00: Ünnepi megemlékezés Túrmezei Erzsébetről a Könyü László Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény olvasótermében. Köszöntőt mond Miskolczi Zoltánné könyvtárigazgató. Túrmezei Erzsébet költészetét címmel előadást tart id. Zászkaliczky Pál nyugalmazott lelkész. Közreműködnek a Würtz Ádám Tagiskola drámaszakkörös tanulói (felkészítőjük Páliné Rauch Judit tanárnő). Zárszót Gáncs Péter püspök mond.

12.30: Túrmezei Erzsébet emléktáblájának megkoszorúzása.

► **Egyházunk a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesülettel karöltve az idei esztendő a száz évvel ezelőtt született diakonissza, költő, műfordító, Túrmezei Erzsébet iránti tiszteletből Túrmezei-emlékének nyilvánította. A 2000-ben elhunyt diakonissza főnökségét – végrendeletében is rögzített kívánsága szerint – a csömöri temetőben helyezték végső nyugalomra. Hogy a fővárosi tisztelettel kapcsolatban található gyűlekezeti felügyelősége szoros kapcsolata alakult ki Erzsébet testvérnek, abban nagy szerepe volt az egyházközség felügyelőjének, Gubek Máriának. A sok évtized alatt Erzsébet néni egy doboznyi – közel ötszáz – levelet, képeslapot és ígés lapot küldött csömöri címzéssel. Ezeket olvasgatva beszélgettem a felügyelőnővel.**

– „Szeretettel értesítjük arról, hogy felvettük a Fébé evangélikus lány-népfőiskola növendékei közé. A tanfolyamot ünnepélyesen november 16-án délután 4 órakor nyitjuk meg. Jó lenne, ha november 15-én estig megérkeznék. Idén a Hűvösvölgyvel határos Pesthidegkúton, anyaházunk egy erre a célra átadott emeletén tartjuk a tanfolyamot. Minden jelentkező hozzon magával néhány váltás ruhát, fehérneműt, ágyneműt két-két huzattal. Lepedőt három darabot – egyet ágyterítő helyett. Cipőt, tisztítófelszerelést, elhozza Bibliáját, énekeskönyvét, ha írószerei, üres füzetek, hangszere, kézimunkához anyaga – házivászon, fonal –, varrnivalója van otthon, azt is magával hozza. A lakáskijelentőjét is, hogy az itteni bejelentkezésben fennakadás ne legyen. Amennyiben valaki egyedül érkeznék, és kíséretet kér, jelezze egy lapon, hogy várhasuk a vonatnál. Isten hozzon minden népfőiskolást. Szeretettel köszönti a Fébé vezetősége. Budapest, 1947. november 8.” Mi a háttere ennek a levélnek?

– Én először 1946-ban, tizenöt évesen vettem részt Fébé-lánykonferencián. Többen mentünk a csömöri gyülekezetből. Ott találkoztam először Erzsébet testvérral is. Bár nem az ő bibliakörébe kerültem, az el-

Népfőiskolai találkozó, Makád, 1976 novembere

ső perctől kezdve nagyon megszeretett, és szinte lányként kezelte.

A következő évben én is jelentkeztem a téli népfőiskola több hónapos tanfolyamára – ez volt az értesítő levél. Hiába vettek fel azonban, a szüleim nem engedtek el.

– Miért?

– Félték, hogy ott maradok köztük. Nem véletlenül; a diakonisszák nagyon nagy hatással voltak rám: olyan szeretet vett körül közöttük, hogy én is diakonissza akartam lenni. Itthon erről hallani sem akartak. Mire végre a szüleim beleegyeztek, az egyesületet 1951-ben fölsozlatták.

– Így is a szolgálat jellemzi az Ön egész életét, hiszen évtizedekig a csömöri posta vezetőjeként dolgozott – a településért végzett hűség munkájá-

ért 2001-ben Csömör díszpolgára elismerést is kapott –, a mostani ciklussal pedig több mint harminckét esztendőig tartó gyülekezeti felügyelősége zárul le. Közben pedig Túrmezei Erzsébetnek élete végéig hűséges segítője és támasza volt.

– Amikor 1951-ben felsozlatták a Fébé-diakonisszaegyesületet, Erzsébet testvért Szabó József püspök úr Balassagyarmatra hívta. Itt elsősorban az evangélikus szeretetotthonban végzett szolgálatot 1975-ig, de majdnem mindennap adminisztrációs munkát is végzett a lelkes hívtalban. Többször voltam nála, illetve he-tente kétszer fel kellett őt hívnom telefonon. Ha valamire szüksége volt, mindig hozzám fordult. Sokszor nem is hívott másként, csak „édes lányomnak”.

– Ez az 1972-es levél is ezt bizonyítja: „Most egy sürgős kérdésben fordulok hozzád. Az ipolyszögi filiánkban a konfirmándus szülők fehér ol-tárterítőt szeretnének készíttetni április közepére, a konfirmáció ünnepére. Az idő nagyon fogy, és mindenen akad a dolog. Itt, Balassagyarmaton nincs elég szép fehér szövet, hímzőfonalról, rojtról nem is beszélve. Kivitelező sincs. Tudnátok-e valakit ajánlani, aki betűket és egyszerű mintákat hímez szépen? Légy szíves felhívni az Eklézsia üzletet, és azokat megkérdezni, tudnak-e ilyen hímzöt ajánlani. Ha igen, mi a címe? Külön kérdés még, hogy az illető vállalja-e a megvarrást is? Nálunk van egy fehér szövetterítő »Légy hív mindhalálig« felírással, felette egyszerű minta: körben kereszt, a szószékterítőn is plusz a kehelytakarón kehely kontúrja. Ilyenre gondolnak az ipolyszögiek is. A mienkén Farkas András festőművész rajzolta rá az anyagra a betűket és a mintákat. Bizonyára most is megtenné, de akkor a Budapestben megvett anyagot haza kellene előbb hozni, és megrajzolás után elküldeni a hímzőnek, akit, remélem, sikerül megtalálnunk!”

– Én 1952-ben kezdtem a csömöri postán dolgozni, aztán '62-től '86-ig, a nyugdíjba meneteleltemig voltam vezetője a hivatalnak. Az Úristen itt is nagyon sokszor eszközül használt engem. A törvényes keretek között mindenkinek igyekeztem a legjobb tudásom szerint segíteni.

Erzsébet néniel kapcsolatban például kihasználtam ingyenes csomagküldési lehetőségeimet; így postáztam a versesköteteit.

Megkért ugyanis, hogy ne csak a pénzügyeit kezeljem – nem szerettem pénzzel foglalkozni –, hanem segítsék könyveik kiadásában és terjesztésében is. Először is kerestem egy jó áron dolgozó nyomdát. Győrben kedvező ajánlatot adtak, én pedig minimum háromezer példányban rendeltem meg a versesköteteket. Kivettem Erzsébet néni takarékkönyvéről a pénzt, majd az eladott könyvek árát visszatettem.

A több raklapnyi könyvet itt, az előszobámban tároltam. Most is lát-szanak a repedések, mert a falak egy kicsit megsüllyedtek a nagy teher alatt, hiszen feltöltött talajra épült ez a házrész.

Nálam lehetett megrendelni a könyveket, én pedig sokszor hajnali

„Édes Mancikám!”

Levelek Túrmezei Erzsébettől

kettőig csomagoltam. Néha a komasszonyom is segített. Mivel postás-ként havi kétfélszáznyi csomagot adhattam fel ingyen, kihasználtam ezt a lehetőséget.

– Már önmagában ez is nagy szolgálat volt! Ahogy ezeket a leveleket olvasgatom, igazi egyháztörténeti csemegékre is bukkanok. Például azt írja ebben az 1969-es levélben Erzsébet néni: „A püspök úr nagyon szeretne egy darabot az amerikai Holdra szállókat ábrázoló, 10 forintos bélyegből. Be akarja ragasztani a Tragédiába az üjelenethez.”

– Mindig nagyon szerettem a bélyegeket. Amikor az új bélyegek katalógusa megjelent a hivatalos lapunkban, akkor mindjárt rendeltem belőlük, és küldtem Erzsébet néni-nek. Volt úgy, hogy a jegyzéket küldtem el neki, amiben nemcsak ő, de Szabó püspök úr is bejelölte, melyik

ilyen váratlanul megoldódott! »Van jó Atyánk, nincsen gondunk, Este- reggel hálát mondunk.« Köszönöm szeretetedet!”

– A postán kaptunk egyenruhát. Mivel a korábbiak még jó állapotban voltak, az új ruhát – miután lecseréltem rajta a gombokat – elküldtem Balassagyarmatra.

– Amikor felsozlatták a diakonisszaegyesületet, Túrmezei Erzsébet megírta híres, Tedeum-fordítás című versét, amelynek első mondata így hangzik: „Fordítom a Tedeumot, / és fejtem a szürke ruhámat.” Ó hogy élte meg a felsozlatást?

– Le tudta tenni az Isten kezébe ezt is. Mint mindent. Nagyon jó természetű volt, nem lehetett őt kihozni a sodrából.

– A diakonisszaegyesület felsozlatása után is rendszeresen voltak népfőiskolai találkozók?

Gubek Mária a levelekkel

Túrmezei Erzsébet életének tanúit keressük!

2012. február 14-én ünnepeljük Túrmezei Erzsébet diakonissza testvér, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület 1990. évi újraindulása utáni első főnöksasszonya születésének századik évfordulóját.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Bizottságának döntése nyomán az idei esztendőben szeretnénk az egyház ezt az ünnepet diakóniai szolgálatának középpontjába helyezni. Az egyház média munkája (televízió, rádió, írott sajtó) is kiemelten foglalkozik majd Túrmezei Erzsébet életével, műveivel. A Fébé-egyesület és a Luther Kiadó pedig közösen tervezi egy kiadvány megjelenését.

Ehhez a készülő emlékkötethez keressük most hiteles tanúkat, akik közelről ismerték Erzsébet testvért, és életéről, szolgálatáról hasznos adalékokat oszthatnának meg, esetleg levelezésüket, más dokumentumaikat a szerkesztők rendelkezésére bocsátanák. Segítségüket előre is köszönjük!

Köháti Dorottya: dora.kohati@gmail.com; 20/824-3015.

Herzog Csaba: herzog.csaba@lutheran.hu; 20/824-5536.

bélyegből szeretne. Püspök úr amúgy nagy Madách-kutató is volt. Az idézett levél is erről tanúskodik.

– Ez a másik pedig a női dolgokba enged bepillantani: „Édes Mancikám! Nagyon köszönöm én is a tegnap érkezett váratlan meglepetést! Mivel Lenke néninek sajnos szűk volt az a vászonkosztüm, nekem pedig pontosan jó lett, én lettem a tulajdonosa. Azt is elárulom, hogy éppen egy ilyen, a nyári blúzokhoz alkalmas szoknya vételén törtem a fejem. Már kerestem az üzletben is, de nem találtam alkalmat. Most ez a kérdés

– Erzsébet néni számára nagyon fontos volt a kapcsolattartás. Nemcsak a hűvösvölgyi anyaházban, de Adylygeten, Pethő Lenkéknél is összejöttünk, aztán később Nagytarcsán is.

1978-tól pedig huszonegy éven át, amíg Erzsébet néni élt, nálam gyűlt össze az ország minden részéről negyvenöt-ötven ember. Általában október harmadik szombatján találkoztunk. Ilyenkor hajnali háromkor keltem, és pörköltöt főztem. Tizen-négy kiló húsból... Az anyagokba és a pakolásba is besegített három csömöri asszonytestvérem.

HIRDETÉS

Meghívó

A Túrmezei-emlékév ünnepségsorozat keretében február 5-én, hetvened vasárnapján Balassagyarmaton, az evangélikus templomban 10 órakor kezdődő istentiszteleten kerül sor a Balassagyarmati Evangélikus Szeretetház új nevének (Túrmezei Erzsébet Evangélikus Szeretetszolgálat) felvételére, valamint az országos presbitérium által választott új intézményvezető, Ács Andrea beiktatására. Az igehirdetés és iktatás szolgálatát dr. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke végzi.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt a közös ünnepelésre.

– És mi volt a program?

– A napot áhítattal kezdtük, aztán egy-egy témát beszélünk meg – mindig hívtunk vendégelőadót is. Ebéd után mindenki beszámolt, mi történt vele a legutóbbi találkozásunk óta. Aki nem tudott személyesen eljönni, levelet küldött.

– 1975-ben Erzsébet testvérnek el kellett jönnie Balassagyarmatról...

– Úgy volt, hogy egy csömöri család fogadja be őt és a vele érkező Zsófia testvért. Ám az utolsó pillanatban ez megváltozott. Akkor már nálunk volt Erzsébet néni tizenhat darab húszkilós csomagja. Annyira bántott ez a váratlan helyzet, hogy aludni is alig tudtam. Akkor édesapám azt mondta, hogy fogadjuk be mi őket a kisszobába.

– Abban az időben ez nem volt veszélytelen felajánlás...

– Az egyházban is többen mondták nekem, hogy az állásommal játszom. Én nem törődtem vele, mint ahogyan azzal sem, hogy vezető beosztásom ellenére minden vasárnap ott voltam a templomban. A Jóisten mindvégig megsegített, és soha semmi bajom nem esett.

– Mennyi ideig lakott itt Erzsébet néni?

– 1975. február 3-ától 1977. július 28-áig. Utána Adylygeten laktak Zsófiával hat hónapig, majd Budapestben a Karácsony Sándor utcai szeretetotthonba költöztek. Mindketten ott laktak életük végéig. Erzsébet néni később halt meg.

– Mikor döntötte el, hogy Csömörön szeretne örök nyugalomban pihenni?

– A kilencvenes években egyszer nyáron egy hónapig itt lakott nálam. Az egyik nap, miközben a konyhában főztem, és ő is ott volt velem, egyszer csak azt mondta: „Tudod, mire gondoltam? Arra, ha engem az Úr hazaszólít, én a csömöri temetőben szeretnék pihenni.” „Jó – feleltem neki. – Nekem a szüleim sírja mellett fenn van tartva egy hely, azt felajánlom Erzsébet néni-nek, én pedig a szüleim sírjába megyek.” Ebben maradtunk.

1996. április 17-én kelt végrendeletében a temetésére vonatkozó kívánságát írásban is rögzítette. A végakarata szerint a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület lett az általános örökös, a temetését együtt intéztük 2000-ben.

– Említette, hogy a tizenkilenc évvel idősebb Túrmezei Erzsébet úgy tekintett Önre, mintha a lánya lett volna. Ez a bizalom 1956-ban is megmutatkozott.

– A forradalom idején írt néhány verset, de ezeket nem merete otthon tartani, mert nemegyszer nyomozók jártak nála. Nem tetszett nekik, hogy vannak finnországi – egyházi – kapcsolatai. Engem kért meg, hogy őrizzem a verseket. A nyolcvanas években adtam vissza neki, amikor már enyhült a politikai légkör.

– Közel ötszáz levél és képeslap van előttünk az asztalon. Nemcsak bel-földről, de külföldről is.

– Mindenhol írt nekem. Nemcsak Balassagyarmatról, de ahova csak szolgálni hívták, mindig küldött néhány sort. Ha külföldre ment, akkor beszámoló érkezett. Egyszer még a Bodri kutyámnak is küldött képeslapot. Itt van az is: „Kedves Bodri kutyánk! Téged is szeretettel köszöntelek az NDK-ból ennek a kedves rokonodnak a képével. Szeretettel: Erzsébet néni.” 1975. augusztus 15-én adta fel, a címzett helyére pedig ezt írta: „Bodrinak szeretettel.”

Végezetül elmondhatom: nagyon hálás vagyok az Istennek, hogy Erzsébet néniel megismerkedhettem – ő nagyon különleges ember volt, a versei pedig evangélikus egyházunk kincsei közé tartoznak.

■ BODA ZSUZSA

KIÁLLÍTÁSAJÁNLÓ

Hősök, királyok, szentek a galériában

► **A Himmusz és a Szózat sorain keresztül vonultatja föl a magyar művészet legkiválóbb alkotásait a Magyar Nemzeti Galéria január elején nyílt időszakos kiállítás. A Hősök, királyok, szentek – A magyar történelem képei és emlékei című tárlaton, mintegy rímelve új Alaptörvényünkre, a történelmi festmények és portrék mellett nyomtatványok, dokumentumok és tárgyak is láthatók, bemutatva a magyar történelem sorsfordító eseményeit és legismertebb hőseit.**

A műveket és a dokumentumokat jó néhány közgyűjteményből válogatták össze, a kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeum, a Magyar Országos Levéltár, a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Széchényi Könyvtár, illetve az Országgyűlés Hivatala együttműködésében jött létre.

A magyar pikúra történelmi témákban (is) alkotó jeles műveit kerütek a falakra: *Barabás Miklós*, *Lotz Károly*, *Mednyánszky László*, *Munkácsy Mihály* – hogy csak néhányat említsünk az illusztris névsorból. Külön érdekesség Munkácsy monumentális, tizenöt méteres, *Honfoglalás* című táblaképe, amelynek otthona a Parlament épülete, így a

nagyközönség most találkozhat vele először. S ugyanebben a teremben látható *Benczúr Gyula* díjnyertes munkája, a *Vajk megkeresztelése* is.

A tematikus csoportosításban bemutatott művek közül kiemelkednek a nemzeti hitvallásunkhoz kapcsolódó művek; nemcsak a *Szózat* és a *Himmusz* szerzőinek, de a költemények megzenésítőinek arcképei is a falakra kerültek, sőt egy másik teremben az alkotások kéziratai is megtekinthetők. De látható például az 1568-as tordai országgyűlés határozata a vallási felekezetek egyenjogúságáról éppúgy, mint az első magyar Újszövetség-fordítás, *Sylvester János* 1541-ben megjelent munkája.

Szerencsés választás volt a budavári helyszín, hiszen az egykori királyi palota ma műzeumként funkcionáló termei, folyosói méltó háttérrel kínálnak az alkotásoknak, amelyek történelmünknek nagyjából ezer évét ívelik át a honfoglalástól a legújabb kori eseményekig híres emberek, híres helyszínek és híres események felidézésével.

Külön teremben helyezték el az új *Alaptörvény* – azóta megjelent – díszkiadásához állami megrendelésre készült illusztrációkat. A megfestett nyolcvanból húszat bemutató tárlat igazolja, hogy az alkotások önállóan is megállják helyüket. S hogy láthatóbb legyen a képek *Alaptörvényhez* kapcsolódása, a látogatók kezükbe is vehetik a vaskos díszkiadás egyik bemutató példányát.

A kiállítás igazi csemege a képzőművészet rajongóinak, egyszersmind kitűnő összefoglalója is a magyar nemzeti festészetnek. S míg szemünk a szépséget kutatja, szinte simogatja magyarságtudatunkat a falakon sorjázó képek látványa. Talán nem véletlen, hogy

a kiállítás gyermek látogatói felől gyakran felhangzik: „Ez is benne van a könyvünkben!”

A kiállítás minden korosztálynak kellemes kikapcsolódást, színvonalas szórakozást, egyszersmind művelődést ígér, akár családi vagy gyülekezeti közösséggel, akár baráti társasággal keressük fel. Megjegyzendő azonban, hogy a belépő – igaz, az intézmény valamennyi tárlatára érvényes – 2400 forintos ára nem igazán látogatóbarát, ám a galéria idősnek, gyermekeknek és családoknak is kedvezményt nyújt, csakúgy, mint a csoporttal érkezőknek.

Ez utóbbiak pedig jönnek is szép számmal, külföldiek és magyarok egyaránt, elsősorban persze a hétvégeken. Így akik szombaton keresik föl a galériát, azoknak a várakozás elkerülése érdekében érdemes a tízórai nyitás környékén megérkezniük vagy előzetesen bejelentkezve időpontot kérniük a 20/439-7325-ös központi információs telefonszámon, netán a Magyar Nemzeti Galéria honlapján. Az időszakos kiállítás 2012. augusztus 26-ig látható.

■ GYARMATI GÁBOR

Benczúr Gyula: Vajk megkeresztelése (részlet)

► **A régi zene elnevezés hallatán talán sokan elbizonytalanodnak, vajon mit is takar, mennyire régi zenére utal ez a kifejezés. A kételyek eloszlatása végett először is tegyük helyére ezt a műfaji fogalmat. A régi zene a középkor, a reneszánsz és a barokk kor zenéje. A kategorizálás alapja a jellegzetes hangszerhasználatból és a sajátos előadói módszerekből ered. Az ózdi Laurum Blockflöte együttes zenei műfaj egyik jelentős képviselője. Nemcsak az észak-borsodi kistérség településein arattak szép sikereket fellépéseikkel, de országos jelentőségű helyszíneken is bizonyítottak már. Az együttes művészeti vezetője, Nagy Károly megelégedéssel tekint vissza az elmúlt évek eredményeire, a közös élményekre, a gazdag zenei múltra.**

– A furulyaegyüttes megalapításának gondolata huszonnégy évvel ezelőtt merült fel bennem. Az indítást az adta, hogy szerettem volna új alternatívát nyújtani azoknak a gyerekeknek, akik nem nyertek felvételt az ózdi Erkel Ferenc Zeneiskola különböző tanszakaira. Kezükbe adtam a blockflötét, ők pedig örültek a lehetőségnek. Így alakult meg helyi és környékbeli fiatalokból a Laurum Blockflöte régizene-együttes, amely hivatalosan huszonhárom éve létezik.

– A kezdeti nehézségek után milyen irányt vett az együttes sorsa?

– Az indulás akkor sokkal könnyebb volt, mint napjainkban. Pár év múlva már megyei, majd országos furulyaversenyek résztvevői voltunk. 1991-től szerepeltünk a zeneiskolai zenekarok háromévenként megrendezett országos fesztiváljain is. Veszprémben még csak kiemelték a játékunkat, Salgótarjánban már harmadik helyezést értünk el, majd Abonyból blockflöte kategóriában az első díjat, vegyes zenekari kategóriában pedig a harmadik díjat hoztuk haza.

Sorra jöttek a díjak, ennek köszönhetően figyelt fel ránk *Czidra László* blockflöte-művésztanár is, aki meghívott minket Keszthelyre, az általa, valamint a Magyar Kórusok és Zenekarok Országos Szövetsége (KÓTA) által szervezett reneszánsz és barokk napok nyári rendezvénysorozatának zenei kurzusára. 1996-ban ötvenhárom együttes részvételével európai ifjúsági zenekari találkozót rendeztek, melyen ott voltunk mi is. Nagy megtiszteltetés volt ez, máig szívesen emlékszem vissza rá.

– A közösen megélt sikerek hogyan hatottak az együttes tagjaira?

– A zenélés öröme igazi közösséggé kovácsolt minket, ehhez csak pluszként jött az, hogy szép eredményeket értünk el. Az egyik találkozó fődíja az volt, hogy a győztes csapattal élő rádiófelvételt készít a Bartók rádió. Legnagyobb örömmünkre ezt mi érdemeltük ki, és 2000 áprilisában egy nyíregyházi stúdióban el is készült a felvétel. Sorra jöttek a nívódíjak, az elismerések.

Aztán eljött az idő, amikor már nem jártunk versenyekre. Más jellegű fellépések kerültek előtérbe: kastélyokban, templomokban szerepeltünk, és hadd említssem meg itt, hogy a budai Várban, a Budapest Kongresszusi Központban, a Budapest Sportszínházban, a Magyar Tudományos Akadémián, a Mücsarnokban, a lillafüredi Palotaszállóban és a kassai Thália Színházban is felléptünk már. Mér-

öldkönek számított az is, amikor végre megjelentethettük zenei anyagunkat CD-n. Az első album 2002-ben látott napvilágot, a második pedig három évvel később. Egy együttes számára ez óriási dolog, a mi esetünkben még inkább, ha visszagondolunk arra, hogy honnan indultunk...

– A Laurum nélkül talán már meg sem rendeznék a korábban említett keszthelyi kurzust, hiszen az együttes a kezdetek óta minden évben jelen van, ez pedig önmagában is nagy dolognak számít a mai világban...

– Igen, bár nagyon nehéz előteremteni ennek az anyagi feltételeit, mi huszonegy éve mindig ott vagyunk. Az

sajátítása mellett intenzív zenei elmélyülést is jelent ez a néhány nap a kurzus résztvevői számára. A hangszeres oktatás mellett népi ének és historikus tánc is szerepel az órarendben. Mindemmel az esti koncertek hangulata és maga a helyszín, vagyis a Festetics-kastély léggömbje is hozzájárul ahhoz, hogy fiataljaink minden nyáron szívesen térjenek vissza ide tanulni.

– Hol lépett fel az együttes az utóbbi időben, és mi minden szerepel a további tervek között?

– A tavalyi évet két fellépéssel zártuk. December 18-án a borsodnádasdi evangélikus templomban adtunk koncertet „telt ház” előtt. A tőlünk megszokott reneszánsz és barokk muzsika mellett régi magyar verbunkos dallamokat és klasszikus melódiákat is megszólaltattunk. A karácsonyi blokkban alkalomhoz illő és egyházi zenék szerepeltek.

Ebben a részben a blockflöte-együttes az arlóvi vegyes karral szere-

Nagy Károly

Három „régí” flötés az együttes tagjai közül

egyes tagjainak művészi játéka folyamatosan csiszolódik a neves tanárok jóvoltából. A szakmai fogások el-

pelt együtt, amelynek szintén én vagyok a művészeti vezetője és karvezetője immár két és fél éve. A két csa-

pat első alkalommal dolgozott így együtt, és a siker nem maradt el. A közös előadás fénypontja az volt, amikor *Louis Armstrong What a Wonderful World* című dalának magyar változatát szólaltattuk meg.

Másnap egy miskolci felkérésnek tettünk eleget: *Szemán Erzsébet* verseskötetének bemutatóján működött közre a megyeszékhely városi könyvtárában, klasszikus és örökzöld könnyűzenei darabokkal szórakoztatva a közönséget.

Hogy mit hoz a jövő? Jó lenne tudni ebben a nagy bizonytalanságban. A Laurum Blockflöte egy ideje közhasznú alapítványként működő zenekar, ami azt jelenti, hogy az egyszázalékos adófelajánlásokból, a fellépésekért kapott bevételből, valamint az ózdi önkormányzat évi 50 ezer forintos támogatásából tudunk létezni.

Megnehezíti a munkát az is, hogy a tagok szét vannak szóródva a szélrőzsa minden irányában – ki itt, ki ott tanul vagy dolgozik –, és már a próbák összeegyeztetése sem könnyű, nemhogy a fellépések megszervezése. Városi rendezvényeken szerepelünk, és jelen vagyunk a kistérség számos településén is, ha hívnak, de mindez csak alkalmasszerű. Lényegében a fennmaradásért küzdünk. Tesszük ezt úgy, hogy a mi zenénk rétegzene, ezért sajnos sokszor szembe-sülünk azzal a problémával, hogy más szempontok kerülnek az igényesség elé.

Az utánpótlás is hiányzik, pedig szívesen fordítom az időmet zenészpálánták nevelgetésére, de csak elvétve akad olyan jelentkező, akit később tényleg be lehet vonni az érdemi munkába. Aki viszont ráérez a régi zene szépségére, az az elkötelezettjévé válik. Így vagyok ezzel én is. Bajok, kihívások, akadályok mindig adódnak. Mi ennek a műfajnak elkötelezettjei vagyunk, az eddig elért eredményeink köteleznek bennünket, és már csak ezért is tovább kell csinálni...

■ KOVÁCS KRISZTINA

Időváltató. Már semmi nem kell, semmi nem hiányzik. Csak egy kis idő kellene. Lassan újraolvasni a Bibliát, *Adyt* és *Arany Jánost*. Kicsit több idő kellene, végtelen napok. Élni, nyugodtan és békességben, meglesni az élet kis csodáit. Idő kellene, tíz év, Rómának és Velencének. Maradék idő: meglátogatni anyám sírját Vászrhelyen, leülni a kidőlt fűzfa törzsére és hallgatni a csöndet, nézni, hogy nő a fű a téli tavaszban.

Szabó Lőrinc: Napló. Érdekes és tanulságos kötet az 1974-es válogatás. Milyen nagy költő, és micsoda ellentmondások! A *Tücsökzene*, *A huszonhatodik év* írója regényt is tervezett, alapos műfajváltást, de a váratlan és gyors halál csak a tervek emlékét hagyta örökül.

Fájdalmas életút az övé. És nemcsak tévedései, de izgalmakat habzsoló természete, magánélete okán is. A zsarnoki korról nem is beszélve. 1946 szeptemberében írta: „Tegnap este a háztömbmegbízott: hatósági idézést hozott. A közmunka-való másomban, úgy látszik, nem hiszik, hogy igaz az 1000 pengő, amit havi keresetnek leírtam. Az igazság az, hogy havi jövedelmem: nulla. Még ez a dolog is izgat, értelmetlenül. Le vagyok sújtva. Szívrohamok megint. Éjjel nem bírtam aludni, rémes ez a gyengeség, a testi-lelki.”

Winston Churchill. A háború után annyi évvel még mindig sokat emlegetik a nagyszerű politikust, remek

stratégát. De kevés szó esik a szavak művészeiről: az emlékiratok jó tollú írójáról! Pontosan, élesen, könnyedén fogalmazott. Szinte mindenkitől tanult az angol irodalomból, legtöbbet talán *Dickenstől*.

Aki elolvassa két kötetét, az sok „titkot” megtudhat a kövérkés álamférfiről. Azt, hogy mikor rászakadt Anglia minden gondja a világégés szörnyű napjaiban, úgy bírta a megpróbáltatásokat, hogy ebéd után másfél órára lefeküdt az ágyba. Nem gyorsan, ruhástul, hanem levetkőzött szép lassan, mint ha éjszaka lenne és nyugalom. Szemtanúk megerősítik, hogy amikor a flotta a sorsdöntő ütközetét vívta, éppen akkor költötték fel, és Churchill gyors, okos döntésével az angolok megnyerték az ütközetet. (Öt éven át mindennap, a legnehezebb pillanatokban is lepihent, és – mondhatni – ágyban, párnák közt megnyerte a háborút!)

Én azért hozzátenném, a ropogósra sült hús, a jó vörösbort is sokat segített a döntések meghozatalában. A legfinomabb szivar sűrű füstjében ő látta legpontosabban a véres csaták kimenetelét, a jövő reményét a reménytelenségben.

A képergetező. A jó mesterember ma ritka, mint a fehér holló. A Püs-

Jegyzetlapok

(Napló, 2012)

ki-könyvesbolt melletti apró üzletben egy remek férfi dolgozik. Kedves, figyelmes, türelmes. Az ilyen mesterek zsúfolt műhelybe megilletődve lépek be, s türelmesen várom, amíg sorra kerülök.

A képergetező, a restaurátor, a könyvkötő halott és értéktelen dolgokat kelt életre. Az egyszerűből varázsol remekműveket. Régi családi fotóim föltámadtak a hozzájuk illő kasírozásban, kétszáz éves Bibliám megerősödött és megszépült az ügyes ujjak gyógyításától.

Néhány kedves szó, és azt is megtudom, hogy a falon a sok festmény, rajz, térkép az évtizedes gyűjtőszervevény eredménye. A balatoni táj nem múló szépsége: a homokpart, a szélben hajladozó nádas, a színes vitorlások, alkonyfényben ragyogó váromok, borospincék...

Letelt a fél óra, és elkészültek a kerek, most erre volt szükségem a születésnap ajándékokhoz. Akasztó, hátsó borítólap is jár mindegyik-

hez, figyelmes a csomagolás, hogy ne sérüljenek meg. Indulnom kell. Két fiatal érkezik, és nincs hely, a műhelyben csak egy ember fér el.

A pillanat titka. Irigykedve nézem barátaimat. A legtöbb könnyű szívvel él. Talán ez a titka egészségüknek, jókedvüknek. Nem figyelni mindenre, nem bosszankodni, nem töprengeni, mi lesz holnap a világgal. Csak egy hétre tervezni, egy napra törődni az ország gondjaival. Elfogadni a pillanatot, minden rosszal együtt. Ez az igazi feladat, és győzelem, ha sikerrel vesszük az akadályokat.

Rekordok könyve. Hallom, a németek hatalmas ünnepséggel búcsúztak az óévtől. A Brandenburgi kapuhoz vezető utat három kilométeren lezárták, és telerakták színpadokkal. Zenekarok, táncgyűttesek, bábosok szórakoztatták az embereket. Fiatalok és öregek több millióan jöttek el a különleges kísérletre: a világrekordra! Mert ez volt az igazi szándék: megdönteni minden eddigi eredményt. Ezért volt a sok pénz.

És nincsenek egyedül, egyre gyakoribb ez a mindenáron való versengés. Halhatatlanság. Pedig felesleges kiadás, az idő kegyetlenül rendet tesz. Évszázadok rostáján alig marad fenn valami érték. A többi betemeti a feledés, befújja sűrű porral a szél.

Németh László-idézet. „A történelem népekben él és népekben gondolkodik. Népével az egyén földi halhatatlanságának is vége; semmiféle nemzetközi megváltás sem mentheti meg a rajtunk átszálló életet a jövőnek, ha a népek, melyben atomok voltunk, magva szakadt.”

Közel az idő, amikor szavai beigazolodnak. Öreg a nemzet, alig születik gyerek! Népünk a végső pusztulás felé sodródik! És szegény *Fekete Gyula* is meghalt, aki utolsó évtizedeiben ezzel foglalkozott. Nem írt regényt, finom szövésű novellát, csak kiáltozó cikkeket. Politikus, közgazdász, társadalomkutató, demográfus volt egy személyben.

A terebélyesedő közöny, a gúny lassan mindent beborít. Senkinek nincs bátorsága erről beszélni, társakat hívni a televízió képernyője elé.

Páll Lajos kiállítás. A székelyföldi alkotó, jeles festőművész most hetvenhárom éves, s ő kapta a rangos Szervátiusz Jenő-díjat. (Az alapítványt *Szervátiusz Tibor* szobrászművész hozta létre édesapja születésének századik évfordulóján, hogy felhívja a figyelmet a Kárpát-medencében teremtő magyarok munkáira.)

Nehéz sors adatott Páll Lajosnak. A korondi fazekascsaládba született férfi szakított ősei mesterségével, és festőnek tanult. 1956-os szerepválalása miatt kizárták a főiskoláról, majd bebörtönözték. Visszatért szülőfalujába, és a Sövidék lett képeinek és verseinek ihlető forrása. Mert nagyszerű költő is, a Kolondafennsík gyönyörű izzó színei és szent csendje ott bujkál műveiben, hogy hűen szolgálja útba indító közösségét.

Hamvas Béla művei. Levelek. Az 1916–1968 közötti időt öleli fel a sorozat új kötete. Gazdag és kitárulko-

zó. Talán a legtöbbet ezekben az üzenetekben tudunk meg az elmúlt század nagy – evangélikus – gondolkodójáról. Az író fő feleségről, a barátokról, Tiszapalkonya, Inota robotos munkájáról, a fojtogató politikáról...

Egy 1960-as levelében pontosan meghatározza önmagát: „Nem vagyok mestere semminek, lehetetlen is lett volna helyzetemnél fogva. De pedagógus sem vagyok, bár tanárságot tanultam, de soha nem tanítottam, nem volt hozzá tehetségem. Inkább hirdető vagyok. Nem a meggyőzés, hanem a megváltás híve.” Egy fiatalnak üzeni: „Különös szabadságot jelent számomra az imádság, és napközben is néha jólesik, ha csak egy-két percet fohászok.” Friss ismerősének tanácsolja: „Az ember legyen áldása mindenkinek, aki hozzá fordul. Áldásnak lenni, ez a legfontosabb életcélunk.”

Japán est. A Bartók rádió adásában a remek sorozat: látogatás egy-egy távol-keleti országban. Előbb kis áttekintés Japán jelenéről, amely megdöbbentő. A százharmincmillió országban magas a várható átlagéletkor: a férfiak átlagosan hetvenhat, a nők nyolcvankét évig élnek. A lakosság tizenkilenc százaléka idős, ezért gyorsan öregszik a nemzet, és a gondok lassan megoldhatatlan feladatok elé állítják az államvezetést.

Néhány hete egy szociológus azt jósolta, hogy 2050-re százmillió, 2100-ra hatvanötmillió ember él a szigeten.

Dramai adatok, de engem az is aggaszt, mi lesz a világgal. Marad-e még kenyér az éhezőknek, tiszta víz a szomjazóknak? És magyarul beszélnek-e? Talán Isten olykor megsegít bennünket, ideges fiaink és lányaink mindig és mindenkor az életet válsztják!

Nobel-díj. Kevés szó esett itthon 2011 irodalmi Nobel-díjasáról, *Tomas Tranströmer*ről. Pedig sokat és sokan írtak szálkás költészetéről hazájában, Svédországban és szerte a nagyvilágban. Tömör versei egy-egy pillanatba az öröklételet varázsolják, ráébresztve olvasóit a mindennapi élet apró rejtélyeire. A nagy modernnek – *T. S. Eliot, Ezra Pound* – mellett a zene klasszikusai hatottak rá legjobban: *Bach, Wagner, Liszt*.

Vallásossága bibliai átiratok füzében jelenik meg, istenkeresése emberi szomj és szüntelen küzdelem, ahogyan a sebtesten test küzd vergődve. Tranströmer 1990-ben agyvérzés érte, jobb oldala megbénult. A jeles költőnek újra kellett tanulnia az ábécét, a legfontosabb szavakat! De sikerrel tette, a *Gyászgondola* című kötet új írásai erről a megpróbáltatásról adnak hírt: „Árnyékomba zárva billegek előre, / akár egy hegedű / fekete tokjában.”

Végezetül azt is megemlítem, hogy a svéd költő a magyar irodalom lelkes barátja. *Illyés Gyulától, Nagy Lászlótól, Pilinszky Jánostól, Szabó Lőrintől, Weöres Sándortól* fordított, a fordítások szerepelnek is 1983-as saját gyűjteményében, ápolva ezzel régi szándékát: a vers építsen hidakat a világ szakadékai felett!

Csilagnézó. Figyelem az ablakon át az éjszakát. Egyedül. Hallgatom mély csöndjét. A fák a hold ezüstjébe mártják ágait. Valahol fény villan. Lefut egy csillag. A távoli hegyek fölött sötét felhők; a mindenség a maga teljességével, iszonyatával és fenéségével világít rám.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

HIRDETÉS

Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Szolgálat

Programnaptár 2012

Hónap	Nap	Találkozó megnevezése / helyszín
Február	01–02.	Minőségfejlesztés – Érintett intézmények (Budapest)
	08–09.	Minőségfejlesztés – Érintett intézmények (Budapest)
Március	21–22.	Szakmai napok foglalkoztató és mentálhigiénés munkatársak részére (Révfülöp)
Április	24–25.	Csendesnap diakóniában dolgozó lelkészek számára: „Lelkészként a diakóniában” (Révfülöp)
	25–26.	Szakmai napok gazdasági munkatársak részére (Révfülöp)
Június	04–06.	Finn–magyar szeminárium (Finnország)
	24–27.	V. bajor–magyar szeminárium (Németország)
Július	09–11.	Csendesnap diakóniában dolgozó munkatársak és önkéntesek részére (Bodrogkeresztúr)
	12–14.	Csendesnap diakóniában dolgozó munkatársak és önkéntesek részére (Bodrogkeresztúr)
Szeptember	25.	A diakónia napja (Budapest, Deák tér)
Október	02–04.	Diakóniai konferencia (Révfülöp)
	12–14.	A bajor–magyar partnerkapcsolat huszadik évfordulója (Németország)

HIRDETÉS

Felhívás kutatói ösztöndíjra

A Túróczy-hagyaték Alapítvány kuratóriuma úgy döntött, hogy 2012. szeptember 1-jétől 2013. augusztus 31-ig havi nettó 50 000 forint ösztöndíjjal támogat egy olyan – 18–35 év közötti – személyt, aki az Evangélikus Hit tudományi Egyetemen jelenleg hallgatói jogviszonyban áll, vagy az intézményben végzett, s aki az alapítvány címére postai úton és elektronikus változatban is eljuttatja pályázatát.

A kutatás témája lehet:

- Tanulmány készítése, amelyben a kutató Túróczy Zoltán evangélikus püspök (1893–1971) igehirdetői, lelkigondozói, tanítói, egyházkerületi teológiai értékelésére vállalkozik, lehetőleg az eddig fel nem tárt levéltári dokumentumok fényében (például: a Biblia értelmezése Túróczy Zoltán igehirdetéseiben és beszédeiben; a reformatori teológia és Túróczy Zoltán; a pietizmus és Túróczy Zoltán; a misszió szerepe Túróczy Zoltán életművében; Túróczy és a reformátusok; Túróczy és a szabadegyházak; Túróczy és a katolikusok; Túróczy és a zsidóság; Túróczy és a finnek; Túróczy és Ordass; Túróczy és a világi politika; Túróczy változó megítélése; stb.). Egy olyan, 80–120 ezer leütés terjedelmű tanulmány elkészítését várja a kuratórium 2013. augusztus 31-ig, amely később részleteiben vagy egészében publikálható.

- A Túróczy-hagyaték eddig kiadatlan anyagából (igehirdetések, előadások, levelek stb.) válogatás készítése és sajtó alá rendezése, amely egy kb. 3–400 oldalas kiadványban publikálható.

- Túróczy Zoltán életművéhez kapcsolódó más, a pályázó által javasolt kutatási terület.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázó önéletrajzát és a kutatás személyes motivációit (1–2 oldal);
- a kutatás tervét (módszertani leírással) havonkénti bontásban (3–4 oldal);
- támogató nyilatkozatot az Evangélikus Hittudományi Egyetem egyik oktatójától.

A pályázatokat 2012. március 31-ig a következő címekre kell eljuttatni: Túróczy-hagyaték Alapítvány, 1015 Budapest, Batthyány u. 59. mfszt. 6. E-mail: gabor.terei@planeter.hu.

A kuratórium a pályázók szóbeli meghallgatása után, április 30-ig bírálja el a pályázatokat.

A TÚRÓCZY-HAGYATÉK ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

TÍZÉVES AZ EBBE – ŐRÁLLI

► Ami összetart bennünket, az a – s ezt így most fogalmazom meg először – trinitárius hit, hogy az Atyaisten elküldte az ő egyszülött Fiát a tőle halálisan elidegenedett világba, s hogy a Fiúisten a názareti Jézusban, a Krisztusban emberré lett, aki az ő földi szolgálata, kereszthalála és feltámadása által nekünk váltságot szerzett, hogy mi általa új teremtségek lehessünk. Hiszük továbbá, hogy a Fiú mennybemenetele után a Szentlélek Isten e földön közösséget, azaz egyházat teremtett. Osztozunk egyúttal 16. századi reformátoraink felismerésében, miszerint ez az egyház földi vándorútja során – részint önmaga gyengesége, részint a kívülről állandóan támadó ellenség aknamunkája következtében – eltántorodhat a neki rendelt úttól, azaz „fogságba eshet”. Ugyanakkor abban is hiszünk, hogy az egyházat létrehozó és teremtő Isten az ő Szentlekek által megreformálhatja az ő népét, kiszabadíthatja a fogságból, s hogy ebben a tisztulási folyamatban mi, gyarló és bűnös emberek is az ő eszközei lehetünk. Ezt nevezem az EBBE „hitvallási minimumának”.

Gondolatok az EBBE indulásáról, szolgálatáról és belmissziói küldetésünk jövőjéről

► Tíz éve annak, hogy 2002. január 8-án felolvastuk az összehívottak és a nagyobb nyilvánosság előtt az *Egyházunk mai fogsága* című levelet (a továbbiakban: *fogságlevél*; megjelent két héttel ezelőtt, az *Evangélikus Élet* január 22-i számában „kordokumentumként”), majd két hónappal később, 2002. március 16-án e levél háttérként megalakult az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE). Az alábbiakban az évforduló alkalmából a január 12-i ünnepi EBBE-esten felolvasott előadásom rövidített – részint módosított –, szerkesztett változatát osztom meg hetilapunk olvasóival.

Őszintén szeretnék töprengeni arról: mi is történt velünk s általunk a Magyarországi Evangélikus Egyházban 2002-ben és azóta. Egyrészt mérleget szeretnék készíteni: elvégre egyéni életünkben – családunk, szakmai pályánk, hivatalos szolgálataink terhére – máris kerek egy évtizedet szántunk erre a különös szolgálatra, miközben kezdettől fogva ellenszéllel, ellenszennel, sőt megbélyegzettséggel kellett szembesülnünk – s ezért bizony gyakran ott ágaskodott/ágaskodik bennünk a kérdés: „Megéri, megérte?”

Másrészt olyan tükröt is szeretnék tartani magamnak és magunknak, amely immár tíz év távlatából fürkészi, hogy egykori kiállásunk mennyiben lehetett Isten akarata, illetve hogy tíz éves szolgálatunk alatt mit tettünk helyesen, és mit mulasztottunk el. A tükröt egyúttal tehát gyóntükörnek is szánom.

Az itt következő gondolatok az én személyes töprengéseim lesznek, nem a vezetőség nevében kívánok nyilatkozni. Jó lenne, ha ők is reflektálnának az általam elmondottakra, hiszen – mint ezt nyíltan vállaljuk – különbözőek vagyunk, többféle, sok

szempontból egymástól eltérő teológiát és kegyességet képviselünk.

Az EBBE három sajátosságát a tíz évvel ezelőtti brosúránkon így fogalmaztuk meg:

„1. Az egyéni keresztény életünk megújulásán túl az egész anyaszentegyház ébredéséért küzd rendszeres imádkozó közösségekben és célirányos szolgálatban. A belmisszió mindenekelőtt az egyház »önmissziója«, ezért különös figyelemmel fordul a szekularizált egyháztagok, a pusztuló gyülekezetek, a szórványok felé.

2. Az egyház megújulásához elengedhetetlennek tartja a teológiai reflexiót, elsősorban a reformáció örökségének, a mai embert is megszólító lutheri teológiának az érvényesítését.

3. Tág ölelésű, nyitott egyesület, melynek tagjai között különböző irányzatok képviselői is megférnek. Az egyes irányzatok Isten igéjének fényében egymással párbeszédet folytatnak. A keresztyén testvéri szeretet jegyében lankadatlanul keresik a kapcsolatot a tőlük eltérő gondolkodású hittestvérekkel is. Ez a látás elengedhetetlen a Krisztusban elnyerhető valódi megbéküléshez és kiengesztelődéshez.”

A fogságlevél mint az EBBE megalakulásának háttére

A sokat vitatott fogságlevél előzményei között egyrészt az *Evangélikus Életben* 2001 folyamán megjelent polemikus cikkeket kell említenünk: *Szeverényi János* – akkor a Budai Egyházmegye esperese – a *Nem hallgathatók!* című írásában tiltakozott *dr. Frenkl Róbertnek*, egyházunk akkori országos felügyelőjének egyik cikke ellen, amelyben a felügyelő azt állította, hogy a válás nem bűn, csak kudarc. *Dr. Garádi Péternek* egyházunk ifjúsági munkáját bíráló cikkét hittudományi egyetemünk egyik oktatója és három fiatal cikkiró hevesen visszatartotta, amire én dr. Garádi Pétert (akit személyesen még nem is ismertem) védelmembe vettem.

Szeverényi János 2001. november 28-án Kelenföldre összehívott huszonnyolc lelkes és világi embert, és beszélgetést kezdeményezett velük egyházunk nyomorúságairól. A jelenlevők elhatározták, hogy írnak egy állásfoglalást.

Született egy rövid szöveg, amelyet *id. Magassy Sándor* fogalmazott. Közben kezembe került Szeverényi János esperesi jelentése is, s a fogságlevél e dokumentumok figyelembevételével 2001 decemberének elején – egy külföldi konferenciáról hazautazóban a vonaton – fogalmaztam meg. Pár nappal később az egyik budai lelkesi munkaközösségi ülésen levelemet átadtam Szeverényi Jánosnak, aki azonnal szétküldte a gyülekezeteknek. Gyors és heves visszajelzéseket kaptunk, s a levél ezért fokozatosan tovább finomodott, amíg végül a 2002. január 8-i alkalommal véglegesítettük, s immár hivatalosan is kibocsátottuk.

Az *Egyházunk mai fogsága* című levél először a *Lelkipásztor* című evangélikus lelkesi szakfolyóiratban jelent meg (2002/3. szám, 103–105. oldal); egy évvel később az *Ökumené* című lapban; *The Captivity of our Church Today* címen angolul, magyarázattal az amerikai *Lutheran Quarterly*ben (2004/3. szám, 325–332. oldal); lefordították még német, szlovák és orosz nyelvre is.

A fogságlevél aktuálpolitikai, mélypolitikai és egyházpolitikai kontextusa

Tíz év távlatából most már világos számomra, hogy vihart okozó levelelünknek volt egy aktuálpolitikai, egy mélypolitikai és egyházpolitikai kontextusa is, és ennek mi akkor egyáltalán nem voltunk tudatában. Ezzel is magyarázható talán, hogy levelelünket miért elleneztek sokan oly hevesen, miért értették, illetve magyarázták félre.

Az aktuálpolitikai kontextus: az első Fidesz-kormányzat (1998–2002) ciklusának végén jártunk: közvetlenül parlamenti választások előtt állt az ország. Sokan az akkori egyházvezetés világi tagját – nem alapvetően – az akkor még ellenzéki politikai pártokkal (főleg a letűnt kommunista rendszer utódpartjával) kapcsolták össze, így levelelünknek a világi egyházvezetőre vonatkozó teológiai bírálata kapcsán többen politikai szándékot (is) sejtettek. Alaptalanul.

A mélypolitikai kontextus is magyarázat lehet levelelünk hisztérikus elutasítására. Levelünk 2002-ben író-

dott. Ekkoriban még nem esett sok szó az egyházi ügynökkérdésről, a „hálóról”, hiszen az igazán csak 2005-ben tematizálódott. Magam is megdöbbentem, amikor erre az előadásra készülve az egykor írt leveleimbe beleolvastva azt láttam, hogy már 2002-ben így fogalmaztam: „Nem személyekkel harcolunk, hanem egy megnevezett szellemiséggel, ami hírnáránt bevonja és fojtogatja egyházunkat. Van, akinek csak a kisujja, van, akinek a feje, van, akinek az egész teste gabalyodott bele ebbe a hálóba...”

A harmadik az egyházpolitikai kontextus. 2001 végén, 2002 elején napirendre került *dr. Harmati Bélának*, a Déli Egyházkerület püspökének másfél évtizedes egyházvezetői szolgálat utáni nyugdíjba vonulása, tehát közvetlenül püspökválasztás előtt álltunk – voltak olyanok, akik mozgalmunk elindítójában egy esetleges püspökjelöltet láttak, s levelünket ezért egyházpolitikai pamfletnek tekintették.

A fogságlevél tartalma – tíz év után

A fogságlevél tartalmi kérdéseinek kibontására a levél felolvasásának első évfordulóján vállalkoztam *A fogságlevél teológiai hozadéka* (*Tájékoztató*, 2003. ősz, 4–17. oldal) című előadásomban. Az idő múlásával a kontúrok egyre világosabbá válnak: mikor fogták „felülről a ceruzánkat”, és mikor csempésztünk be – akaratunk ellenére – emberi gyarlóságot is a levelelünkbe. Mikor volt az, hogy „nem én parancsolom, hanem az Úr” (1Kor 7,10), illetve mikor volt az, hogy „én mondom, nem az Úr” (1Kor 7,12)?

Mi az, amit ma is vállalok a levélből?

1. *A tiszta szándék.* Tíz év után őszintén mondom, hogy semmilyen hátsó (egyházpolitikai vagy személyeskedő) szándék nem állt a levél háttérben. A levél abból a kiáltásigényből fakadt, hogy „szorongatott engem belülről a lélek” (Jób 32,18); fájtak a tapasztalt jelenségek: „A te házad iránt érzett féltő szeretet emészt engem.” (Jn 2,17)

2. *A közösség teológiája.* Levelünk véleményem szerint egy igen értékes (főleg *Vajta Vilmostól* tanult) *communioteológia* csíráját hordta magában, amelyet már sokkal részletesebben bontottam ki *A fogság-levél teológiai hozadéka* című előadásomban, majd 2005-ben a *Bonhoeffer*ről írt tanulmányomban (*Lelkipásztor*, 2006/8–9. szám, 285–292. oldal).

3. *A hitvallási kényszer.* Bár akkor még nem tudtuk, fellépésünk hitvallási kényszerből fakadt. A levél első sorai így hangzottak: „Az Isten népére bízott szent örömmézenet az emberi történelem folyamán számtalan esetben torzulást szenvedett. A torzulás a bűn következménye, amely a Biblia nyelvezetében többek között a »fogság« képeben jelenik meg.”

Meglepődtem, sőt megdöbbentem, amikor néhány évvel később Amerikában találkoztam hasonló hangon írt hitvalló nyilatkozatokkal, amelyek többsége magyarul is megjelent a *Hid* magazinban. Például az episzkopális egyház számos lelkeséje által 1991-ben aláírt „Baltimore-i deklaráció” így kezdődik: „A keresztény egyház történetében előfordul-

I. Az EBBE megalakulása

tek olyan időszakok, amikor az evangélium tisztasága és lényege erőteljes kulturális, filozófiai vagy vallási támadásnak volt kitéve. Ilyenkor szükségessé vált, hogy a keresztény hívők – különösen a lelkesek és az igehirdetők – nyilvánosan és egyértelműen vallják meg a hitet, »amely egyszerű a szenteknek adatott« (Júd 3).”

4. *A reformációs igény.* A fogságlevél első nyilvános megvitatása előtt az *Őrállítás és reformáció* című személyes reflexiómban (*Tájékoztató*, 2002. ősz, 5–11. oldal) mondtam el, hogy küldetésünk formája az „őrállítás” (Ez 3,17), a tartalma pedig a reformáció. „Szolgálatunkat – írtam – az a szent makacsság mozgatja, hogy minden romlás ellenére Isten nem vetette el a Magyarországi Evangélikus Egyházat mint az ő népét, hanem azt akarja, hogy megtérjünk. Hiszük, hogy Isten igéjének fényében egyházunk még reformálható... A reformációt már nem mi végezzük el. Ez már Isten munkája. Ha őrállói szolgálatunkat hűségesen, pontosan látjuk el, akkor Isten reménységünk szerint láthatóan is »működésbe lép«.

Ha bizonytalanok vagyunk, frakciózunk, nincs összhang közöttünk, akkor általunk nem cselekszik az Úr.”

Úgy vélem tíz év távlatában: ezek voltak azok a vonások, amelyeken az érezhető, hogy „felülről fogták ceruzánkat”, azaz ezekre érvényes, hogy „nem én parancsolom, hanem az Úr” (1Kor 7,10).

Mi az, amit ma másképpen fogalmaznánk?

1. *A „fogság” okát nem kizárólag a „szekularizmusban” vélném felfedezni.* Igyekeztem a szekularizmus, azaz a világiasság fogalmát a levél megjelenésének első évfordulóján tartott előadásom bevezetőjében tisztázni és kibontani, s az ott leírtakat ma is jó szívvel vállalom, de a szekularizmus problémáit nem érzem olyan súlyosnak, ami ma megfelelné az egyház-fogság fogalmának. Ugyanilyen súlyos lehet a rajongás, a provincializmus, a szűkkeblű dogmatizmus, a szolgálati felületesség, az olcsó demagóg populizmus, a politika és a teológia üjpogány összekeverése, az antiszemitizmus stb.

2. *Tartózkodnék a bűn fogalmának aprópénzre váltásától.* A fogságlevél utalt arra, hogy „a bűn mélyeséges valóság”, hogy vannak „látható” és „láthatatlan” bűnök, de az előbbiek sorjázásával (válás, homoszexualitás, parázinaság, megbotránkoztatás életvezetés stb.) akaratlanul is aprópénzre váltottuk a bűn fogalmát, ami könnyen képmutató ítélkezéshez és moralizáláshoz vezet: „Ő ilyen, de én nem!”

Isten megszégyenített bennünket, s alázatosan be kellett látnunk, hogy a mi személyes, családi életünk is hajótörést szenvedhet vagy szenvedett. Nem ajánlhatjuk már „testvéreink bűnének” hordozását, hiszen saját bűneink nyomorúsága is olyan teher, amely agyonnyom bennünket. Am ma is valom: minden bűn, ami Isten akaratával ellenkezik, s hogy a bűnnek egy legitim rendezési módja van, és a teherletétel helye a kereszt.

3. *Kerülném a levél legalizmusra hajlamos, alkalmilag fenyegetőnek is tűnő hangját.* Ma már olyat nem ír nek le, hogy „püspökeink éljenek a fe-

A szerző az alakuló ülés házigazdája – Győri József néhai egyházközségi felügyelő és (az ambónál) Szeverényi János akkori kelenföldi esperes-lelkész – között

ÁLLÁS, HITVALLÁS, TANÍTÁS

kulása

gyelmezés lehetőségével”, „a szolgálatra lelkiileg és erkölcsileg alkalmatlan személytől megválni nem szeretlenség...” Ma már látom, hogy ez a megfogalmazás ijesztő és fenyegető élű volt, és ezért is kelthetett sokakban riadalmat. Nem vettem/vetjük figyelembe, hogy mily zavart okozhatott levelünk a világi háttérből, sokszor talán sérült családokból az egyházhoz közeledők körében. Azt is belátom, hogy minden purifikációs szándék mögött ott kísért a donatizmus eretneksége.

„Vihar” – a fogságlevél után

Álmunkban sem gondoltuk volna, hogy levelünk akkora „szelet” vet és akkora vihart kavart, amekkorát 2002 első két hónapjában tapasztaltunk. Egyszerre kaptunk támadásokat és nagyon pozitív visszajelzéseket imádkozó lelkületű idősebb és fiatalabb testvéreinktől. Egyfelől sokan biztosítottak minket az értünk és az ügyünkért szóló imádságaikról, és kaptuk az igei biztatást: „Ne féljete az emberek gyalázkodásától... Igéimet adom a szádba...” (Ézs 51,7; 16a)

Valóban a bőrünkön éreztük, hogy mozgalmunkat értetlenkedés, harag és valóságos „szitkozódás” is kísérte. Szélvihar, orkán, földrengés – mondták egyesek, attól tartva, hogy kicsiny egyházunk épülete sínylet majd meg ezt. Hatalmas levelezés kezdődött a *Fraternet* elnevezésű internetes levelezőlistán – a nyilvános viták mellett gigantikus méretűvé duzzadt a személyes levelezésem is.

A vihar válaszút elé állított bennünket is, s mi azt választottuk, hogy a szélnek medret keresünk, ezért egyházi egyesületet alakítunk, s szolgálatunkat egyesületi keretek között folytatjuk tovább.

Az EBBE megalakulása:

2002. március 16.

Tudatosítani akartuk, hogy nem személyek ellen küzdünk, nem „palotaforradalmat” akarunk, hanem egyházunkat kívánjuk segíteni. Felismertük, hogy egyházunk szolgálati palettájáról hiányzik a belmisszió. „Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület” megalakítására invitáltuk egyházunk népét. Olyan egyesületet akartunk alakítani, amely szervezetiileg független, de egyházunk munkáját segíti. Leírtuk, hogy tervezett egyesületünknek két előzménye is volt. Az egyik a hét évtizeddel korábban alakult „Baráti Mozgalom” volt, amelyet *Túróczy Zoltán*, *Gáncs Aladár* és mások indítottak az anyaszentegyház lelki ébredése céljából. Mi sem egy szűk kegyességi csoport kezdeményezése kívántunk lenni, s miként a Baráti Mozgalomnak is különböző beállítottságú vezetői voltak (*Sztehlo Gábor*, *Schulek Tibor*, *Szabó József* és *Wolf [Ordass] Lajos*), mi is a sokszínűséget hangsúlyoztuk.

Egyesületünk másik történeti gyökere az a „belmissziói munkaprogram”, amely 1923-tól két és fél évtizeden keresztül a Dunántúli Egyházkerület szervezésében *Kapi Béla* püspök vezetésével folyt.

Az EBBE alakuló ülése 2002. március 16-án volt a kelenföldi gyülekezet tanácstermében. Először én tartottam előadást *A szél és a meder* címen. A második előadó Szevevényi János volt, aki a belmissziói munkaprogramról – ahogy ő nevezte –, „a jézu-

si programról” szólt. A kitűzött célok között elsőként a rendszeres imaalkalmakat nevezte meg, majd a missziói szolgálat egyes területeit említette.

A vezetőség lelkes elnöke Szevevényi János, nem lelkes elnöke dr. *Fabiny Tibor*, a vezetőség további tagjai *János Zsuzsanna*, dr. *Garádi Péter*, dr. *Győri József*, *Szakács Tamás*, *Kovács László* és id. *Magassy Sándor* lettek. A vezetőség tagjai közül id. *Magassy Sándor* 2003-ban, dr. *Győri József* 2011-ben hunyt el. 2003-tól Szevevényi János országos missziói lelkész is lett, de emellett továbbra is betöltötte a lelkes elnöki tiszteet egészen 2011-ig, amikor dr. *Garádi Péter* lett az EBBE elnöke.

A márciusi megalakulást követően áprilistól havi rendszerességgel tartottunk alkalmakat, de a 2002-es esztendő még bővelkedett izgalmas eseményekben. Április 12-én a fásori gimnáziumban a fogságlevél, illetve az EBBE megalakulása által kiváltott helyzet kapcsán a Magyarországi Evangélikus Egyház elnöksége teológiai fórumot hívott össze. Sem engem, sem Szevevényi Jánost nem kérték fel előadásra, a szünet után nagy kompromisszumok árán mondhattam el *Az ajtó előtt áll és zörget* című teológiai reflexiómat (megjelent a *Magyar Luther Könyvek* 9. kötetének utószavában).

A *Lelkipásztor* 2002. júniusi száma lehozta dr. *Hafenscher Károly* *Reformáció vagy inkvizíció?* című írását, amelyben a levelünkkel és egyesületünkkel kapcsolatos félelmeit vetette papírra. A lap decemberi számában *Segítségnyújtás vagy karikatúra?* címen válaszoltam a szerzőnek, rámutatva, hogy sokszor az önmaga által kreált fantomokkal hadakozott. Tíz év után visszatekintve Szevevényi Jánosnak az alakuló ülésünkkor megfogalmazott programjára örömmel megállapíthatom, hogy 2002 és 2012 között a programpontok közül több minden megvalósult egyházunkban. Ha nem is minden a mi szervezésünkben, de talán közvetett hatásunkra is, hiszen programunkkal egyházunkat mi „beoltani” akartuk, katalizátorok kívántunk lenni.

Alakulnak új gyülekezeteink (persze olyanok is vannak, amelyek leépülnek); vannak rendszeres hitbelső táboraik (budai egyházmegyei tábor); elindult a munkatárs- és presbiterképzés (Piliscsaba, Révfülp); az egyházkerületek közösen készítik az évi gyülekezeti munkaprogramokat; elindult a cigányok közötti szolgálat (Sárszentlőrinc, Nyírtelek); megindult a lelkészto-vábbképzés, megélenkült a férfimisszió; nagyobb hangsúlyt kap a lutheri teológia (reformációi emlékbizottság, révfülpöi konferenciák); javult a sajtó (színesebb és gazdagabb az *Evangélikus Élet*, a *Credo*, a *Híd* magazin stb.); országos „stratégia” kimunkálásán is dolgoznak; indult közös protestáns roma szakkollegium; stb.

Mindebben a közelmúltbeli és mai illetékes vezetőinknek is nagy szerepük van, de a dicsőség természetesen egyedül Istené! De talán az sem mellékes, hogy az elmúlt tíz évben minden hónapban – minden EBBE-alkalommal – imádkoztunk egyházunk megújulásáért.

II. Az EBBE tízéves szolgálata

Kiadványaink

Publicisztikai szolgálatunk is értékes, de nem elég erős: rendszeresen szánt hírlevelünknek, a *Tájéoló*-nak négy száma jelent meg: 2002 őszén, 2003 őszén, 2005 őszén és 2009 őszén. Mindegyik számot *Szakács Tamás* szerkesztette. Az ő szolgálatának köszönhetően az általa gondozott honlapunkon (<http://ebbe.lutheran.hu>) 2007-től szinte minden előadás meghallgatható, a *Tájéoló* számai olvashatók, az ülésekről készített felvételek megtekinthetők!

Tíz év alatt öt könyvet adtunk ki. 2003-ban megjelentettünk egy változatot az egykori Dunántúli Egyházkerület 1924–1948 közötti *Belmissziói munkaprogramjából*. 2005-ben a *Hitünk titkai – Teológia Luther nyomán – mindenkinek* című kiadványunk jelent meg. 2006-ban *Az igazság és kiengesztelés* című, elő-

ző évi sorozatunk anyagát adtuk ki, amely az „ügynökkérdés”, az egyházi közelmúlt feldolgozásával foglalkozott. Ez a kiadványunk a tényfeltáró bizottság első jelentése előtt jelent meg. 2007-ben látott napvilágot az *Isten megpróbált emberei* című könyvünk, amely a vezetőség tagjai által tartott előadásokat tartalmazta az ótestamentumi tanúságtévekről. Az eddigi utolsó, 2010-ben megjelent kiadványunk nagy népszerűségnek örvendő – a 2008/2009-es munkáévben tartott – előadás-sorozatunk anyagát fűzi egybe „*Serkenj fel, aki aluszol!*” – *A magyar evangélikus ébredés kiemelkedő egyéniségei a 20. században* címen.

Előadásaink: tíz év, száz alkalom!

2002 áprilisától kezdtük meg rendszeres havi alkalmaink szervezését. Egyesületünk legmarkánsabb tevékenységének a félévenként rendezett

Az archív felvétel bal szélén néhai id. *Magassy Sándor* lelkész

III. Belmissziói küldetésünk jövője

Említettem: a fogságlevél megfogalmazásakor még nem volt konkrétan szó a belmisszióról, s a gondolat, hogy a belmissziói szolgálat jegyében kellene egyesületet alakítanunk, csak a levél okozta „vihart” kapcsán merült fel.

„Belmissziói” tevékenységünket nem kizárólag a jelenben érvényes törvényeink által megfogalmazott formában értelmezzük. Ott ugyanis arról van szó: „Az egyház evangélicizációval fordul a hitükben erősítésre szoruló és az egyháztól eltávolodottak, belmissziós szolgálattal a hazai nemkeresztények, külmissziós felelősséggel pedig a külföldi nemkeresztények felé” [Egyházunk 2005. évi V. törvénye, 1. § (2)]

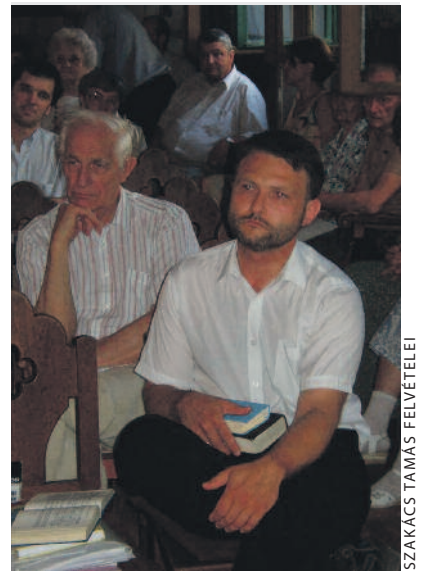
Tíz évvel ezelőtt is elmondtam, hogy szűknek érzem a törvény definícióját a belmisszióról. Ha a *belmisszió* szón az egyháznak a „nemkeresztények” felé fordulását értjük, akkor ez hittérítést, prozelitizmust jelent a pogányok és a zsidók között, amire azonban tudomásom szerint egyházunknak igazán nincs stratégiája, sőt az egykori úgynevezett „zsidómisszió” ma sokan káros tevékenységnek tartják.

Én továbbra is maradnék az általam tíz éve adott definíciónál, miszerint a „belmisszió” nemcsak a nemkeresztények, hanem a küldetéséről könnyen elfelejtkező egyház ébresztését is jelentheti. Eszerint a belmisszió elsősorban az egyház „önmissziója”.

Ma is (akárcsak tíz évvel ezelőtt) megszívlelendőnek tartom *Túróczy Zoltán* 1939-es első, nyíregyházi püspöki székfoglaló beszédének következő sorait: „Az egyház lelki arcán az uralkodó vonás a misszió. Az egyház Isten küldötte az Ő népének összegyűjtésére e világban... Isten tékozló gyermekei azonban (...) a sötétség (...) rabságában sýnlódnak, s így fölszabadításukra harcot kell indítani. (...) Ez a harc mindenekelőtt befelé folyik. Az ítéletnek Isten házán kell elkezdenie.”

Pontosan erről szólt a fogságlevél is: „Isten tékozló gyermekei (...) a sötétség istenellenes hatalmának rabságában sýnlódnak.” Az általam használt „belmisszió” tehát egyszerre jelenti ezt a „legbelső missziót” (ahogy én nevezem: „önmisszió”), hiszen az e földön élő egyház valójában „harcoló egyház”, *ecclesia militans*.

Sokak számára, akik az egyházban csak a nyugalmat, csak a békességet keresik, ez visszatetsző. De az egyház nem csupán „szanatórium” a vigasztalásra vágyó embereknek (természetesen az is!), hanem sokszor bizony harcmező. Jézus azt mondta: „*Nem azért jöttem, hogy békességet hozzak, hanem hogy kardot.*” (Mt 10,34) Talán ezért nem is olyan nagy baj, hogy belmissziói egyesületünk harc és vihar közepette született, hiszen ha az ellenség dolgozik, akkor az igazi egyház csak harcoló egyház lehet. Akkor lanyhult a szolgálatunk, ami-

A háttérben dr. *Garádi Péter*, az EBBE jelenlegi vezetője

sorozatokat, a havonkénti előadások szervezését tekinthetjük. A közelmúltban számoltam össze alkalmainkat: tíz év alatt száz alkalom! (Az alkalmakról az *Evangélikus Élet* is rendszeresen beszámolt; felsorolásuk 2009 őszéig megtalálható a *Tájéoló* 4. számában, a 66–71. oldalon.)

Sokszor elbizonytalanodtunk, a küldetésünkben meginogtunk, de a mi hűtlenségünk ellenére is megtapasztaltuk Isten hűségét. Ha más „hozadéka” nem lett volna a tíz évvel ezelőtti fogságlevélnek, mint ez a száz alkalom, már akkor is hálások lehetnénk. Arról nem számolhatunk be, hogy az áhítatok, az egyéni és a közös imádság milyen sok erőt adtak. Mindezekért Urunknak legyen hála és dicsőség, s a mi kishitűségünket, mulasztásainkat, emberi gyarlóságainkat is az ő megbocsátó kegyelmébe ajánljuk!

V. LUTHER-KONFERENCIA RÉVFÜLÖPÖN

Az istentisztelet teológiája Luther életművében

Egy elfeledett könyv

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Huszonhárom évvel ezelőtt, rövid, néhány hónapos herfordi ösztöndíjas időm alatt, egy kora délután kis könyvcsofaggal csöngettem a postás. Amikor kinyitottam, a könyv belső címlapján két ajánlás is fogadott. Az egyik nyomtatva: „Meinen ungarischen Amtsbrüder”, a másik kézzel írva: „Ein neues Lied wir heben an... (Luther, 1523). Ifj. Hafenschker Károlynak szeretettel: Vajta Vilmos.” Akkor – és később még sokáig – nem is tudtam, milyen kincset tartok a kezemben. Vajta Vilmos – talán édesapámtól – tudta, hogy zeneakadémiai karvezetői tanulmányaimat egyházzenei ismeretekkel próbálom kiegészíteni, hisz akkor egyházzenei tanácsk Magyarországon még nem volt.

Vilmos bácsi nem is tudta, milyen „lavinát” indított el. Két identitás elindult egymás felé, és hamar egymásra talált. A végzett (még fiatal) csendősi lelkész és a Fóton megfertyőzt egyházzenei – a teológia és a muzsika – szoros kapcsolatba került, és egybefonódott. Mert bár teljes egészében csak évekkel később gyúrtam át magam a könyvön, a zene és a teológia találkozásából itt született életre szóló program: a liturgia szerete, művelése, megélése és megmutatása. Vajta Vilmos könyvét kézhez véve eldől az irány.

Mondhatná bárki, hogy ez magányügy. De nem csak nekem jelent sokat ez a könyv. Bármilyen, az istentiszteleti életet érintő, alapvető szakirodalmat lapozok fel, az utalások közt ott látom Vajta Vilmos művét. Bármilyen komoly liturgioteológiai tanulmányt veszek kézbe, a bibliográfiában az alapművek között ott szerepel Vajta Vilmosé. Bárhol járok – résztvevőként vagy előadóként – liturgikus konferencián, utalás történik e kötetre.

Miért érdekes annyira ez a könyv, amely eredetileg Vajta Vilmos svédországi tanulmányútjának gyümölcse? Azért, mert az istentisztelet lényegét próbálja megragadni. Elsősorban nem Lutherről akar írni, hanem arról, hogy Luther egyháztisztító és egyházújító munkája nyomán hogyan derült újra fény a korábban sokféle tévelygés miatt rejtve maradt, homályba vesztett, igaz istentiszteletre.

Luther szerzetesként, teológiai tanárként, gyakorló igehirdetőként nap mint nap találkozott azzal az él-ménnyel, hogy a teológia és a liturgia egymásra mutatnak, egymásra utalnak és egymásra épülnek. Luther művei – állítja Vajta Vilmos – megmutatják, hogy Luther teológiája és az istentisztelet-reform szorosan összefüggének. Egész teológiája hatott az istentiszteletről alkotott véleményére, és az istentisztelet-teológiája hatott az egész teológiai gondolkodásmódjára és rendszerére.

A szerző úgy dolgozza fel a témát, hogy áttekinti a hatalmas Luther-irodalmat, és a teljeset látva irányítja rá a vizsgálódás fényét az istentisztelet-teológiai kérdésekre. Igéhiadások, teológiai előadások, reformátori iratok, asztali beszélgetések gondolatai kerülnek a nagy gyűjtőbe, hogy azután az istentisztelet mágnesével kiemelje a nagy egészéből mindazt, ami a témához kapcsolódik.

Luther – bár ismerjük néhány, konkrétan istentisztelettel foglalkozó munkáját – nem dolgozott ki semmiféle teológiai rendszert, így istentisztelet-teológiát sem. De elmé-

lyedve iratainak összességében – s itt végzett Vajta hatalmas munkát – összeáll a kép, megrajzolható a lutheri liturgia.

A mű kétféle osztható. Első rész: Az istentisztelet teológiájának alapvonalai. Második rész: Az istentisztelet teológiájának kibontakozása.

A kezdő fejezet hallatlanul izgalmas témát vet fel: istentisztelet és bálványimádás. A tíz parancsolatról – amely istentisztelet-értelmezésében különösen is nagy hangsúllyal szerepel – sokat beszélt a reformátor. „Én vagyok az Úr, a te Istened, ne legyen más istened!” Az igazi istentisztelet az első parancsolat betöltése. Aki hitben betölti, az istentiszteletet végez, aki hitetlenségben az első parancsolatnál el-esik, az bálványimádóvá válik. Harmadik út Luther számára nincs. Vagy Isten a mi Istennünk, azaz az ember bizalmas közösségben él az egy igaz Istennel – és akkor minden további nélkül adott az igaz istentisztelet; vagy az igaz Istent hitetlenségben elutasítja, s akkor már bármit tesz is, bálványimádóvá válik.

„Istent mindennél jobban félünk és szeretnünk kell...” Az élet lényegéhez tartozik: vagy Isten uralma alatt él az ember – hitben, vagy más istenek uralkodnak rajta. Az Isten-hit mindig a Krisztus-hihez kapcsolódik. Csak Krisztusban és Krisztus által mondhatja az ember Istent az „én Istennemnek”. A hit pedig csak „én Istennemről” tud. Hiszen Krisztusban lesz nyilvánvalóvá, hogy Isten nem egy őnmaga számára létező Isten, hanem értünk Isten, aki az emberhez fordul, hogy közösségbe lépjen és éljen velünk.

Minden, amit Luther a hitről és Istentől (isteni közösségről és vallásról) mond, összefügg az istentisztelettel. Az igazi hit tevékeny hit, amelyet Krisztus ural, és amely egyben harc az ördög munkáival. Ez pedig már az igaz istentisztelet gyakorlása.

Az inkarnáció ezért az istentisztelet egyik kulcsfogalma Luthernél. Amikor Luther Istentől beszél, az istentiszteletről beszél, ez pedig elválaszthatatlan a Krisztusban megismert Istentől. Ezért az istentisztelet nem emberi válasz. Ez ugyanis autonóm embert feltételezne, aki a saját maga ura, aki eldöntheti, hogy istentiszteletet végez-e, vagy sem. Ott Isten velünk valamit tenni akar, ahol van istentisztelet. Istentisztelet és kinyilatkoztatás ugyanaz a realitás: Isten és ember közössége földi viszonyok között. Isten cselekedetei mindig igéjével függnek össze. Istentisztelet elképzelhetetlen az ige kinyilatkoztatása nélkül.

A következő fejezetben Vajta Vilmos az istentisztelet igazi titkát világítja meg. A Krisztus által alapított mise – Luther így nevezi a teljes istentiszteletet – ajándék (*beneficium*), ez pedig szemben áll a római miseáldozat-gondolattal, amely jó cselekedet, érdem (*sacrificium*). Itt a döntő különbség. Luther nem megújítani akarta az istentiszteletet, hanem megmutatni és megélni az igaz istentiszteletet, amely mindig az Isten ajándéka. (Mennyire fontos hát, hogy jól értsük az *istentisztelet* kifejezést: nem mi tiszteljük az Istent, hanem Isten tisztel meg minket igéjével, rajtunk végzett cselekedeteivel, jelenlétével. Isten ajándékoz meg minket a vele való közösséggel!)

Luther miseáldozat elleni küzdelme sajnos olyannyira beárnyékolta a miseliturgiával kapcsolatos más gon-

dolatait, hogy sokan megfélekednek arról, milyen pozitívan beszélt a szépségéről, gazdagságáról, értékeiről. A mise történetének sokféle oldalára, amely ráakodott a mise lényegére – krisztusi eredetére és rendelkezésére –, elhalványítja azokat az értékeket, amelyeket a reformátor máshol különösen sokat emlegetett. A mise megrontása és a krisztusi útról való letéridése az egyház legnagyobb szégyenfoltjainak egyike.

A kétféle mise az istenképében tér el egymástól. Az igazi mise istenképe a kegyelmes és nem a haragvó Isten. A Krisztus által alapított misében a kegyelmes Isten cselekszik rajtunk, és a megbékélés ajándékát adja, míg a „pápa miséje” a haragvó Istennel számol, aki megbékélést követel. Luther – mint miséző pap – mindezt a saját bőrén érezte. Az asztali beszélgetésekben arról beszél, hogy szerze-

FOTÓ: BODA ZSUZSA

teskorában a mise kánonjának olvasásakor úgy megrettent, hogy elhagyta az oltárt, és félbeszakította a misét. Csak az előjárója határozott kérésére fejezte be. Ez a félelem a mise kánonjában megjelenő áldozati gondolattal függött össze.

Az istentiszteletben azonban nem a mi áldozatbemutatusunk zajlik, hanem Isten legnagyobb ajándékát kapjuk. Ez az igazi testamentum. A liturgia ebben az értelemben a hittel és nem a cselekedetekkel függ össze. Nem mi cselekszünk, nem mi mutatjuk be a haragvó Istennek a kiengesztelő áldozatot, hanem Isten ajándékozza nekünk önmagát – és benne mindent –, ezt pedig hittel ragadhatjuk meg. Azaz: rábízunk magunkat a cselekvő, ajándékozó Istenre. Ezért amikor Luther a hitről és a cselekedetekről beszél, akkor a mise különböző használati módjait tárja elénk... A hit, amellyel megragadjuk Isten ajándékát, és ezzel szemben a cselekedetek, amelyek ki akarják érdemelni Isten adományait. Luther határozottan állítja, hogy egyik a másikat kizárja.

Vajta azzal folytatja, hogy a mise rendjére fordítja a figyelmünket. A misét Krisztus alapította, s az a teremtő Isten hitben megragadható kegyelmi ajándéka, akkor tehát azt el kell fogadni – az ember elfogadja az ő művének. Ezért van szükség gyülekezetre, amely ezt az adományt befogadja. Ahogy a prédikáció hallgatóságot feltételez, úgy elképzelhetetlen a keresztes vagy az úrvacsora az adományokban részesedő gyülekezet nélkül.

Az úrvacsorában Krisztus áldozata válik jelenlővé. Áldozatról beszél a reformátor, de ez Krisztus megbékélési műve. Luther teremtéshite elentétben áll azzal a gondolatmenettel, hogy a föld kincsei eszközök lehetnek Isten kegyelmének elnyerésében. Nem mi visszük Istent elé és áldozunk fel földi javaink valamelyikét (például kenyér és bor), hanem Isten ajándékozza magát nekünk, s ölt testet a föl-

di lét elemeiben. A mise és az inkarnáció szorosan összetartoznak.

A könyv második nagy részében Vajta az istentiszteletet mint Isten cselekedetét mutatja be. Elsőként az igéről beszél, amelyet Isten a legkülönbözőbb csatornáit felhasználva hirdtetet az ő népének. Az ige lendületben van, ereje, hatékonysága megtapasztalható. Krisztus maga az ige. Öbenne, őáltala szól és mutatkozik be az Isten. Az igében lehet megismerni a Mindenhatót. Az ige nyilatkoztatja ki Isten cselekedeteit: amit Isten népével a múltban cselekedett, amit Isten most közöttünk végez, és amit Isten – ha megszólal az ige – létrehoz és megteremt. Amikor pedig az ige megszólal, akkor az egyszerre az üdvösségtörténet összefoglaló szövege, de egyben teremtő igeként az üdvösségtörténet folytatója. Amit tesz, értünk teszi – ezt hirdteteti evangéliumában.

Kulcskérdés az úrvacsorában Krisztus jelenléte. Isten és Krisztus lelki jelenléte az igében és a hitben jelentő azután az istentiszteletben való jelenlőtségét. Az istentiszteletben, ahol a gyülekezet megérzi, hogy Krisztus értünk van jelen. Értünk jelenlő. „Veletek vagyok” – igéri a tanítványoknak. „Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben...” (Mt 18,20)... Ahol tehát Krisztus testének tagjai az imádságban és az áhitatban együtt vannak, ott van közöttük Krisztus. Értünk van jelen – ez nem statikus jelenléte, hanem eseményé válik az igében és a szentségben.

Jelenléte a kenyérben és a borban azonban nem úgy lesz valóság, hogy átváltoztatják. Luther számára ugyanis a döntő kérdés nem az volt, hogyan, hanem az, hogy miért van jelen Krisztus. Ezt a kérdést pedig ezzel a formulával válaszolta meg: értünk. A mi üdvösségünkért.

A konsekráció Luthernél ígéret. Amikor elhangzanak az elemek fölött a szerzési igék, Luther számára Krisztus jelenlétének ígérete hangzik az ige által. Ezért azután nem a pap (lelkész) konsekrál, hanem Krisztus maga, aki megszólal: „Ez az én testem, és ez az én vérem.”

Ezek az elemek nem jelek csupán, hanem Krisztus jelenlétének hordozói. Nem csupán kenyér és bor, nem is jelkép. Krisztus teste és vére. Ezekre mondja ígéretét: jelen vagyok a kenyérben és a borban. Az egyház és azon belül a szolgálók tiszte az, hogy Isten ajándékát nyújtsák. Az ígét hirdessék, a szentségeket kiasszák. Szolgálat – másokért, mások számára.

A hit mint istentisztelet, A hit részesedés Isten művében, A hit mint az ige hallgatása és A szentségek használata – ilyen alcímeket olvashatunk a következő szakaszban. A központban tehát a hit áll. A hit, amely elfogadja és befogadja Isten üdvösséges cselekedeteit, és megragadja az igében és a szentségben Krisztus valóságos jelenlétét. A hit az, amely egyedül méltóvá tesz – a hitetlenség tesz méltatlanná – a találkozásra. A szentségek gyakorlata nem a személyes méltóságra épít, hanem Isten cselekedeteire.

A tanulmánykötet vége felé egy fontos, sokak számára egészen izgalmas kérdés kerül elő. A fejezet ezt a címet viseli: *Hit (szabadság) és szeretet (rend) az istentiszteletben.*

Ez a rész az istentisztelet rendjével foglalkozik. A kérdés ebben a vonatkozásban is az, hogy az egyházi

szertartásoknak van-e közük a hit cselekedeteinek istentiszteletéhez. Luther a keresztes hitet mint szabadságot mutatja be, és a keresztes ember mint a szabadság emberét. A hit szabadságot jelent minden emberi műtől, cselekedettől, törvényi előírásból és ezáltal minden egyházi ceremóniától. A hit belső embere semmit nem visz az Isten elé, hanem mindent Istentől fogad el az evangéliumban rejlő ajándékként.

A szabadság tehát abban van, hogy Isten jön hozzá, és nem neki kell kiépítenie az utat Istenhez. Kegyes cselekedetek vagy istentiszteleti szertartások nem készítenek utat a mennybe. Csak Krisztus az út. A belső, az új ember tehát nincs kötve semmilyen időhöz, helyhez, emberi intézkedéshez. Az ő istentisztelete az evangélium és a hit. A hit pedig nem külső dolgokból áll, hanem a szív bizodalmasból, amelyet Krisztus művére épít.

Ezt azonban jól kell értenünk. Az emberi dolgoktól szabadok vagyunk, de kötve vagyunk mindahhoz, ami Istentől való, ami Isten kinyilatkoztatása. Nem vagyunk szabadok a külső igétől és a szentségek külső dolgaitól. Isten külső dolgaihoz való emberi kötöttségünk ugyanis a hit szükséges része, és kifejezője annak, hogy a szabadság mindig csak a Krisztushoz való kötöttségben értelmezhető.

Amíg emberek vagyunk, az istentisztelet is olyan esemény, amely bizonyos időhöz, napokhoz, konkrét helyhez tartozik. A szentségek kiosztása is a lelkész személyéhez kötött – méghozzá a gyülekezet közösségében, ahol az imádság és az istendicséret egy bizonyos viszonylatban, kapcsolatrendszerbe helyez minket. Jól ismerjük Luther téziséit: a keresztes ember mindentől szabad, és mindenkinek a szolgálója. A viszonylatokat kell tisztázni. A reformátor még hozzáteszi, hogy az ember az Isten előtt *egyedüli személy*, de kint, a zajos világban *viszonylatokban létező személy*. Össze van kötve, egybe van zárva embertársával.

A külső embernek szüksége van rendre. A szeretet és a rend összetartozik. A belső emberünk, amely Isten előtt él, szabad minden rendtől, de a külső emberünk – az embertárs szeretete érdekében – megkívánja a rendet. A hitben Isten előtt (szabadság) és szeretetben az emberek előtt (jó rend). Luther így dolgozott az örököl, évszázados hagyományon, s ezért nem alkotott új liturgiát. A meglevő formákban megtalálta a jó eszközt, amely – megtisztítva a torzulásoktól – hordozhatja az evangéliumot.

Így ír: „Istennek legyen hála, a mi egyházainkban egy keresztes ember számára meg tudjuk mutatni a helyes keresztes misét Krisztus alapítása és rendelkezése szerint, a rend szerint, és ahogyan Krisztus és az egyház helyesen gondolja.”

„Magyar szolgátsaimnak” – így hangzik a könyv hivatalos ajánlása. Értelmezhető ez a szűkebben is: a lelkesi szolgálatban állóknak. De értelmezhető ez – az egyetemes papságnak megfelelően – minden magyar evangélikusra, gyülekezeti tagra.

Egy neves magyar professzor – akire joggal büszkéek lehetünk – olyan munkával ajándékozott meg bennünket, amely nem egy kis réteg szakmai csemegéje, hanem hitünk alapjait érintő feltáró, bemutató, helyesen értelmező tanulmány. Jó lenne, ha a 2017-es reformációjubileumra magyarul is kézbe adhatnánk.

BOTOS FERENC

Tihanyi imádság

Fekete kökörcsin
fekete drágakő
Óvár vártán álló
eltört dallamok tudója.
Egy pacsirta dalol a csend
rejtőző izzású közepében
gejzirkúpok aranyszögei közt
Isten csukódó tenyerében.

Köszöntelek, Uram

Köszöntelek, Uram
verssel és imával
könnyörgöm ne sújts még
fájdalmas igáddal
keresztemet add rám
az utolsó órán
ne törd testem, lelkem
hitvány vagyok, hitvány.

Győzelem a mindennapi élet bűnei felett

Corrie ten Boom Menetrend című írásában hasznos eligazítást kaptam lelki életem megerősítéséhez. Figyelmeztetett: Isten igéje arra mutat rá, hogy „bűneitek fedezték el orcáját ti elöttetek...” (Ézs 59,2; Károli-fordítás)

A győztes lelki élet fontos feltétele, hogy tisztán lássam Isten arcát, de bűneim éppen ebben akadályoznak meg, elhomályosítják tiszta látásomat. Ezért szükséges, hogy engedelmeskedjem az Úr parancsának: „...akiben megvan ez a reménység ő iránta, az mind megtisztítja ő magát, amiképpen ő is tiszta.” (1Jn 3,3) Addig nem is tudok megnyugodni, amíg a látásom ki nem tisztul.

Nem arról van szó, hogy igyekszem önmagamot megjavítani. Jézusra figyelek, akiben bízom. Ő az, aki megtisztít, a Szentlélek az, aki megadja nekem mindazt, amire szükségem van. Így tudja lelki életem megerősíteni a Lélek gyümölcseit: szeretetet, örömet, békességet, béketűrést, szívességet, jóságot, hűséget, szelidséget, mértékletességet (Gal 5,22). Isten Szentléleke arra figyelmeztetett, vizsgáljam meg, valóban megvannak-e lelki életemben ezek a gyümölcsök. Őszinte vizsgálatom alapján sok hiányt fedeztem fel.

Tudom, hogy az ördög éjjel-nappal vádol engemet. Bátoratlanságra akar juttatni, mert akkor nem vagyok erős. Az Ige azonban azt mondja: „...legyetek erősek az Úrban és az ő hatalmas erejében!” (Ef 6,10) Ez a felszólítás számomra is szükséges, mert erőt csak tőle kaphatok. Mihelyt szívemben észlelem a bűnt, azt azonnal igyekszem hozzá vinni, mert a bűn bizonytalanná és gyöngévé tesz. „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz, hogy megbocsássa bűneinket.” (1Jn 1,9) Megtapasztalom: valóban igaz, hogy „Jézus Krisztusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől.” (1Jn 1,7)

Ha bűneimmel az Úrhoz megyek, és bűnbocsánatot kérek, akkor ő bűneimet a tenger mélységébe dobja. „Hozzánk térvén, könnyörül rajtuk;

eltapodja álnokságainkat. Bizony a tenger mélységébe veted minden bűnünket!” (Mik 7,19) Tudom, hogy Jézus mindent elvégzett a kereszten. „Mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem fejedelemiségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak.” (Ef 6,12)

Más helyütt ezt olvasom: „...a ti ellenségeitek, az ördög, mint ordító oroszlán szertejár...” (1Pt 5,8) Nem nehéz elképzelnem az ordító oroszlánokat, a gonosz szellemeket, ha a végső nagy harc idejére gondolok. Naponként tapasztalom, hogy ez a harc már elkezdődött, az edzéshez hozzátartozik, hogy ezeket már most felismerjem, és állhatatos legyek. Az ördög olyan, mint az oroszlán, de láncon van. Ha nem közelítünk hozzá, nincs veszély. Milyen jó ezt tudni!

Hogyan juthatok győzelemre a bűn felett? Gondoskodnom kell arról, hogy ne kerüljek az oroszlán közelébe! Gondolnom kell arra, hogy meg van láncolva! Jézus láncolta meg őt. Ő azért jött, hogy legyőzze az ördögöt, és az ördög munkáit lerontsa.

E végső időkben Isten gyermekei nagy támadásoknak vannak kitéve. Jó, ha ismerjük az ellenséget. Szükséges a naponkénti győzelem és az Úrnak való teljes átadásunk. Jézus mindig győz! Csak arról kell gondoskodnunk, hogy állandóan jó kapcsolatunk legyen vele, mert akkor az ő győzelmes élete áramlik a mi életünkbe is, és megéri a körülöttnök életet.

A mi harcunk a mindennapi életben játszódik le. Isten stratégiájának része annak a helynek a megállapítása, ahol harcolnunk kell. Nem menekülhetünk el a háborúból azáltal, hogy más frontszakra helyeztük át magunkat. „Itt a helyünk, az ő zászlaja alatt!” Jónás engedetlen volt, és meg akart futni felelőssége alól (Jón 1,3). Az ember azonban sohasem rejtheti el magát Isten elől.

Megvizsgáltam magamat, hogy azon a helyen vagyok-e, ahová Isten rendelt. Jézus mutatta meg helyemet. Órák kellett figyelmem, mert ő azt mondta: „Maradjatok énbennem, és én is tibennetek. Miképpen a szőlővessző nem teremhet gyümölcsöt magától, hanem ha a szőlőtőkén marad; akképpen ti sem, hanem ha énbennem maradtok.” (Jn 15,4) Jézussal együtt elrejtve Istenben! Biztonságban lehetek-e máshol? Az ördög itt nem érhet el!

A katonák kiképzése csoportosan történik a kaszárnyában. Isten hatalmas hadseregében az utolsó nagy harcra való kiképzés nem különös helyzetekben, hanem a mindennapi életben történik. Ez a gyakorlótér – és minden, amit átélünk – az edzéshez tartozik. Az embertársainkkal való kapcsolat is. Péter első levelében olvassuk, hogy a nehézségek és kísértések is azért vannak, hogy készek legyünk.

„Amelyben örvendeztek, noha most kissé, ha meg kell lenni, szomorkodtok különféle kísértések között, hogy a ti kipróbált hitetek, ami sokkal becsesebb a veszendő, de tűz által kipróbált aranytól, dicsőre, tisztességre és dicsőségre méltónak találtsék a Jézus Krisztus megjelenésekor.” (1Pt 1,6–7)

Megerősödtem, ha a naponkénti megpróbáltatásaimat ebben a megvilágításban láttam. Megtapasztaltam: ha az Isten látom, akkor a napi életben rendelkezésemre áll szeretetének nagy lehetősége és a Szentlélek gyümölcse: az öröm.

Micsoda titok! Türelmes vagyok, mert tudom: „Olyan vagyok, mint az arany, amit ki kell próbálni.” Önkéntelenül is felfelé tekintek, lelkileg megerősödöm, és boldogan énekelem az 54. Hallelujah-ének 2. versszakát: „Sátán serege megfut Jézusunk elől, / Föl, Krisztus vitézi, / Győzelemre föl! / Zúgó himnuszunkra / A pokol megremeg...”

Ezt a boldog győzelmet kívánom minden kedves testvéremnek!

■ SZENCZI LÁSZLÓ

A hónap igéje

„Minden szabad, de nem minden használ.
Minden szabad, de nem minden épít. Ne keresse senki a maga javát, hanem a másét”
(1Kor 10,23–24)

Sokszor elvont fogalmakkal élünk, amikor pedig gyakorlati kifejezésekre lenne szükség. Nincs jószág jó ember nélkül, nincs szépség szép tárgy nélkül. Nincs szeretet a szeretet forrása nélkül vagy a nélkül, akire irányulna. Itt már elsősorban Jézus Krisztusra kell gondolnunk. Ő Isten szeretetének a megnyilvánulása, az ember java pedig Isten szeretetének a tárgya. Nincs szeretet a szeretet Istene, a mi mennyei Atyánk nélkül.

Szabadság sincs önmagában. Vannak rabok, van szabadító, és vannak megszabadult emberek. Igénk az ember szabadságáról beszél. A saját szabadságomat is el kell helyezni abba a környezetbe, azokba a viszonylatokba, amelyekben élek. Saját életemmel azt teszek, amit akarok, saját elképzeléseim szerint élem az életemet. De ha egy társasházban laksz, nem bömböltetheted akármeddig a tévét. Mert a másikat zavarja, illetve gondold el, mi lenne, ha az összes többi szomszéd is mind ezt csinálná, ráadásul más-más adókat nézve...

Szabad innod is, trágár módra viselkedned is – de hidd el, ez nincs javadra neked sem és másoknak sem. Minden szabad cselekedetünk előtt megkérdezzük magunktól: ez a dolog hasznára van-e valakinek is, épít-e valakit is; és egyáltalán, nekem magamnak is javamra van-e? Ezt a kérdést Jézusnak is föltehetjük. Az ő

válasza nem az lesz elsősorban, hogy lexikálisan felsorolja, hogy mit szabad és mit nem, hanem az őszinte keresőt megszabadítja önmagától, bűneitől, önzésétől.

Ha igazán keresed őt, akkor valóban szabad leszel. Szabad a jóra. Már nem „kell” csinod. Már nem „kell” innod. Már nem „kell” hazudnod. – És már nem kell félned: békeség lesz Istennel és a másik emberrel. A sorsoddal és a jövőddel. Szabad leszel önmagadtól, és lesz időd és alkalmad a másik javát keresni és azért élni. Mert neked már mindened megvan, amire valóban szükséged van. Szabad vagy Isten követségére és a másik ember segítésére. Tiéd a menny, s a kisebb, földi célokban majd osztozni tudsz embertársaiddal.

Szabadítson meg az Úr az önzésedből, bűneidből, irigységéből, pénzimádatodból, erkölcsi hamiságodból – mindabból, amit eddig mint „szabad” embernek szabad volt tenned saját gondolataid szerint és másokat és önmagadat legázolva. „Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek.” (Jn 8,36) Légy szabad Isten akaratának szívből való elfogadására és a másik ember szükségének a figyelembevételére. Legyen szereteted forrása a szeretet Istene, és legyen szereteted tárgya az az ember, akiért Jézus még az életét is odaadta.

■ SZÉLL BULCSÚ

HETI ÚTRAVALÓ

„Nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléd könnyöregéseinket.” (Dán 9,18b)

Hetvened hetében az Útmutató reggeli és heti igéi erre figyelmeztetnek: böjtelő idején igaz megtéréssel jus-

sunk el az elbizakodottságból odaadó istentiszteletre! Mától elkezdődött a nagy visszszámolás: hetven nap múlva fehérvasárnap. Ám mennyei hóféher ruhánktól nem kell akkor megválnunk, sőt azt csak itt nyerhetjük el, Urunk szolgálatában, mert aki neki szolgál, azt megbecsüli az Atya. „Isten lélek, és akik őt imádják, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk.” (Jn 4,24; LK) „Himnusz zengjétek nekünk Sionnak énekeiből!” (GyLK 769) Ám egész életünknek Istent dicsőítő énekké kell válnia! Az Úr szolgálatába szegődött embereknek azonos a jutalma: „megörökli az örök életet” (Mt 19,29). A gazda hív el és választ ki s fogad fel munkásokat a szőlőjébe, és jogos bért ígér. A vincellér fizet az egyezés szerint: „Barátom, nem bánok veled igazságtalanul... Én pedig az utolsóknak is annyit akarok adni, mint neked... Így lesznek az utolsókból elsők, és az elsőkből utolsók.” (Mt 20,13.14.16) Pál pedig így versenyez a hervadhatatlan koszorúért: „Én tehát úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél...” (1Kor 9,26) Mi se váljunk alkalmatlanokká a küzdelemre s méltatlanná a jutalomra! Zákeust is Jézus hívta (le a fáról) s választotta ki: „Ma lett üdvössége ennek a háznak: mivelhogó ő is Ábrahám fia. Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lk 19,9–10) S ez az érdemtelen, megbotránkoztató s megelőző isteni szeretet bűnbánatot s megtérést idéz elő mindenkor. Ezért ne utasítsuk el Isten szavát, lemondva ezzel az áldásról, miként az istentelen Ézsau, aki később már nem találta meg a megtérés útját. „Ügyeljetek arra, hogy senki se hajoljon el Isten kegyelmétől...” (Zsid 12,15) Isten szőlőjében a legkisebb munka sem értéktelen, mert Jézus azonosítja magát legkisebb követőivel: „Aki titeket befogad, az engem fogad be”, ezáltal az Istent. „Aki pedig csak egyetlen pohár friss vizet ad inni egynek e kicsinyek közül, mert az tanítvány: bizony, mondom nektek, semmiképpen sem fogja elveszíteni jutalmát.” (Mt 10,40.42) Isten munkatársai közös alapra építenek: ő Jézus. Isten adja a növekedést: „Aki ültet, és aki öntöz: egyek, és mindegyik majd a maga jutalmát kapja fáradozásához méltóan” (1Kor 3,8). Húsvét előtt Jézus megtisztítja a templomot, mert: „A te házad iránt érzett féltő szeretet emészt engem.” (Jn 2,17) Pál elhívatásunkról ír: „...azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében bolondok..., erőtlének...; és a semmiket. Az ő munkája az, hogy ti a Krisztus Jézusban vagytok.” (1Kor 1,27.28.30) Luther hirdeti: „Isten az üdvösségemet kivette az én szabad akaratomból, és tulajdon szabad akaratába helyezte, és úgy látta jónak, hogy ne az én cselekedeteim alapján, hanem kegyelmével és irgalmával tartson meg.” Valljuk: „Elfogadtál és elhívtál, élő Jézus, Mesterünk. / Kegyelem, hogy veled járó tanítványok lehetünk.” (EÉ 475,1)

■ GARAI ANDRÁS

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Fenyőrigó

Kis számban költenek hazánkban, de igazán nagy csapatok is láthatók késő ősszel és télen. Megjelennek városokban is, mindenütt, ahol táplálékot találnak. Budapesten elsősorban az ostorfa apró bogyoit keresik. Évente látom őket például a Népligetben, ahol sok ostorfa áll.

Először mindig a felső ágakról szedik a bogyoikat, aztán fokozatosan szorulnak egyre lejjebb. Mulatságos látvány, ahogy szárnyaikkal verdesve kapaszkodnak a lelógó vékony gallyakon, hogy az ott lévő bogyoikat is elérjék. Közben folyamatosan hallatják jellemző „sak-sak” hangjukat.

Megjelennek a szűk utcákban is, ha ott ostorfák állnak; ilyenkor még azok is felfigyelnek rájuk, akik különben nem érdeklődnek a madarak iránt. Sok telefont kapok ezekben a hetekben, az emberek tudni szeret-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

fröcskölt madár tollai annyira összeragadtak, hogy nem tudott repülni, és elpusztult.

A fenyőrigók bátran támadják így az arra sompolygó macskát, de vannak adatok arra is, hogy a fészek kö-

RAJZ: BUDAI TIBOR

nék, milyen madarak ezek, és honnan érkeztek a fővárosba.

Ha madárbarátok félbevágott almát tűznek a gyümölcsfák ágaira, azt is boldogan csipegetik. Ha pedig már minden elfogyott, a mezőkön álló ezüsthékon táplálkoznak.

A fenyőrigók észak felől terjeszkedve körülbelül harminc éve kezdtek mind gyakrabban költeni hazánkban, elsősorban a Kisalföldön és az Alföld északi tájain. Ahol gyakoriak, ott a rigóféléknél szokatlan módon kis telepeken is fészkelnek.

A párok védik a fészek környékét, és ha dolmányos varjú, szarka, de akár karvaly közeledik, fölérülve ürülékükkel spriccelik, bombázzák. Előfordult, hogy az ürülékkel be-

zelében felbukkanó embert sem kímélték.

A nagy fenyőrigócsapatok kora tavaszig maradnak nálunk. A hóolvadás után gyakran seregélyekkel, búbicékkel keresgélnek a réteken és legelőkön.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések:

1. Mit gondolsz, hány fiókat nevelnek a párok?
2. Hány nap alatt kelnek ki a kicsinyek?
3. Mivel etetik őket?

Válaszok: 1. 5-6; 2. 13-14; 3. főleg gilisztákkal, de rovarokkal is.

Kedves Gyerekek!

▶ Mostani ötrészes sorozatunkban Sámuel próféta életét elevenítjük fel. A sorozat minden részében találhattok egy-egy rejtvényt is, ezeknek a helyes megfejtését küldjétek el a végén összegyűjtve szerkesztőségünk címére (Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: **Gyermekvár.**

GYERMEKVÁR

2.

Miután Anna a kis Sámuelt Éli pap gondjaira bízta, a fiú Silóban nevelkedett.

Hiába volt Éli az Úr hűséges szolgája, a két fia sok rosszat tett. Ők is papként dolgoztak a templomban, de viselkedésük nem tetszett Istennek.

Ahogy telt az idő, Sámuel egyre nagyobb lett. Éli pedig megöregedett, a látása megromlott.

Az egyik éjszaka az Úr szólította Sámuelt. Ő felébredt, és azt hitte, hogy Éli hívja. Odament hát hozzá:

– Hívtál engem, itt vagyok.
– Nem hívtalak – felelte az. – Menj vissza, fekjüdj le!

A fiú visszament hát az ágyába, és újra elaludt. Nemsokára azonban ismét arra ébredt, hogy a nevét hallja. Megint odament Élihez, aki most is azt mondta:

– Nem hívtalak. Eredj vissza a helyedre!

Amikor harmadszor is megismétlődött az eset, akkor értette meg az

öreg pap, hogy az Urat hallja a fiú. Azt mondta neki:

– Menj, fekjüdj le! Ha újból szólít, akkor ezt mondd: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!”

Sámuel így is tett. Nem sok idő múlva megint hallotta a hangot:

– Sámuel! Sámuel!
– Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!

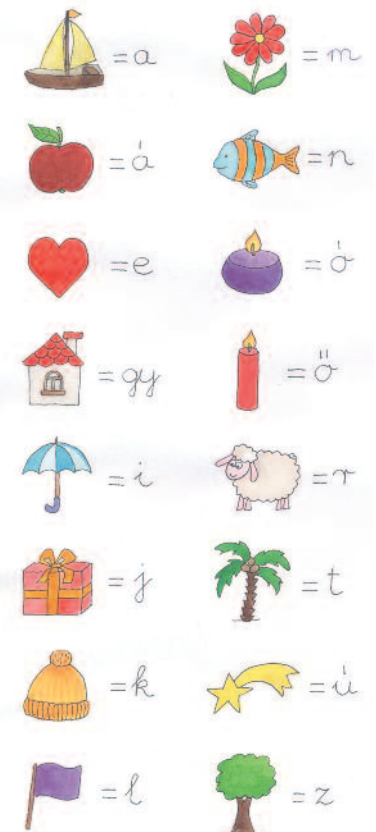
– Élivel és családjával meg fogom tenni azt, amit korábban ígértem neki – mondta az Úr. – Meg fognak halni, mert sok rosszat követtek el. Éli pedig nem fenytette meg a fiait a bűneik miatt.

Reggel Sámuel nem merte elmondani tanítómesterének az üzenetet. Éli azonban így szólt hozzá:

– Sámuel! Ne titkolj el előlem semmit abból, amit az Úr mondott neked!

Amikor Éli meghallgatta Sámuel beszámolóját, két mondattal válaszolt.

Fejtsétek meg a titkosírást, és megtudjátok Éli válaszát!

RAJZ: JENES KATALIN

Megoldás:

HUMORZSÁK

Párbeszéd a templom lépcsőjén:
– Hallja, maga tegnap mint süket koldult, és most mint vak kéreget!
– Ja kérem, ez sajnos a mesterségünkkel jár. Alig lábal ki az ember az egyik betegségéből, rögtön egy másikba esik.

Petit kérdezik:
– Ha már a harangozó fia vagy, meg tudod-e mondani, hogy milyen növény a harangvirág?
Mire a felelet:
– A *bimbabuszok* családjába tartozó.

Megy a teknőc az erdő szélén, és közben ezt mondogatja folyamatosan maga elé:
– Hú de jó, hogy ilyen lassú vagyok!
Közben száguldoznak el mellette az állatok, de ő csak megy, megy, és mondogatja:

– Hú de jó, hogy ilyen lassú vagyok!
Megáll mellette a nyuszi, és megkérdezi:
– Mondd, teknőc, miért mondogatod ezt? Miért olyan jó, hogy lassú vagy?
– Mert rossz irányba megyek...

In memoriam dr. Lang Jánosné Steiner Zsuzsanna

A Magyarországi Luther Szövetség rendszerváltás utáni újalakulása óta sokszor ment át hullámhegyeken és völgyeken. Voltak működésében sikeresebb és kevésbé hatékony időszakok. Sopronban viszont 1991 óta töretlenül működik a szövetség tagozata, és ez elsősorban annak köszönhető, hogy – *Szimon János* nyugalmazott lelkész lelki vezetője lehetett csoportunknak, mint *dr. Lang Jánosné, Zsuzsa* néni.

Ő volt az alapító, a motor, a főszervező, a lelkes, csendes és szelíd hajtóerő, a meghívók készítője és a havi sok száz boríték megcímezője. Betegsége miatt ugyan néhány éve az előadás-szervezői feladatokat átvállaltam tőle, de alapvetően az ő aktivitásának volt köszönhető hosszú éveken keresztül, hogy azóta is havonta tartunk összejöveteleket a soproni gyülekezeti teremben.

Teológia, közélet, Luther-ismeret, az egyházi vezetés kérdései – ezek a témák mind előkerültek ezeken az alkalmon, vonzva az érdeklődőket – a hónapok második keddein – egyházközségünk nagytermébe. És ez Zsuzsa néni munkásságának köszönhető.

Ahogy azok az általa szervezett mozgalmak és „tömény” külföldi tanulmányutak is – szám szerint hat –, amelyek elmélyítették Luther-szövetségünk munkáját, akár a reformáció hazájába vezettek, akár a Felvidék ősi evangélikus városába. Nos, ennek az időnek most sajnos vége. Zsuzsa néni türelemmel viselt hosszú betegsége után eltávozott közülünk.

Steiner Zsuzsanna 1927. szeptember 9-én született Sopronban. Ősei bajor iparos betelepülők voltak. Az evangélikus tanítóképző gyakorlóiskolájában járta ki a négy elemi, itt határozta el – a fiatal tanítójelöltek munkáját látva –, hogy ő is pedagógus lesz. Nem is tudott mást elképzelni, pedig a családjában arra addig nem volt még példa.

Kitűnő érettségire tett a Soproni Állami Leánygimnáziumban, majd a soproni Szent Orsolya-rend tanítóképzős osztályát végezte el. 1947-ben kapott tanítói oklevelet. Ezután következett a meghatározó szegedi időszak: a Szegedi Tudományegyetemre iratkozott be, ahol a tanulás mellett tanítással szerezte meg betevő falatot. Hamar fel-

gyeltek tehetségére, így a Kísérleti Fizikai Tanszéken lett demonstrátor *Fröhlich Pál* mellett, majd rövidesen gyakornok, később tanársegéd. Munkaköre a számolási és laborgyakorlatok vezetése volt. Eközben kapta kézhez 1952-ben a matematika–fizika–ábrázoló geometria szakos tanári diplomáját.

1954 szeptemberében – a Ságvári Endre Gyakorlógimnázium megalakulásáig a gyakorlóiskolai szerepet betöltő – Tömörkény István Gimnáziumba került mint fizikai szakvezető tanár. Harminckét évet töltött el itt – olyan eredményesen és mintaszerűen tanította a fizikát, hogy tanítványai közül évente tizenöt-húsz diák jelentkezett olyan egyetemre, ahol a fizika felvételi tárgy volt. Tette ezt úgy, hogy igyekezett kísérletekkel megalapozva, elméleti és gyakorlati módon, feladatmegoldásokkal kísérve átadni az ismereteket.

Zsuzsa néni a semmiből teremtette meg ehhez a feltételeket, többek kö-

„A legnagyobb tanári művészet, hogy az alkotás és felismerés örömét ébressze.” (Albert Einstein)

zött az ország első kollektív oktatógépét is ő kaphatta meg. Ennek használatához kézikönyvet írt, mégpedig úgy, hogy azt gép nélkül is lehessen használni. Ma már elképzelhetetlen, hogy a reál osztályokban heti öt órában taníthatott fizikát, kétórás mérési gyakorlatokat is beiktatva, osztálybontással. Nem csoda, hogy középiskolásai a mérési eredményeket egyetemi szinten dolgozták ki: saját maguk mérték ki a fizikai törvényeket, vagy pedig a kész törvényeket alkalmazták a fizikai állandók meghatározására. Amikor Zsuzsa néni a betegsége miatt nem tudott volna órát tartani, a tanulóinak naponta „szeret-taxit” állítottak szolgálatba, hogy beszállítsák az iskolába azért, hogy részesülhessenek az órából.

1965-ben dr. Lang Jánosné Steiner Zsuzsanna Csongrád megyei fizika-szakfelügyelő lett. Húsz éven át húsz középfokú iskolában segítette elő az eredményes fizikaoktatást. A középiskolai tanítás és szakfelügyelet mellett tíz évig a szegedi József Attila Tudományegyetem Kísérleti Fizikai Tanszékén is dolgozott megbízott adjunktusként: a fizika oktatásának módszertanát adhatta át a tanárjelölteknek előadásokkal, laboratóriumi és számolási gyakorlatokkal, szemináriumokkal és szakdolgozati témák vezetésével. Az egyetemen töltött években az államvizsga-bizottság professzorokkal egyenrangú tagja volt. Emellett az Eötvös Loránd Fizikai Társulat országos alelnökévé is tevékenykedhetett.

Olyan kitüntetésekben részesült, mint az Oktatásügyi Kiváló Dolgozója, Kiváló Tanár, Mikola-díj, Apáczai Csere János-díj, Pedagógus Szolgálati Emlékérem, illetve a Rátz Tanár Úr Életműdíj.

A kiemelkedő szakmai karrier mellett három gyermek boldog édesanyja is volt: *Zsuzsanna* lánya orvos lett, *János* fia a szegedi rádió szerkesztő-rportere, *Ágota* lánya pedig követte a szakmában, matematika–fizika–informatika szakos középiskolai tanárként dolgozik. Zsuzsa néni egyetlen unokája hegedűtanár lett.

Férjét, *dr. Lang Jánost*, aki szintén fizikus volt a szegedi egyetemen, három éve temették. Az ő családot összetartó segítségével is komoly támogatást jelentett Zsuzsa néni, hogy feladatait teljesíteni tudja.

1987-ben költözött „vissza” a családdal a szülővárosba, Sopronba, ahol – rövid kitérők után – Zsuzsa néni a Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium tanára lett. A nyolcosztályos gimnázium adott számára új feladatokat; elévülhetetlen szakmai érdemei vannak a fizika tagozat megszervezésében; főképpen a német nemzetiségi tagozat létrehozásában vállalt komoly szerepet. Ahogy igazgatója fogalmazott: „Kezdeményezője volt a természettudományok német nyelven való oktatásának: matematikát és fizikát tanított német nyelven, és kidolgozta a képzés tantervi hátterét. Több tanítványa hasznosította a tőle szerzett tudást rangos német, svájci és osztrák egyetemeken, a német terminológia biztos ismeretében.”

Már Szegeden, majd Sopronban is kiváló fizikai szertárat épített fel. Éjt nappalá téve dolgozott, otthonában folyamatosan korrepetált. Kidolgozta a fizika tagozatos tantervet, és számos fizikai kísérleti eszköz beszerzésével európai színvonalú alapokat teremtett meg. Lelkes osztályfőnöke volt az esti tagozatosoknak. Maga így beszélt erről: „Utolsó osztályom 2004-ben érettségizett, s így velük együtt én is »elballagtam«. Azóta itthon tanítok...”

Tavaly nagyon megroppant az egészsége. Már a szeretett Luther-szövetségi ülésekre sem tudott eljárni, viszont minden vasárnap elmaradhatatlanul ott volt az istentiszteleten. A templom lett az egyetlen hely, ahova még kimozdult; az úrvacsora az a közösség, amelyből mindig erőt merített.

Bár a helyszínen személyesen már nem tudta átvinni, de egyházkerületünk legrangosabb pedagóguskitüntetésének is birtokosa lehetett.

Amilyen csendes szerénységgel élt, úgy is ment el. Hálás vagyok Istennek, hogy ilyen szolgatársam lehetett a gyülekezeti szolgálatban, a hazai és a soproni Luther-szövetség életében.

Utolsó útjára a soproni evangélikus temetőben január 28-án, szombaton 11 órakor kísértük az általa választott dánieli gondolatokkal: „Nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléd könyörgéseinket.” (Dán 9,18)

■ GABNAI SÁNDOR esperes-lelkész (Sopron)

Katonás lelkigondozás reformátori szellemben

A Luther Márton Szövetség nemzetközi konferenciája a békeetika témakörében

► Bizony, nem könnyű megérteni a tudós német teológusok nyelvhasználatát! Viszont rendkívül előékenyen és megértően egyszerűbb németre váltanak, ha egyik-másik konferenciájuk nemzetközi részvétellel zajlik. A lett püspök, a romániai teológiai tanár, a lengyel, észt, litván és orosz lelkészek mellett mi, magyar résztvevők is hála-lásak lehettünk, hogy „közérthetően”, de a színvonalból semmit sem engedve osztották meg velünk gondolataikat a Martin-Luther-Bund (Luther Márton Szövetség) konferenciáján január 23–25. között a Hamburg melletti Seevetalban.

A Luther-szövetség évente két találkozót (teológiai konferenciát) tart, az egyiket általában szeptemberben, a másikat januárban. A múlt heti konferencia témája a békeetika volt, különös tekintettel a tábori lelkészi szolgálatra és a katonák lelkigondozására.

Ideális helyszín volt ehhez a *Der Sunderhof*, amely tulajdonképpen erdei KIE-központ (KIE = Keresztény Ifjúsági Szövetség). Az, hogy az „Isten háta” mögött van, csak előny egy „békés” konferenciánál – főleg úgy, hogy messze nem voltunk Isten mögött, sőt nagyon is érezhető volt a jelenléte mind az áhítatokon, mind az úrvacsorai istentiszteleten, mind a testvéri beszélgetéseken, mind pedig az előadásokon.

Magyarországról *dr. Lackner Pál* volt tábori püspök előadóként, *Lacknerné Puskás Sára* és e sorok írója résztvevőként volt jelen a tanácskozáson. (Természetesen tiszteletbeli magyar küldöttként tartottuk számon *dr. Főnyad Pál* ausztriai lelkészt, az Ausztriai Luther Márton Szövetség

elnökét, a konferencia egyik – mint teológiai bizottsági elnök – fő szervezőjét.) Nagy örömmel vette ő is, és mások is – magyar testvér-gyülekezeti kapcsolatok-

kal bíró német lelkész testvérek, egykoron magyarországi ösztöndíjasok és maga *dr. Rainer Stahl* főtitkár is –, hogy delegációnk részt vett a konferencián. (Jó tudnunk, köszönettel fogadjunk azt a lehetőséget – és persze élünk is vele –, hogy az ilyen konferenciákon a kelet-európai evangélikus egyházakból érkezett résztvevők közül kettőnek a teljes költségét, beleértve az utazást is, a Luther-szövetség állja.)

A hétfői kezdőnapon *dr. Hans Klein* romániai professzor adta meg a teológiai alapvetést, majd *Andreas-Christian Tübler* apeni tábori lelkész tartott előadást a békeetika és a katonai lelkigondozás összefüggéseiről.

Kedden *dr. Hartwig von Schubert* tartotta fenn egész nap a figyelmet többrészes, színes, gondolatokat és hozzászólásokat megindító, bár a témától eléggé elrugaszkodott ismertetésével, amelynek az eredeti alapgondolata egyébként az lett volna: „Emberek meghaljanak azért, hogy emberek megmentődjének?”

Jó volt megélnünk nekünk, magyaroknak, hogy a legnagyobb „sikert” Lackner Pál aratta sokrétű, nagy áttekintésű, humorral fűszerezett szakmai összehasonlító előadásával.

Különös élmény volt a német tábori lelkészi énekeskönyv énekeit énekelni az úrvacsorai istentiszteleten; az nem kevésbé, hogy Rainer Stahl főtitkár két alkalommal is megalapozta az előadásokat bibliatanulmányával, amelyek alapigéit elsősorban jóeli és mikesi szakaszok adták.

A hivatalos programon kívül Seevetal természetesen mást is adott: nemcsak a mesés erdei környezet, nemcsak a német viszonylatban igencsak kiváló étkeket, nemcsak az értékes közös teológiai munkát,

hanem kellemes és baráti társaságot is. Kávészegély közben remekül lehetett kapcsolatot teremteni mind német, mind kelet-európai testvéreinkkel. Él-

mény volt meghallgatni például az észt és a lengyel tábori lelkészek beszámolóját saját egyházuk ez irányú szolgálatáról.

Csak biztathatjuk a németül értő magyar érdeklődőket – elsősorban Luther-szövetségi tagokat –, hogy használják ki a lehetőséget, és jelentkezzenek ezekre a konferenciákra. A soron következő egyébként egy másik varázslatos helyszínen, a franciaországi Liebfrauenbergben esedékes a keresztség témakörében; egy év múlva pedig az énekeskönyvek teológiája lesz terítéken.

■ GABNAI SÁNDOR esperes-lelkész, a Luther-szövetség soproni csoportjának megbízott vezetője

HIRDETÉS

Építsünk családi fészket!

Előadás-sorozat a Ráday Kollégium dísztermében (Budapest IX., Ráday u. 28.) esténként 18 órai kezdettel. Előadók: *dr. Pálhegyi Ferenc* és *Browerné Pálhegyi Krisztina*.

Előadások:

Február 13.: *Fészkekalkoló elemek: szerelem, szeretet, bizalom.*

Február 20.: *A szex: szeretet nélkül kapcsolatromboló erő, szeretettel kötőanyag.*

Február 27.: *Társkeresés, társválasztás.*

Március 5.: *Az én szüleim és a te szüleid.*

Március 12.: *A hűség értelme és természete.*

Március 19.: *Meddig kell elviselniünk egymást? (Bibliai tanítás a válásról).*

Március 26.: *A gyermek: ajándék és teher.*

Április 2.: *Fegyelmezés szeretettel.*

HIRDETÉS

Mentálhigiénés és szervezetfejlesztő szakirányú továbbképzési szak

A Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézete 2012 szeptemberétől akkreditált mentálhigiénés és szervezetfejlesztő szakirányú továbbképzést hirdet humán segítő foglalkozású szakemberek (pedagógusok, szociális területen dolgozók, lelkészek, orvosok, ápolók stb.) részére.

A felvétel kritériuma: főiskolai vagy egyetemi végzettség, személyes alkalmasság. A képzés időtartama: 4 félév, 387 óra, havonta 2 nap (péntek, szombat).

A jelentkezés az SE Mentálhigiéné Intézet jelentkezési lapján történik. Igényelhető postán: SE Mentálhigiéné Intézet, 1450 Budapest, Pf. 91; 1085 Budapest, Üllői út 26.; e-mailben: mental@mental.usn.hu, illetve telefonon: 1/266-0878 (*Calin Márta*), valamint letölthető az intézet honlapjáról: www.mental.usn.hu.

HIRDETÉS

Felhívás

Bruck Andorné (Bruck Klára) „Maria Kegar” néven több évtizeden keresztül számos olyan evangélikus lelkészcsaládot és egyháztágot támogatott Londonból az amerikai Missouri Synod segítségével, akiket a Kádár-korszakban egyházpolitikai okokból üldöztek vagy félreállítottak. Mélyen hívó léleként buzdította, vigasztalta a rászorulókat. Sokan vagyunk, akik kimondhatatlan hálával tartozunk neki, hogy közvetítésével a legnehezebb időkben is rendszeresen kaptuk a használt ruhákat, majd az IKKA-küldeményeket. Nagy adósságunk, hogy több mint két évtizeddel a rendszerváltozás után még nem emlékeztünk meg róla, szolgáltatának a történetét nem dolgoztuk fel.

Ezúton kérem mindazok jelentkezését, akik szívesen részt vennének Bruck Andorné életének és szolgálatának feltárásában, és akik „Mária néni” szolgálatával kapcsolatban eljuttatnák hozzám személyes visszaemlékezéseiket és az azzal kapcsolatos dokumentumokat.

„Ne feledkeztek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljétek életük végére, és kövessétek hitüket!” (Zsid 13,7)

■ FABINY TIBOR

Cím: 2092 Budakeszi, Reviczky u. 58/B
E-mail: fabiny.tibor@gmail.com

HIRDETÉS

Jézus hívása – zarándokút a Szentföldre

Még van hely április 29. és május 5. közötti, a Szentföldre szervezett zarándokutunkra.

Szentföldi látogatásainkat már huszonkét éve szervezzük; ez idő alatt sok-sok csoport tagjai részesültek az utak lelki áldásaiból, gazdagodtak élményekben a látnivalók által.

A zarándokút résztvevői Bibliával a kézben keresik fel azokat a helyeket, ahol Jézus megfordult, és ahol a Szentírásban olvasható szavai is elhangzottak. Az ő hívása ma is mindenkit megszólít: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28)

A zarándokcsoportot lelkész vezeti, a magyar fordítást mindenütt biztosítjuk. A minden kiadást magában foglaló költségekről és a látogatási program részleteiről készséggel ad felvilágosítást az Ökumenikus Tanulmányi Központ (1114 Budapest, Bocskai út 15. III. em. 3.; tel: 1/466-4790; e-mail: tanulmanyikozpont@gmail.com) vagy *Gimesi Zsuzsa* szervező lelkész: 70/508-7624; email: ssnngms@citromail.hu.

Istentiszteleti rend • 2012. február 5.

Hetvened vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: 1Kor 9,24–27; Jer 9,22–23. Alapige: Mt 13,44–46. Énekek: 320., 363.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Elrbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Félé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv., kantátás istentisztelet) Gáncs Péter; du. 6. (úrv., ifjúsági) Benkóczy Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű imádság) Scott Ryll; de. 10. (úrv., családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Gát u. 2. (katolikus templom)** du. 6. (vespera) Bolba Márta, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Kovács Viktor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI. Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (asztalközösség); **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicásn Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) dr. Agod Anett; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) dr. Agod Anett; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Fabiny Tibor

Összeállította: BODA ZSUZSA

Püspökszentelés Csehországban

Új püspököt iktattak a csehországi Český Těšínben, a Sziléziai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház központjában január 29-én. A többségben lengyel egyháztágból álló közösség korábbi püspöke, *Stanislav Piętak* nyugdíjba vonult, utódjául a gyülekezetek *Jana Waclawkat* választották meg az egyház lelki vezetőjének.

A közvetlenül a lengyel határon fekvő város evangélikus templomában Európa számos evangélikus püspöke és egyházi vezetője volt jelen, többek között *Jukka Parma* nyugalmazott finn érsek, valamint *dr. Rainer Stahl*, a Martin-Luther-Bund (Luther Márton Szövetség) főtákará. Egyházközpontunkat *dr. Fabiny Tamás*, külügyi munkáért felelős püspök képviselte, aki – a liturgiában való közreműködése mellett – tolmácsolta *Martin Jungénak*, a Lutheránus Világszövetség főtákarának üdvözlését is.

Az új püspök Jn 14,23 alapján tartott igehirdetésében utalt arra a szellemi környezetre, amelyben szol-

vallotta magát valamely egyházhoz tartozónak, ezért a sziléziai evangélikusok erőteljes missziói munkával

gátukat végzik. A legutóbbi népszámláláson Csehország lakosságának mindössze tizenöt százaléka

kívánnak tanúskodni Jézus Krisztusról.

■ KOVÁCS ISTVÁN felvétele

Az 1353-as adományvonalon is segíthetnek a hideg miatt bajbajutottakon

Rendkívüli számú megkeresés érkezik az ökumenikus segélyszervezet országos segélyközpontjába

► **Látva a rendkívüli hideg miatt az országos segélyközpontjába érkező segélykérések hirtelen megnövekedő számát, január 31. és február 29. között megnyitja 1353-as adományvonalát a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, hogy minél több hozzá forduló rászoruló tudjon segíteni.**

A sokkal több segélykérés teljesítéséhez megfelelő anyagi forrásra van szükség. Az 1353-as adományvonal hívásával egyenként 250 forinttal lehet hozzájárulni ahhoz, hogy a beérkező kéréseknek megfelelően az ökumeni-

kus segélyszervezet többek között tűzifával, ruhával, lábbelivel, takarókkal tudjon segíteni a bajbajutottakon. A hívások kapcsolási díja 10 forint. A feltöltőkártyás (prepaid) telefonokról indított hívások esetében az adomány összege a mindenkor hatályos áfa értékével csökken.

Az országos segélyközpontba folyamatosan érkeznek a megkereső levelek, telefonok, sőt e-mailek is. Ezek legtöbbször a mindennapi, általános életviteli nehézségek megoldásához kérnek segítséget a rászorulóknak. A segélyszervezet többek között élelmiszerrel, higiénés eszközökkel és egyéb tárgyi adományokkal igyekszik folyamatosan enyhíteni a gondokat.

► Forrás: MÖSZ

In memoriam Szabó Julianna

(1966–2012)

Szabó Julianna hitvalló evangélikus családban látta meg a napvilágot 1966. április 20-án Mórton *Szabó Ferenc* vilanszerelő és *Temesi Julianna* vendéglátóipari eladó elsőszülött gyermekeként.

A bakonycsernyei általános iskola elvégzése követően a székesfehérvári egészségügyi szakközépiskola tanulója lett, ahol nagy vonzódás ébredt benne az orvosi hivatás iránt. A középfokú tanulmányait befejező ifjú hölgy a test gyógyítása helyett még inkább az Istenről szóló tudomány irányába fordult, mikor kutatni kezdte a teremtettségbe helyezett létezésünk értelmét.

1985-ben nyert felvételt az Evangélikus Teológiai Akadémiára, ahol szorgalmával és tudásvágyával kiűnt társai közül. A diplomát 1990-ben vehette kézbe, majd a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban könyvtárosként helyezkedett el. Rövid ideig vállalkozóként is dolgozott egy budapesti varroda vezetőjeként. Itt ismerkedett meg jövődöbeljével, *Zsided Lászlóval*, akivel 1998. szeptember 15-én kötött házasságot. Az életet ajándékozó Úr két gyermekkel áldotta meg házasságukat.

Szabó Juliannát *dr. Harmati Béla*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke 1998 júliusában ordnálta, majd a budapest-ferencvárosi gyülekezet párttorolásával bízta meg. Elhunyt lelkész testvérünk a Fe-

rencvárosban élő maroknyi evangélikus közösséget gondozta nagy ambícióval egészen 2007-ig.

A teológia tudományát odaadó elkötelezettséggel szerette. Az *Őszösvetség* eredeti héber szövegeit szívesen tanulmányozta, majd tanította. Tudományos továbbképzéseken vett részt az ELTE Hebraisztika Tanszékén, az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem Művelődéstörténeti Tanszékén.

Hihetetlen munkabírását jelzi, hogy mindeközben az Evangélikus Hittudományi Egyetemen az első évfolyamos hallgatók számára oktatta a héber nyelv szépségeit, valamint a Lónyay Utcai Református Gimnáziumban végzett hitoktatást.

Kutatási területe a bölcsességi irodalom volt, ezen belül is a *Példabeszédek könyvét* szerette. E témában tervezte a tudományos fokozat megszerzését is, amint megvallotta. Éppen az eddig elkészült munkájának közzétételén dolgozott, de a publikálásra már nem kerülhetett sor.

Isten fiatalon elhunyt, sokat szenvedő szolgálójáról való megemlékezésünk során fel kell idéznünk azt az évet is, amelyben lelkésztestvérünk hétvényi házasság után elveszítette férjét, életének hűséges társát és támaszát. Két évvel ezután Törökországba utazott, ahol rövid ideig az antalyai egyetemen tanított.

A néhány éve diagnosztizált s egyre elhatalmasodó betegsége miatt azonban mind gyakrabban szorult kórházi kezelésre. Eletszékében odaadón ápolták gyermekei, szülei és rokonai. Röviddel karácsonyt megelőzően Isten szeretetének hatalmas csodáját élhette át az egész család, amikor is édesanyja hazaszállítható súlyosan beteg gyermekét a távoli országból. Életének utolsó hónapját így szerettei közelében és állandó szakszerű orvosi felügyelet alatt élhette le.

Am még mindezen bajok közepette is, amikor Isten igéje, az ő egyháznak története került szóba a testvérünkkel folytatott beszélgetések során, arcáról eltűntek a szenvedés nyomai, s megjelent az Isten titkaiat fűrkésző, eleven kíváncsiság.

Az élet és halál ura január 24-én hívta az örök otthonba megfáradt gyermekét, aki már nem kutatja tovább Isten elrejtőzködő arcát, hiszen a tükör által való homályos látás bizonytalanságát felváltotta számára a színről színre való látás boldogsága.

A bakonycsernyei evangélikus temetőben ravatalát gyermekei, szülei, testvérei és rokonsága, valamint a ferencvárosi és bakonycsernyei evangélikus testvérek vették körül. Barátai nevében *Szloboda József* református lelképásztor búcsúzott tőle. A Krisztusban megjelent vigasztalás evangéliumát e sorok írója hirdette: „*Akik szabadításodra vágyódnak, hadd mondhasssák mindig, hogy nagy az Úr!*” (Zsolt 40,17b)

■ SZARKA ISTVÁN

Nyomokban felhasználót tartalmazhat

Számos kekszfejta csomagolásán lehet olvasni a „nyomokban mogorót tartalmazhat” kitétel, noha a termék összetevői között valójában nem szerepel a mogoró. Elővigyázatosság húzódik meg emögött: ha a keksz készítő üzemből valahol más termékhez mogorót használnak, akkor máris fennáll a veszélye annak, hogy oda is kerülhet belőle, ahová nem kellene – ez pedig komoly veszélyt jelenthet a mogoróra allergiások számára.

Kicsit olyan ez, mint a Google keresője és a böngésző előtt ülő ember. Jelenleg ugyanis a találatok sorrendje függ attól, hogy ki használja a keresőt, vagyis „nyomokban tartalmazza” a felhasználó ízlését.

A keresők evolúciójában a Google az egyik láncszem. A cég alapítói által kidolgozott algoritmus azzal győzte le a többi keresőt, hogy nemcsak az oldalak tartalmát vette figyelembe, hanem az egymás közötti viszonyukat is. Lehet, hogy két oldal pontosan ugyanarról szól, de ha az egyik hivatkozott a másikra, akkor a rendszer értelemszerűen a másikat tekintette értékesebbnek. A számításként végző Pagerank algoritmus az oldalaknak a linkekkel történő bonyolult egymáshoz kapcsolódásai alapján állapította meg, hogy milyen sorrend jelenjen meg a felhasználó keresési eredményei között.

A keresés azonban – minden más kommunikációhoz hasonlóan – nehéz ügy. Ugyanis a felhasználó nem feltétlenül arra keres, amit szeretne tudni, illetve a keresés csak az első lépés a megfelelő információhoz vezető úton. Márpedig egy jó számítógépes rendszernek egyetlen interakció alapján is a legjobb választ kell adnia. És ebben segítséget nyújthatnak számára a felhasználó preferenciái. Tegyük fel, hogy latintáncanfolyamokat keresünk, és a talála-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

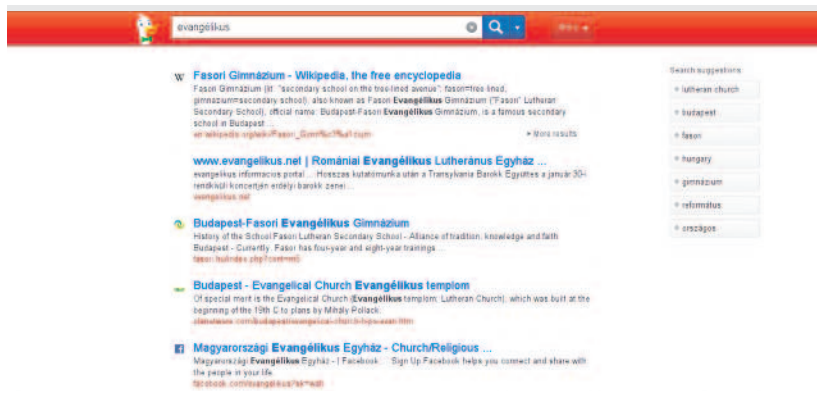
tok között mindig ugyanazt a tánciskolát választjuk ki. Egy idő után már majdhogyan elvárás lenne a részünkről, hogy ez a tánciskola szerepeljen az első helyen, noha esetleg tartalmát tekintve a találatok között csak később kerülne sorra.

A közösségi oldalak elterjedésével a felhasználók nemcsak az aktivitásukat teszik közzé, de személyes ízlésük is nyomon követhető annak alapján, hogy mit lájkolnak, milyen eseményeken vesznek részt, vagy mihez

találatot nézd meg”. Ma már ez nem működik. A találatok sorrendje nyomokban minket is tartalmaz, ismerőseinket is tartalmazza...

Ha jól utánagondolunk, akkor ez a fajta személyre szabott ajánlórendszer csóllást okozhat. A rendszer ugyanis előszeretettel ajánl olyan dolgokat, amelyekhez hasonlókat kedvelünk. Így például nehezebb másfajta zenei irányzatokat megismerni, ha az alkalmazás mindig a zenei ízlésünk általa ismert részéből indul ki.

Eytan Bakshy friss kutatásai szerint (<http://www.mediapiac.com/blogzona/mediablog/Megsem-okoz-csolatast-a-Facebook/7242/>) azonban ez a veszély nem jelentős, ugyanis a laza internetes ismeretségeken keresztül befolyik annyi számunkra idegen tartalom, amennyi segít megőrizni nyi-

szólnak hozzá. Az ismerősök szociális hálóba történő bevonása pedig még izgalmasabb lehetőségeket rejt. Ugyanis – az előző példánál maradván – tánciskolát keresve egy jó algoritmus azt kínálna fel első helyen, amelyet a legtöbb ismerősöm kedvelt. Így a keresési találatokat az ismerősök preferenciái is módosíthatják.

A kereső inentől kezdve pedig nem ugyanaz mindenkinek. Régebben még volt értelme úgy átadni egy információt, hogy „keress rá a Google-ben, és felülről a harmadik

tottságunkat. Így aztán vélhetően a személyes ajánlásokkal felvértezett keresők tovább folytatják majd diadalmenetüket.

Akik pedig elégedetlenek a világ jelenlegi állásával, és olyan keresési élményre vágyanak, amely tisztán csak az oldal tartalmától függ, használhatják a DuckDuckGo (<http://duckduckgo.com/>) szolgáltatását, amely garantálja, hogy semmilyen személyes adatot nem ment el a keresési eredmények megváltoztatása céljából.

■ NAGY BENCE

EVÉL & LEVÉL

Így búcsúzott a gyülekezet...

A kissomlyói evangélikus gyülekezet tagjai tavaly decemberben kísérték utolsó útjára Szombathelyen szeretett „tisztelendő néniüket”, özv. Szabó Lajosné. Koporsója mellett hangzott el a következő emlékezés:

„Kedves Tisztelendő Nénink!

A kissomlyói gyülekezet nevében állunk itt, hogy utolsó útjára kísérjük. A szó legszorosabb értelmében tiszteletre méltó, ahogy vezetett bennünket a hit útján. Munkája, nemes egyszerűsége példakép volt nemcsak szeretett gyülekezet, hanem az egész falu számára. Tisztelendő bácsi lelkeket féltő szigorát a mindig mosolygó, szeretetet sugárzó egyéniségével enyhítette.

Emlékek sokasága vibrál bennünk, sok-sok év, évtized után is. Életre szóló nyomot hagyott lelkünkben, akkori gyermekekben.

Számunkra a karácsony ma is Vele képzelhető el. A csodálatos műsorokra készülődés, a szereplések izgalmi mind enyhült a ránk sugárzó mosolyától. A titokban készített csomagokból előkerült ajándékoknak, a templom udvarában termett alma illatának, a Tisztelendő néni által főzött szaloncukor ízének emléke ma is a legszebb ajándék számunkra. Ezt csak mi, hajdani kissomlyói gyerekek tudjuk.

Lélekformáló munkáját mi csak felnőttként tudjuk igazán értékelni, és ha ezért életében nem kapta meg tőlünk méltó jutalmát, kérjük teremtő Istenünket, hogy a mennyben bőséggel jutalmazza.

Most megszólal a kissomlyói gyülekezet harangja, ezzel köszönünk el szeretett Tisztelendő néniunktől. És amikor orgonájának hangja felzendül, Tisztelendő néni arca jelenik meg emlékeinkben.

Jézusi szeretet kísérje Teremtőnk elé!”

A kissomlyói gyülekezet tagjai

HIRDETÉS

Meghívó

Túrmezei Erzsébet, a Félév Evangélikus Diakonisszaegyesület 1990. évi újraindulása utáni első főnökasszonya születésének 100. évfordulója alkalmából megemlékezés lesz a budahegyvidéki evangélikus gyülekezetben (1122 Budapest, Kék Golyó u. 17.) február 18-án, szombaton 10 órától. A program:

10.00: Istentisztelet úrvacsoraszünettel – dr. Fabiny Tamás püspök

10.45: Orgonamuzsika – ifj. Endreffy Attila orgonaművész

Túrmezei Erzsébet-vers

11.00: Emlékezés Túrmezei Erzsébetre – Madocsa Miklós lelkész

11.30: Filmvetítés Túrmezei Erzsébetről – Túrmezei Erzsébet-vers

11.50: Megzenésített Túrmezei-versek közös éneklése orgonakísérettel

12.00: Kávészünet

12.30: Visszaemlékezés Túrmezei Erzsébetre – Gertrud Heublein

diakonissza – Túrmezei Erzsébet-vers

13.00: Haydn: D-dúr vonósnygyes (Op.76. No. 5.) – Rondo vonósnygyes

13.30: Áldás – Veperdi Zoltán lelkész

DR. FABINY TAMÁS püspök, VEPERDI ZOLTÁN lelkész,

DR. VISNYEI ORSOLYA társelnök

Egy csapatban Jézussal

3. Téli berek evangélikus hitépítő tábor

► Rendhagyó hitépítő alkalmat rendezett Téli berek tábor elnevezéssel a KÖSZI, azaz a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért. A szervezők immáron harmadik alkalommal várták a fiatalokat január 27–30. között a Nagybörzsönyi Evangélikus Egyházközséghez tartozó Reménység házába. Az évi hat tábort, iskolai csendesnapokat, gyülekezeti alkalmakat, istentiszteleteket szervező, lelkes fiatalokból álló evangélikus csapat ezúttal az 5–10. osztályos korosztálynak hívott össze tábort Pellionisz Petra vezetésével.

A több mint negyven táborozó az ország számos gyülekezetéből, összesen tizenhét városból érkezett: Soprontól Debrecenig, Szobtól Tolnanémediig, illetve a szlovákiai Ipolyságról és Százdról is voltak résztvevők. A tábor témája „Egy csapatban Jézussal” volt.

A Jézussal egy csapatot alkotó tanítványok, az öt körülvevő emberek példái keresztül elevenítették fel a táborozók, milyen lehetett vele egy közösséget alkotni, milyen lehetett feltétel nélkül kiállni mellette, de aztán mégis megtagadni (Péter), hitetlenkedni (Tamás) vagy elárulni őt (Júdás).

A kreatív hittanórákon, a „kupak-tanácsokon” Bibliát olvasva és a témához kapcsolódó kérdéseket játékos feladatokon keresztül megbeszélve lélekben is épültek a résztvevők. Sok komoly, őszinte megszólalás, önvallomás és bizonyosságtétel is elhangzott a beszélgetéseken, de az esti és reggeli áhítatokon is lelki feltöltődésben lehetett részük a fiataloknak és a tábor veze-

tőinek. Ezek az élmények elkísérik őket saját gyülekezetükbe is, ahol a jövő evangélikus közösségeinek meghatározó tagjai lehetnek.

A nagybörzsönyi téli kirándulás még jobban összehozta a csapatot, tagjai felfedezhették, hogy milyen csodálatosan szép a természet ilyenkor. A Legyen Ön is milliomos! játékban a táborozók könnyedén gyarapíthatták bibliai ismereteiket, a mézeskalácsütéssel pedig igazi téli hangulatot sikerült varázsolni a meleg szobába. Szabad idejükben rengeteg érdekes társasjáték közül választhattak a játékos kedvűek, vagy éppen szorgos kezek a farsangi mulatságra készíthettek díszeket, jelmezeket.

A Szlovákiából érkezett táborozók nagy szorgalommal kapcsolódtak be a tevékenységekbe. Közülük a legkisebbnek, aki nem tudott jól magyarul, testvére és barátai készségesen és nagy odafigyeléssel fordítottak szlovák nyelvre, így ő is részt tudott venni minden programban.

Ezek a fiatalok abban a – tavaly nyáron a Felvidéken tartott – szlovák-magyar evangélikus gyerektáborban kapcsolódtak be a KÖSZI közösségébe, amelynek lebonyolítását a szövetség önkéntesei segítették.

A KÖSZI elsősorban evangélikus gyülekezetek hittanosi, konfirmációs számára rendezi meg – háromhavonta – a táborait, de az evangélikus oktatási intézmények tanulóit is várják, sőt bármely más felekezethez tartozó gyermeket, fiatal szerzetelt fogadnak.

A táborozók megismerkedhetnek az ország más gyülekezeteiből érkező evangélikus, illetve más keresztény fiatalokkal, barátságok szövődnek közöttük, a táborok közötti időszakokban pedig az internetes közösségi oldalakon tudják tartani egymással a kapcsolatot. Így ezek a KÖSZI-s táborok jobban összehozzák a kicsi vagy fogyóban lévő gyülekezetek fiataljait is, akik a hit- és konfirmációs órákon kívül talán alig néhány evangélikussal találkozhatnak.

A nyolcfős szervezőcsapatot a tábor ve-

zetője, Pellionisz Petra iskolapszichológus fogta össze, a lelki vezető pedig Gerlai Pál evangélikus lelkész volt. A tábort már harmadik alkalommal fogadta a nagybörzsönyi evangélikus gyülekezet, illetve Lajtos János evangélikus lelkész – nekik külön köszönetüket fejezik ki a tábor szervezői és résztvevői, hogy ismét ezen a gyönyörű helyszínen valósulhatott meg a KÖSZI téli hitépítő tábora.

A KÖSZI csapata legközelebb április 27–30. között Piliscsabára, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonba várja a 7–12. osztályos fiatalokat a „Közénk tartozol” mottóval megrendezett 6. Életfonal evangélikus életvezetési táborba.

(Bővebb információ hamarosan a www.koszi.net honlapon lesz olvasható.)

■ GERLAI PÁL

– DR. HORVÁTH MÁRTA

FOTÓ: DR. HORVÁTH MÁRTA

HÍREK, HIRDETÉSEK

GYÁSZHÍR

Fájó szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy *dr. Haás László* életének 87. évében elhunyt. Temetése 2012. február 3-án 14.45-kor lesz Budapesten, az Óbudai temetőben.

A gyászoló család

HIRDETÉS

A Biblia Szövetség lelki konferenciát rendez február 20–24. között a be-rekfürdői Megbékélés Házában. Részvételi díj személyenként 25 000 Ft. A szervezők szeretettel várják az érdeklődőket. Tájékoztatás, jelentkezés: Biblia Szövetség, 2119 Pécel, Kálvin tér 2/B; bsz@bibliaszov.hu; telefon: 28/452-334.

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Február 5-én, hetvenedik vasárnapján 10.04-től istentiszteletet hallhatunk a Kossuth rádió hullámhosszán Debrecenből. Igét hirdet *Balázs Viktória* lelkész.

HIRDETÉS

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

APRÓHIRDETÉS

Református egyetemi lánykollégium szálláslehetőséget kínál Budapesten: 30/319-0559.

Kedvezményes üdülés, 4 nap, svédasztalos étkezésekkel; Gyulán: 23 500 Ft, Zalakaroson: 26 500 Ft. Kisbér Tourist. Tel.: 34/352-700.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 5.)

Pál írja: *Ha azonban te vad olajfa létedre beoltattál közéjük, és az olajfa gyökerének éltető nedvéből részesültél, ne dicsekedj az ágakkal szemben. Ha mégis dicsekszel: nem te hordozod a gyökeret, hanem a gyökér téged.* Róm 11,17–18 (Ézs 11,10; Mt 20,1–16; 1Kor 9,24–27; Zsolt 124) Uram, bevallom, hogy időnként büszkeséggel és göggel tölt el az, hogy a követőd vagyok, pedig te mindig is óvtál attól, hogy hasonlítgassam magam másokhoz, és saját kiválóságomnak tulajdonítsam azt, hogy keresztyén vagyok. Figyelmem ma arra irányítod, hogy nincs mivel dicsekednem, csak azzal, hogy te megszólítottál, átöleltél szeretettel, hordozol a mindennapi küzdelmek, kihívások, feladatok között, és számolatlanul árasztod rám áldásaidat. Bocsásd meg önhittségemet, és adj nekem hálás szívet, téged dicséző ajkakat!

Hétfő (február 6.)

Nem az Úr keze rövid ahhoz, hogy megsegítsen, nem az ő füle süket ahhoz, hogy meghallgasson, hanem a ti bűneitek választottak el titeket Istenektől. Ézs 59,1–2 (1Kor 6,9; Lk 19,1–10; 1Kor 10,14–22) Uram, bevallom, sokszor háborgok, ha nem jön válasz imádságomra, s nem érkezik meg a megoldás, amire annyira várok. Elfelejtetem, hogy önvizsgálatot tartsak, és inkább rád neheztelenek, amiért nem segítesz. Ma arra mutattál rá, hogy mekkora akadályok, milyen bűnök választanak el tőled, melyeket fel kell ismernem és le kell tennem Krisztus keresztyéjéhez. Bocsásd meg önhittségemet, és vedd el vétkeimet!

Kedd (február 7.)

Jézus felkelt, ráparancsolt a szélre, és azt mondta a tengernek: „Hallgass el, némulj meg!” És elállt a vihar, és nagy csendesség lett. Mk 4,39 (Zsolt 93,4; Zsid 12,12–17; 1Kor 10,23–11,1) Uram, bevallom, nagyon félek ebben a nagy viharban, melyben életem hajója hánykolódik, és néha úgy érzem, elnyelnek a hullámok. Én olyan kicsi vagyok, s a vihar olyan nagy! De ma emlékeztetted arra, hogy te erősebb és hatalmasabb vagy a körülöttem tomboló erőknél, s te egyetlen szavaddal békességet, biztosságot, szélcsendet tudsz teremteni. Bocsásd meg kishitűségem, és csendesítsd el azt, ami viharos körülöttem!

Szerda (február 8.)

Ráépültetek az apostolok és a próféták alapjára, a sarokkö pedig maga Krisztus Jézus, akiben az egész épület egybeilleszkedik, és szent templommá nővekszik az Úrban, és akiben ti is együtt épültök az Isten hajlékává a Lélek által. Ef 2,20–22 (Dán 9,17; Mt 10,40–42; 1Kor 11,2–16) Uram, bevallom, sokszor elfelejtetem, hogy része vagyok egy nagyobb egységnek, annak a közösségnek, amelynek tagjait te kapcsolod össze és egyesíted. Ma emlékeztetted azokra az apostolokra és prófétákra, akik Isten megváltó akaratát, minket kereső szeretetét hirdették, s eszembe juttatod hívó elődeinket és más felekeztető testvéreinket is, akikkel a Szentlélek munkája által együtt alkotjuk egyházadat. Köszönöm, hogy része lehetek annak a templomnak, melynek az Úr Jézus a sarokköve!

Csütörtök (február 9.)

Tanúsítsatok irántuk szeretetet. 2Kor 8,24 (Ézs 58,10; 1Kor 3,1–3/4–8; 1Kor 11,17–22) Uram, bevallom, sokszor szeretetlen vagyok másokkal. Van, amikor azért, mert így reagálok a bántásra, de van, amikor a jót viszonzom rosszal. Pedig te nem erre tanítottál, nem ilyen példát adtál! Bocsásd meg szeretetlenségemet, és segíts, hogy szeretetet tanúsítsak azok iránt, akikkel a mai napon találkozom!

Péntek (február 10.)

Krisztus mondja: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: aki énbenem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt, mert nélkülem semmit sem tudtok cselekedni.” Jn 15,5 (Ézs 11,1; Jn 2,13–22; 1Kor 11,23–26) Uram, bevallom, aggódom sok mindenért, hogy megmarad-e a nehézségek ellenére, és átvészeli-e a válságot, de ritkán jut eszembe, mennyire fontos, hogy én megmaradjak tebenned. Szavad szíven ütött, mert tapasztalathoz tudom, milyen az, amikor semmire sem jutok, amikor nincsenek gyümölcsök, vagy ha vannak is, iztelenek. Most ennek okát mutattad meg nekem: az, hogy megváltoztam, és nem ragaszkodom annyira hozzád, mint korábban, amikor hitre jutottam, és érted égttem. Bocsásd meg hűtlenségem, és vonj újra magadhoz!

Szombat (február 11.)

Urunk, add meg szolgálódnak, hogy teljes bátorsággal hirdessék igédet. ApCsel 4,29 (Jer 31,7; 1Kor 1,26–31; 1Kor 11,27–34) Uram, bevallom, hogy sokszor hiába ismerem fel azokat a helyzeteket, amikor bizonyosságot kellene tennem rólad, mégsem szólok, mert félek, hogy kinevetnek, lenéznek a hitem miatt. Pedig ez semmi ahhoz a megaláztatáshoz, bántalmazáshoz képest, ami a tanítványokat érte, s ahhoz az életveszélyhez, amivel ma is számolniuk kell más országokban a keresztyéneknek. Bocsásd meg gyávaságom, és adj nekem bátorságot és készséget, hogy hirdessem igédet, amikor erre lehetőséget adsz!

■ HULEJ ENIKÓ

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 5-étől február 12-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.00 / Tenkes Rádió (Siklós) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió összeállítása (www.tenkesradio.hu)	10.00 / Torony Rádió (Békés) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió összeállítása	10.50 / Duna Tv <i>1 könyv</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórása
9.30 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i>	10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Hummel: <i>D-dúr mise</i>	14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Gabriel Fauré</i> Egyházi művek, világi kórusok	15.05 / m2 <i>Rejtélyes XX. század</i> Kun Miklós történész műsora
10.04 / Kossuth rádió <i>Evangelikus istentisztelet közvetítése Debrecenből</i> Igét hirdet: Balázs Viktória lelkész	12.05 / Duna World <i>100 éve történt</i> Hogy mik vannak...!	15.20 / m2 <i>Hogy volt!?!...</i> Töröcsik Mari televíziós munkái	16.10 / Duna Tv <i>Oslo, a tenger városa</i> (magyar ismeretterjesztő film)
10.15 / m1 <i>Kérdések a Bibliában</i>	14.25 / m1 <i>A szövetség</i> Biblia-vetélkedő	20.15 / m1 <i>Isten hozta az isten háta mögött</i> (francia filmvígjáték, 2008) (102')	21.00 / Pax Tv <i>Én vagyok az út!</i> (evangelizációs műsor)
10.30 / m1 <i>Református magazin</i>	19.49 / Kossuth rádió <i>Jó éjszakát, gyerekek!</i> Bab Berci kalandjai	21.00 / Filmmúzeum <i>A szakasz</i> (angol-amerikai háborús filmdráma, 1986) (120')	21.30 / Duna World <i>Cocteau: Rettenetes szülők</i> (magyar tévéfilm, 1982) (90')
10.55 / m1 <i>Evangelikus ifjúsági műsor</i>	20.00 / Pax Tv <i>Ami tőlünk telik</i> Pintér Béla koncertje	21.30 / Duna Tv <i>Garázs</i> (ír játékfilm, 2007) (82')	21.30 / Duna Tv <i>Cselek</i> (lengyel játékfilm, 2007) (92')
11.30 / m1 <i>Tiszáninenni református gyűjtemény</i>	23.35 / m1 <i>Múlt-kor</i> (történelmi magazin)		0.10 / m1 <i>Zegzugos történetek</i> A Köztársaság út Vácon
15.50 / m2 <i>Magyarország története</i>			
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i>	10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Janáček: <i>Esz-dúr mise</i>	6.25 / Duna Tv <i>Az Ótestamentum</i> (olasz sorozat)	8.05 / MR6 – A régió rádiója <i>Zsinatoló</i> (vasárnapi ökumenikus műsor)
15.05 / Duna World <i>Kép-alkotás – Karátson</i> Gábor műhelyében (magyar dokumentumfilm)	15.10 / Duna Tv <i>Tíztlánc Európa-bajnokság, Kistelek – 2011</i> (magyar szórakoztató film)	9.00 / m2 <i>A Biblia gyermekeknek – Újszövetség</i>	9.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Evangelikusok Nagyváradon
19.35 / Bartók rádió <i>A Nemzeti Filharmonikus Zenekar koncertje</i> Benne: Bruckner: <i>Te Deum</i>	18.00 / Viasat History <i>Händel – Egy popbálvány élete</i> (dokumentumfilm)	12.15 / Duna Tv <i>Határtalanul magyar</i>	10.00 / Duna Tv <i>Világ-nézet</i> Kereszt és toll
22.00 / Mária Rádió (Budapest) <i>Gazdálkodj hittel!</i> A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola keresztyén közgazdász-műhelyének műsora	21.30 / Duna World <i>Csontváry</i> (magyar játékfilm, 1979) (105')	14.00 / m2 <i>Bors néni</i> (mesejáték)	10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvetítése Dégről</i> Igét hirdet: Imre Bálint esperes
22.30 / m1 <i>November</i> (amerikai filmdráma, 2004) (78')	22.00 / Pax Tv <i>Felekezeti közí zsolttárolvasás</i> (beszélgetéssorozat)	20.15 / m1 <i>A dal</i> Eurovízió 2012 – Nemzeti döntő	10.15 / m1 <i>Evangelikus magazin</i> (ismétlés: 13.20 / m2)
23.55 / Duna Tv <i>Pengető – Koncertek az A38 hajón</i> (magyar koncertfilm) Kispál és a Borz	23.35 / Duna Tv <i>Kézjegy</i> Sebő Ferenc	22.00 / m1 <i>A zöld sárkány gyermekei</i> (magyar film, 2010) (93')	10.45 / m1 <i>Evangelikus ifjúsági műsor</i>
	24.00 / Bartók rádió <i>EBU Jazz</i> Bobby McFerrin koncertje	23.10 / Duna Tv <i>Rumba</i> (francia játékfilm, 2008) (74')	19.35 / Bartók rádió <i>Az MR Ének- és Zenekarának hangversenye</i> Verdi: <i>Négy áhitatos ének</i>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu • Előfizetés: elofizetes@evelet.hu.

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

